

Innkalling til møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Onsdag 12. desember 2018 kl. 10:15.

Møterom 546.

Innkalles:

Halvard Haukeland Fredriksen (leder) (a)
Hilde Hauge – vara for Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)
Jan-Ove Færstad (a)
Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund (b)
Kjersti Bakke Sørensen (c)
Nadja Kustova (d)
Emilie Mellbye Rytter (d)

Forfall: Synne Sæther Mæhle (a)

Sekretær: Johanne Spjelkavik.

Kontakt: studieutvalget@jurfa.uib.no

ePhorte 18/174

Neste møte: onsdag 23. januar 2019, kl. 10:15 i 546 (forbehold, ref. sak 87/18).

Sak 84/18	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Dagsorden:
Sak 85/18	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 17. oktober 2018. Godkjent på sirkulasjon 22. oktober. OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.
2	Fullmaktsvedtak: a) JUS134-KINA. Eksamensdatoer 2019. b) JUS134-KINA. Innleveringstidspunkter. c) JUS277-2-B International Copyright Law. Litteratur. d) JUS286-2-A Constitution and Politics. Litteratur. e) JUS288-2-A International Criminal Law. Litteratur. f) JUS276-2-B European Human Rights. Overlapp. g) JUS260-2-B Opphavsrett. Hjelpemidler. h) JUS399 Datoer/frister skrivesemester vår. i) JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner Litteratur. <i>Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget@jurfa.uib.no</i>
3	Stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet. Invitasjon til innspill og våre innspill . UiBs endelige hørings svar er her: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/invitasjon-til-a-komme-med-innspill-til-stortingsmeldingen-om-internasjonalt-studentmobilitet/id2611424/?uid=1575c940-bff2-4246-9a2e-8aa093a7fe34
4	Karakterfordeling obligatoriske emner 2014 – 2018. Oversikt fra studieadministrasjonen/JOSP.
5	Sensurklageandel og fordeling. Oversikt fra studieadministrasjonen.
6	Resultatfordeling etter sensurklager. Oversikt fra studieadministrasjonen.
7	Orientering om høstens opptak. Notat fra studieadministrasjonen. ANT/CHO/REGL/MAFR
8	Antall ferdige jurister. Notat fra studieadministrasjonen/JOSP.
9	Søknad til DIKUs program for studentaktiv læring. Notat fra studieadministrasjonen/NIØS ETTERSENDES.

Sak 86/18 Saker til drøftelse/høring/uttalelse	
1 SU uttaler	Meritteringsordning for undervisere. Notat fra studieadministrasjonen/INTØ.
2 SU uttaler	EXFAC Juridisk forprøve Kursrapport H18. EXFAC Juridisk forprøve bærer et tungt ansvar for å introdusere studentene til et krevende studium, det gjelder så vel faglig og metodisk tenking, som den akademiske og sosiale kulturen de skal formes i. Slik emnet framstår nå, løses oppgaven på en svært god måte innenfor gjeldende ressursrammer. Studentenes tilbakemeldinger underbygger et inntrykk av at emnet har en god form og et tjenlig innhold. Det framheves som positivt at emnet er lite fastlåst, sånn at innspill og merknader utenfra, sammen med emneansvarliges egne erfaringer, kan bli fulgt opp på gode måter. De praktiske/tekniske merknadene som kommer fram i evalueringen, vil bli fulgt opp av studieadministrasjonen med sikte på forbedringer der det er mulig.
3 SU uttaler	« Invitasjon » fra CF Bergen Juridica.
4 SU uttaler	Fellesprosjektet: Oppfølging av karakterfordeling for masteroppgave 30 studiepoeng. Orientering fra studieadministrasjonen. SU tar statistikken til orientering, og ber om at karakterfordelingen for masteroppgaver 30 studiepoeng fortsatt holdes under observasjon.
5 SU uttaler	Sensorordninger. Forslag fra JSU.
Vedtaksaker	
Sak 87/18 Vedtaksforslag	Møtekalender SU V19 Onsdag 23. januar (hvis behov) Onsdag 20. februar Onsdag 20. mars Onsdag 8. mai Onsdag 12. juni Alle dager kl. 10:15, møterom 546 (reservert til 12:30 møtedagene).
Sak 88/18 Vedtaksforslag	Godskrivning for eksamensoppgave. Notat fra studieadministrasjonen/studiedekanen. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at skrivning av andre oppgaver enn praktikumsoppgaver til eksamen godskrives med 0,5 timer. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at sidetallsbegrensingen for praktikumsoppgaver i godskrivningstabellen, fjernes.
Sak 89/18 Vedtaksforslag	Godskrivning for kvalitetstiltak i klagesensuren. Notat fra studieadministrasjonen. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at klagesensorer får godskrevet 2 timer pr eksamen de deltar i for å lese en A- og en B-besvarelse.
Sak 90/18 Vedtaksforslag	JUS329 Skriveveiledning og gruppeledelse. Emneansvar. Halvard Haukeland Fredriksen går inn som emneansvarlig for JUS329 Skriveveiledning og gruppeledelse i Arnts Skjefstads permisjon og forskningstermin, fra og med 01.01.2019 til og med februar 2020.
Sak 91/18 Vedtaksforslag	JUS113 Kontraktsrett I. Emneansvar. Emneansvaret for JUS113 Kontraktsrett I deles mellom Jan-Ove Færstad og Johan Giertsen med umiddelbar virkning.
Sak 92/18 Vedtaksforslag	JUS250-2-D Velferdsrett. Emnebeskrivelse, eksamen. Notat fra studieadministrasjonen/JOSP. Emnebeskrivelsen for JUS250-2-D Velferdsrett endres som foreslått med virkning fra V19.
Sak 93/18 Vedtaksforslag	Fastsette sensurdatoer. Notat fra studieadministrasjonen/JOSP. 1. Fra og med studieåret 2019/2020 inngår sensurfristene i vedtak om eksamensplan. 2. Sensorenes frist for registrering av karakterer i Inspira og avslutning av sensurprosessen er

---

senest to virkedager før sensurfristen.

3. For våren 2019 vedtas følgende sensurfrister:

a. *** [KJESO]

Sak 94/18	JUS243 Alminnelig formuerett. Emnebeskrivelse. Forslag fra emneansvarlig.
Vedtaksforslag	<ol style="list-style-type: none"> 1. Litteraturlisten for JUS243 Alminnelig formuerett endres som foreslått med virkning fra V19. 2. SU ser det som interessant å kunne utvikle nye og bedre måter å arbeide med rettskilder så vel i undervisningen som under eksamen. De modellene som velges må kunne kvalitetssikres i henhold til kravet i universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 1 og de må være teknisk gjennomførbare. SU ber om en utredning fra DigUiB med hensyn til en målsetning i overensstemmelse med skissen i notatet her.

Eventuelt

God jul

Halvard Haukeland Fredriksen

Leder

Johanne Spjelkavik

Sekretær

Sak 85/18 – 3**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT***Forsknings- og høyere utdanningsministeren*

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Date

16/5000-

1. oktober 2018

**Invitasjon til å komme med innspill til stortingsmeldingen om
internasjonal studentmobilitet**

Internasjonalt samarbeid og dialog på tvers av landegrensener er forutsetninger for å kunne håndtere de store globale samfunnsutfordringene verden står overfor. Dette gjenspeiles både i arbeidet med FNs bærekraftsmål, det nylige forslaget til nytt Erasmus-program samt en rekke andre viktige internasjonale prosesser. Kunnskap og interkulturell forståelse er grunnleggende og fundamentalt for å løse de utfordringene verden står overfor i dag.

Å heve kvaliteten i høyere utdanning og forskning er en av regjeringens viktigste prosjekter. Internasjonal studentmobilitet, både norske studenter til utlandet og utenlandske studenter til Norge, må være en naturlig del av det strategiske arbeidet med kvalitet, og et sentralt aspekt ved internasjonalisering av høyere utdanning. Jeg har høye ambisjoner om å ytterligere styrke internasjonaliseringen av høyere utdanning, og har derfor satt i gang et arbeid med en stortingsmelding som skal være ferdig ved årsskiftet 2019/2020.

Jeg vil allerede i startfasen av dette arbeidet gå i dialog med studentene, institusjonene og andre relevante aktører for å definere målsettinger, identifisere utfordringer og få innspill til de rette tiltakene og virkemidlene. Det overordnede målet må være en kulturendring, slik at studentmobilitet i enda større grad enn i dag blir en integrert del av studiene og av arbeidet for økt kvalitet i utdanningen. Jeg ønsker å skape arenaer for diskusjon, inspirasjon og deling av

gode løsninger for økt mobilitet, og understreker at denne invitasjonen til å gi innspill kun er første steg i dialogen, og ønsker å ha med dere. Deres vurderinger og innspill gjennom hele prosessen vi være en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for vårt arbeid med meldingen.

Grunnlaget for dagens politikk

Meld. St. 16 (2016-2017) *Kultur for Kvalitet i høyere utdanning* slår fast at internasjonalisering skal være et middel for å styrke kvaliteten i høyere utdanning. Alle studieprogram skal ha internasjonaliseringstiltak. Viktige hovedformer for internasjonalisering som ble nevnt er:

- utveksling av studenter og ansatte
- samarbeid om undervisningstilbud (gjesteforelesere, veiledning)
- samarbeid om utvikling av studietilbud (kurs, emner)
- samarbeid om hele gradstudier

Allerede i Kvalitetsreformen fra 2003 ble det slått fast at alle studenter som ønsket det, skulle kunne ha et studieopphold i utlandet som del av sitt norske gradstudium. Gjennom Bologna-prosessen har Norge forpliktet seg til at innen 2020 skal 20 prosent av studentene som fullfører en grad ha hatt et studie- eller praksisopphold i utlandet.

Meld. St. 16 (2016-2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* uttrykker en ambisjon på lang tid der halvparten av de som avlegger en grad i norsk høyere utdanning skal ha hatt et studie- eller praksisopphold i utlandet. Jeg mener at denne ambisjonen må være førende for politikken framover, også i arbeidet med denne stortingsmeldingen. Sentrale spørsmål i meldingsarbeidet blir hvordan vi skal nærme oss målet om at utenlandsopphold blir normalen og hvordan inngående studentmobilitet kan bli brukt mer strategisk som ledd i internasjonalisering av studieprogrammer her hjemme.

Mobilitet som naturlig del av studiet

Det er fortsatt ønskelig at norske studenter tar hele graden i utlandet, men den store økningen i studentmobilitet må komme ved at langt flere norske studenter tar de er av graden i utlandet. Min ambisjon med denne stortingsmeldingen er å bidra til en kulturendring i universitets- og høyskolesektoren, slik at mobilitet blir en integrert del av alle norske studieprogrammer. Utenlandsopphold skal være normalen, ved at institusjonene legger til rette for at alle studenter skal reise ut. Samtidig må man også sørge for at de som av ulike årsaker ikke reiser ut, blir del av et internasjonalt studiemiljø her hjemme. Det kan f.eks. omfatte en systematisk tilnærming til hvordan internasjonale perspektiver og erfaringer kan berike utdanningen gjennom bruk av gjesteforelesere, aktiv integrering av internasjonale studenter i alle norske studentenes studiehverdag, undervisning på engelsk eller liknende.

For å lykkes med denne ambisjonen mener jeg at følgende faktorer må ligge til grunn:

1. Internasjonal studentmobilitet må inngå som en fullt ut integrert del av det strategiske arbeidet for kvalitet og relevans i høyere utdanning.

2. Internasjonal studentmobilitet som del av en grad skal være basert på institusjonelt samarbeid, og dette samarbeidet bør omfatte både forskning og utdanning.
3. Regelverk skal ikke være til hinder for, og finansieringsordninger skal stimulere til økt studentmobilitet.
4. Institusjonenes ledelse, faglige ansatte og administrasjon, så vel som studentene selv, må bidra til kulturendringen.
5. Arbeids- og næringslivet må etter spørre og verdsatte studenters internasjonale kompetanse.

Spørsmålene nedenfor som jeg ønsker å stille dere nå i første fase, er knyttet til min ambisjon om mobilitet som en integrert del av alle studieprogrammer, der halvparten av de som avlegger en grad i norsk høyere utdanning skal ha hatt et utenlandsopphold. Spørsmålene har en åpen form, slik at det er rom for å komme med innspill dere vurderer som viktige nå i startfasen. V. ber om kortfattede svar på spørsmålene, med utdypninger der det er særlig relevant for dere.

Spørsmål til universiteter og høyskoler

Jeg ber styret og institusjonsledelsen om å involvere både administrativt og faglige ansatte, inkludert fra studieprogramnivå, i besvarelser. Jeg forventer at innspillet dere sender inn forankres i institusjonens ledelse og styre.

I tillegg til spørsmålene nedenfor ber jeg om en kort fremstilling av hvordan arbeidet med internasjonalsisering og studentmobilitet er organisert ved institusjonen

1. Ambisjon om kulturendring

I teksten ovenfor har jeg skissert fem faktorer jeg mener må ligge til grunn for å oppnå ambisjonen om en kulturendring som legger til rette for mobilitet som en integrert del i alle studier. Er dere enige i min vurdering? Er det noen faktorer som mangler? Hva skal til for å oppnå ambisjonen?

2. Utgående studentmobilitet (fra norske UH-institusjoner til utenlandske)

Arbeider dere med utgående studentmobilitet på forskjellige nivåer (institusjonsledelsen, fakultets- og instituttledelsen, på studieprogramnivå (bachelor/master etc.)? Hva er utfordringene og hindrene? Kan dere gi noen gode eksempler på vellykkede tilnærminger til utgående studentmobilitet?

3. Innkommende studentmobilitet (utenlandske studenter ved norske UH-institusjoner)

Hvordan arbeider dere med innkommende studentmobilitet, både utveksling og hel grad? Hva er utfordringene og hindrene? Kan dere gi noen gode eksempler på vellykkede tilnærminger til innkommende studentmobilitet?

4. Strategisk samarbeid

Hvordan velger dere utenlandske samarbeidspartnere? I hvilken grad gjøres slike vurderinger i sammenheng med institusjonens overordnede strategi? Hvilke kriterier setter

dere for valg av utenlandske samarbeidspartnere og hvilke nivåer internt involveres? I hvilken grad er dere opptatt av geografi når dere velger samarbeidspartnere?

5. Nasjonale tiltak og regelverk

Er det noen nye nasjonale tiltak som kan bidra til å forbedre deres strategiske arbeid med internasjonal studentmobilitet? Ser dere behov for endringer i regelverk eller finansieringsordninger?

6. Godkjenning

Automatisk godkjenning av utenlandsopphold fremheves av mange som viktig for økt internasjonal studentmobilitet. Er det faglige eller juridiske elementer som eventuelt hindrer automatisk godkjenning?

7. Arbeids- og næringsliv

Har dere samarbeid med internasjonalt arbeids- og næringsliv knyttet til studentmobilitet, særlig med tanke på internasjonal praksismobilitet? Hva kan gjøres for å synliggjøre verdien av internasjonal utdanningserfaring for norsk arbeids- og næringsliv?

Er det andre temaer eller spørsmål som dere mener bør diskuteres i den kommende stortingsmeldingen?

Spørsmål til andre aktører enn UH-institusjonene

Temaene og spørsmålene ovenfor tar utgangspunkt i arbeidet ved universiteter og høyskoler. For at vi skal realisere de høye ambisjonene for studentmobilitet, er det essensielt med samarbeid mellom UH-institusjoner, studenter, arbeids- og næringsliv og samfunnet ellers.

Jeg ønsker svar på spørsmålene og kommentarer til temaene som tas opp, også fra deres organisasjons ståsted, og ber dere også involvere tilknyttede foreninger/organer der dette er relevant. Eventuelle andre innspill til den kommende stortingsmeldingen er også velkomne.

Avslutning

Jeg ber om at innspillene sendes elektronisk ved bruk av den digitale løsningen for høringsuttalelser www.regjeringen.no/id2611424. Innspillene er offentlige etter offentlighetsloven og blir publisert på regjeringen.no.

Frist for å sende innspill er **3. desember 2018**.

Med hilsen

Iselin Nybø

UNIVERSITETET I BERGEN
Studieadministrativ avdeling

Fakultetene

Referanse

2018/11989-ELFL

Dato

09.10.2018

Invitasjon fra statsråden til å komme med innspill til stortingsmeldingen om internasjonal studentmobilitet

Vi viser til vedlagte brev fra Forsknings- og høyere utdanningsministeren om at det arbeides med en stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet som skal være ferdig ved årsskiftet 2019/2020. Ministeren inviterer nå blant annet høyere utdanningsinstitusjoner til å komme med innspill til tiltak og virkemidler.

Studieadministrativ avdeling ønsker innspill fra fakultetene, og som det fremgår av brevet, er det viktig å involvere både administrativt og faglig ansatte, inkludert på studieprogramnivå, i besvarelsen.

Vi ber dere om å svare på de syv spørsmålene ministeren stiller og eventuelt peke på andre temaer eller spørsmål som bør diskuteres i stortingsmeldingen.

Den samlede tilbakemeldingen fra UiB skal legges frem for styret den 29. november, før svar sendes departementet innen fristen den 3. desember. **Vi ber derfor om svar fra fakultetene innen 24. oktober.** Svar legges inn i sak 2018/11989.

Vennlig hilsen

Christen Soleim
 avdelingsdirektør

Nina Gry Stein
 seksjonssjef

Dette er et UB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Studieadministrativ avdeling
 Telefon 55589314

Postadresse
 Postboks 7800
 5020 Bergen

Besøksadresse
 Langesgate 1-3
 Bergen

Saksbehandler
 Elin Berge Flo
 +47 55 58 90 24

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Studieadministrativ avdeling

Referanse

2018/11989-INTØ

Dato

24.10.2018

**Kommende stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet.
 Svar fra Det juridiske fakultet som bidrag til UiBs innspill til
 statsråden.**

Vi viser til brev av 9.10.18 og takker for muligheten til å komme med innspill til UiBs svar til statsråden på hennes spørsmål til universitet og høyskoler. Det juridiske fakultet er som kjent et miljø som lykkes når det gjelder internasjonal studentmobilitet. De senere årene har mellom 40 og 50 % av de kandidatene som oppnår graden master i rettsvitenskap studert i utlandet som del av graden sin, og fakultetet mottar hvert år et stort antall utvekslingsstudenter, hovedsakelig fra andre land i Europa.

Svar på Statsrådens spørsmål:

1) Ambisjon om kulturendring

I teksten ovenfor har jeg skissert fem faktorer jeg mener må ligge til grunn for å oppnå ambisjonen om en kulturendring som legger til rette for mobilitet som en integrert del i alle studier. Er dere enige i min vurdering? Er det noen faktorer som mangler? Hva skal til for å oppnå ambisjonen?

Det juridiske fakultet deler statsrådets vurdering av hvilke faktorer som må ligge til grunn for å oppnå en kulturendring som gjør at mobilitet blir en integrert del av alle norske studieprogrammer, og at utenlandsopphold skal være normalen.

For å lykkes må i tillegg følgende være på plass:

- Studentene må møtes med en tydelig forventning om å reise ut

Allerede i informasjonen om studieprogrammet før studentene søker må det formidles at «her reiser studentene ut». Budskapet må gjentas fra dag én på studiet, og de faglig ansatte har en særlig oppgave. Faglig ledelse må være holdningsskapere og bidra til at den enkelte faglig

Dette er et UIB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det juridiske fakultet
 Telefon 55589500
 post@jurfa.uib.no

Postadresse
 Postboks 7806
 5020 Bergen

Besøksadresse
 Dragefjellet, M.
 Lagabøtespl. 1
 Bergen

Saksbehandler
 Ingrid Elisabeth Tøsdal
 55589658

ansatte ser verdien av, og fronter verdien av, delstudier i utlandet i møte med studentene. Det må skapes en omforent oppfatning i fagmiljøet av at å studere i utlandet som del av graden gir merverdi. Pr i dag er det imidlertid ikke gode nok økonomiske insentiver for å sende studentene ut, og det kan derfor være vanskelig å få fagmiljøene til å «gi slipp» på studentene. Se nærmere om dette under svar på statsrådets spørsmål 5 «Nasjonale tiltak og regelverk».

- Det må settes av nok ressurser for å oppnå ambisjonen

Internasjonaliserings- og mobilitetsarbeid handler om å bygge en kultur, men dette krever mye arbeid, dyktige medarbeidere og god økonomi. Internasjonal studentmobilitet krever betydelige ressurser, både økonomiske og personellmessige. For det første er prosessen med å inngå tilstrekkelig mange og gode utvekslingsavtaler arbeidskrevende. For å få avtaler med ledende fagmiljøer eller høyt rangerte universiteter særlig i engelskspråklige land, er vår erfaring at det kan være nødvendig med gjentatte besøk til den ønskede partnerinstitusjonen fra en topptung delegasjon for å signalisere at vi mener alvor. Oversjøiske reiser koster både tid og penger, både i forberedelses-, gjennomførings- og oppfølgingsfasen. Noen av våre avtaler er resultat av flere års dialog og gjentatte besøk. Der vi har møtt en stengt dør første gangen, har døren stått mer på gløtt ved andre gangs besøk, og etter tredje gangs besøk har vi kanskje kommet dit at det er åpning for å inngå en avtale.

Også i de tilfellene der kontakt med potensielle partnerinstitusjoner foregår pr e-post, er det behov for dedikerte (administrative) ressurser som kan utvikle og kvalitetssikre utvekslingsavtalene. Både faglig ansatte og administrasjon må gjøre seg kjent med fagtilbudet ved den aktuelle partnerinstitusjonen for å sikre at dette er relevant og passende for de studentene vi skal sende ut.

Også når avtalen er på plass og studentene faktisk skal sendes ut, må det settes av tilstrekkelig med ressurser til først å informere, motivere og veilede om utveksling generelt. Og deretter til å informere og veilede om det enkelte studiested spesielt, om fagvalg og forhåndsgodkjenning (og senere endelig godkjenning) av emnene som skal tas under utveksling. Det er neppe noen annen del av aktiviteten i sektoren som krever like stor grad av individuell oppfølging og saksbehandling som utveksling. Hver enkelt student skal følges opp gjennom søknads- og opptaksprosess til et utenlandsk universitet, og slik tilfellet er ved Det juridiske fakultet vil hver enkelt student gjøre sine individuelle fagvalg som skal godkjennes for å sikre studentene visshet om at utvekslingsoppholdet vil kunne godskrives etter hjemkomst. Her kan man se for seg et effektiviseringspotensial ved at valgfriheten når det gjelder studiesteder og emner innskrenkes, men et viktig trekkplaster ved utveksling er nok den store valgfriheten det gir. I stedet for bare å velge mellom det hjemlige emnetilbudet, kan man velge blant emner på universitet i hele verden. En kan også se for seg et effektiviseringspotensial ved å sende mange studenter til samme universitet, men etter Det juridiske fakultet sin oppfatning vil dette forringe det utenomfaglige utbyttet fra utveksling ved at studenten i mindre grad blir utfordret til å stå på egne ben og at det i mindre grad ligger til rette for god integrering i studentmassen og det lokale studentmiljøet ved universitetet man utveksler til.

Ved Det juridiske fakultet har det, til tross for en presset økonomisk situasjon, over mange år vært vilje til å prioritere tilstrekkelige administrative ressurser til internasjonaliseringsarbeid og

oppfølging av innkommende og utreisende studenter. Vi har også aktivt søkt midler fra programmene som administreres av Diku for å utvikle internasjonalt samarbeid, samtidig som vi også har prioritert egne midler til reiser for å initiere og følge opp partnerskap. Det er ikke gitt at alle institusjoner og fagmiljø innehar samme vilje som Det juridiske fakultet til å prioritere internasjonaliseringsarbeid. Departementet bør derfor vurdere økonomiske incentiver eller (øremerkede) midler for å sikre at flere institusjoner og fagmiljø kan sette av nødvendige ressurser til å styrke arbeidet med internasjonal studentmobilitet i tråd med regjeringens ønsker.

2) Utgående studentmobilitet (fra norske UH-institusjoner til utenlandske)

Arbeider dere med utgående studentmobilitet på forskjellige nivåer (institusjonsledelsen, fakultets- og instituttledelsen, på studieprogramnivå (bachelor/master etc.)? Hva er utfordringene og hindrene? Kan dere gi noen gode eksempler på vellykkede tilnærminger til utgående studentmobilitet?

Ved Det juridiske fakultet arbeider vi med studentmobilitet på fakultetsnivå. Fordi vi kun tilbyr to studieprogram (femårig masteprogram i rettsvitenskap og toårig masterprogram i rettsvitenskap som er identisk med de to siste årene i det femårige masterprogrammet), er arbeidet med studentmobilitet som gjøres på fakultetet, samtidig også på studieprogramnivå. Fakultetsledelsen arbeider tett sammen med administrasjonen for å legge best mulig til rette for internasjonal studentmobilitet.

Etter å ha arbeidet målrettet for internasjonal studentmobilitet ved Det juridiske fakultet de siste 15 årene, ser vi få eller ingen interne utfordringer eller hindre for utgående studentmobilitet. Den største utfordringen vi ser er den eksterne forventningen om kontinuerlig effektivisering i sektoren med årlige rammekutt som gjør at vi blir stadig mer presset både økonomisk og personellmessig. Som vist over er tilrettelegging for, og oppfølging av, internasjonal studentmobilitet et ressurskrevende arbeidsfelt, og kravet til ytterligere effektivisering i sektoren er slik en trussel mot statsrådets ambisjoner om at mobilitet blir en integrert del av alle norske studieprogrammer, og at utenlandsopphold skal være normalen.

Videre har vi som følge av de høye utvekslingstallene fra akkurat vårt fakultet avdekket en utfordring som vi nok muligens er nærmest alene i sektoren om å oppleve og å adressere. I avtaleporteføljen vår er det i de fleste avtaler angitt et bestemt antall studenter som kan utveksle gjennom den konkrete avtalen hvert år. Men vi har også noen avtaler uten en bestemt begrensning, og der partneruniversitetet gjerne vil ta imot så mange av våre studenter som mulig, da norske studenter er attraktive både fordi de er «low maintenance»-studenter og fordi de utgjør en inntekt for institusjonen i de tilfellene avtalen innebærer at studentene skal betale (reduerte) skolepenger. Over flere år har vi dermed observert at vi til enkelte partnere sender uhenksommessig store grupper av studenter på utveksling til samme sted samtidig. Det faglige utbyttet vil være det samme uavhengig av hvor mange studenter vi sender, men fakultetet er av den oppfatning at for store grupper av studenter til samme sted samtidig vil kunne redusere det utenomfaglige utbyttet som det er forventet at et utvekslingsopphold skal gi. Selv om også en «klassetur» til utlandet vil gi utbytte, gir det ikke samme utbytte som hvis man utveksler

alene eller få sammen. Hvor mange studenter det er hensiktsmessig eller ønskelig å sende til samme sted samtidig er et tema vi kunne ønske oss at stortingsmeldingen tar opp og drøfter.

- Eksempel på vellykket tilnærming

Det juridiske fakultet og masterprogrammet i rettsvitenskap kan trygt trekkes frem som et eksempel på en vellykket tilnærming til utgående studentmobilitet. Kort oppsummert kan vår tilnærming beskrives slik:

I masterprogrammet i rettsvitenskap er det tydelig plass til utveksling i utdanningsplanen, og det kommer klart frem i studieplanen til studentene hvilke semestre som er satt av til utveksling. Samtidig som utvekslingsvinduet er tydelig, er det lagt opp til noe fleksibilitet i utdanningsplanen for å gjøre det attraktivt for flere studenter å reise ut, og for å kunne tilrettelegge for utveksling for flere studenter. For eksempel er det lagt opp til at studentene kan reise på utveksling etter at de har fullført enten 3. eller 4. studieår, og de kan velge om de vil være ute ett eller to semestre. I tillegg har de mange ulike avtaler og emner å velge blant.

Studentene fullfører de juridiske valgemnene/spesialemenene sine og noen ganger masteroppgaven sin i utlandet. Emnene må være juridiske emner på tilstrekkelig høyt faglig nivå og ikke ha samme innhold som emner de allerede har avlagt i Norge. Ut over dette står studentene fritt i valg av emner. Begrensningen til juridiske emner praktiseres dessuten slik at også rettslig relevante «perspektivfag» kan godkjennes (rettsøkonomi, retts sosiologi, rettshistorie, rettsfilosofi osv.).

Det er tett samarbeid mellom faglig ledelse og administrasjon for å utvikle gode lokale faglig forankrede avtaler, og fakultetet har inngått mange og gode utvekslingsavtaler. Dekanen og dekanatet dedikerer en stor del av tiden sin til å bygge internasjonale relasjoner, både ved å ta imot besøk, og ved å selv reise på besøk. Fakultetet har prioritert ressurser til mange og store delegasjonsreiser for å utvikle samarbeid med relevante partnere, ofte med flere besøk før samarbeidsavtale kommer i havn. Også etter at avtale er på plass gjennomfører fakultetet jevnlige besøk til utvalgte partnere for å følge opp samarbeidet og opprettholde relasjonen. Gjennom besøkene til og fra partnere kjenner vi også (mange av) partnerne våre godt.

Resultater av dette arbeidet kan man se i avtaleporteføljen til fakultet, som inneholder avtaler med mange prestisjeuniversitet. Fakultetet er også blant de ledende i landet når det kommer til utdannings samarbeid og utveksling med Kina. Muligheten til å studere ved topp rangerte institusjoner og i sterke fagmiljøer er nok en medvirkende årsak til at så mange studenter ved fakultet velger å reise ut.

Fakultetet har prioritert tilstrekkelige administrative ressurser til å gi god lokal (dvs. på fakultetsnivå/studieprogramnivå) informasjon og lokal veiledning av studentene før, under og etter utvekslingsoppholdet. Det er tett lokal oppfølging fra ideen om utveksling blir sådd på første studiedag på første studieår, til studentene er hjemme igjen fra utveksling fire eller fem år senere.

Fakultetet har gode nettsider som informerer om utvekslingstilbudet, det blir holdt halvårlege informasjons- og inspirasjonsmøter om utvekslingstilbudet, utvekslingsveilederne er

tilgjengelig i vrilleområdet på fakultetet hver uke for å svare på spørsmål og studentene har en bestemt e-postadresse de kan henvende seg til med spørsmål som gjelder utveksling. I tillegg holdes det hvert år internasjonal dag på fakultetet for å informere og inspirere til utveksling. Til denne dagen inviteres fakultetets internasjonale partnere og hvert år kommer mellom 20 og 30 partnere til Bergen (for egen regning) slik at studentene kan sanke informasjon direkte fra de potensielle vertsuniversitetene istedenfor å få informasjonen prosessert gjennom utvekslingsveilederne ved fakultetet. Arrangementet ble holdt første gang på Det juridiske fakultet i 2009. Fra 2010 har det blitt arrangert internasjonale dager ved alle fakultetene ved UiB, likevel slik at Det juridiske fakultet fortsatt er det eneste fakultetet som inviterer partneruniversitet til Bergen i stor skala.

3) Innkommende studentmobilitet (utenlandske studenter ved norske UH-institusjoner)

Hvordan arbeider dere med innkommende studentmobilitet, både utveksling og hel grad? Hva er utfordringene og hindrene? Kan dere gi noen gode eksempler på vellykkede tilnærminger til innkommende studentmobilitet?

Ved Det juridiske fakultet har vi ikke tilbud om hel grad på engelsk. De innkommende studentene ved fakultetet kommer hit som utvekslingsstudenter for ett eller to semester. En absolutt forutsetning for innkommende studentmobilitet er et godt og variert utvalg av emner som undervises på engelsk, og indirekte blir dette også en forutsetning for utreisende studentmobilitet. For å kunne inngå gode utvekslingsavtaler med attraktive og anerkjente utenlandske universitet som våre studenter kan studere ved, må det også finnes et godt utvalg av engelskspråklige emner som potensielle partnere ønsker å sende sine studenter til oss for å ta.

De engelskspråklige emnene bør ikke være etablert kun for å sikre et studietilbud til innkommende utvekslingsstudenter, men bør inngå som en integrert del av studieprogrammet også for norske studenter. Engelskspråklige emner som kun tas av innkommende utvekslingsstudenter taper både de norske og de internasjonale studentene på, idet de norske studentene går glipp av ressursen de internasjonale studentene utgjør på campus og når det gjelder muligheten til «internasjonalisering hjemme», samtidig som de internasjonale studentene går glipp av muligheten til å bli kjent med norske studenter og slik få innsikt i norsk kultur og samfunn via de norske studentene.

Ved Det juridiske fakultet har vi, som så mange andre steder, hatt utfordringer med at de engelskspråklige emnene i all hovedsak tas av de innkommende internasjonale studentene til tross for at emnene inngår som spesialemer/valgemner på femte studieår av mastergraden i rettsvitenskap. Femte studieår er også tidspunktet da de norske studentene kan velge å studere utenlands. For å sikre at også studenter som ikke reiser ut får mulighet til å knytte internasjonale kontakter og få en internasjonal erfaring, innførte vi fra og med høstsemesteret 2016 et krav om at alle norske studenter som ikke reiser ut, må ta minst ett spesialemerne på engelsk.¹ Slik får vi i større grad gjort bruk av den ressursen de innkommende internasjonale

¹ Studentene tar vanligvis tre spesialemerne à 10 studiepoeng. Ett av disse må være på engelsk.

studentene utgjør. I tillegg kommer at mange av de engelskspråklige emnene omhandler internasjonal rett og tar opp internasjonale spørsmål og problemstillinger, samt at flere av dem undervises av anerkjente forelesere fra utenlandske universitet. Slik får også studenter som ikke reiser ut internasjonale perspektiv som del av utdanningen sin.

Fordi det av faglige hensyn finnes noen unntak fra hovedregelen om at alle må ta et engelskspråklig emne, og fordi så mange av studentene våre reiser ut i verden og dermed ikke skal ta engelskspråklig emne hjemme på femte studieår, tyder foreløpige observasjoner på at regelen om obligatorisk engelskspråklig emne ikke har gitt mer enn en viss økning i antall norske studenter på de engelskspråklige emnene. Likevel mener vi tiltaket er godt og er verdt og trekke frem, fordi det kan ha stor overføringsverdi til andre. Ved Det juridiske fakultet arbeides det for tiden med ny studieordning. Det er håp om at unntakene fra kravet om engelskspråklig emne vil fjernes i ny studieordning, slik at det i fremtiden vil bli slik at *alle* våre studenter må ta et engelskspråklig emne dersom de ikke reiser ut.

En annen faktor som er essensiell for å få til vellykket innkommende studentmobilitet er boliggaranti. I et høykostland som Norge er det avgjørende å kunne tilby studentbolig til innkommende utvekslingsstudenter. Det betyr også at man må fortsette å bygge nye studentboliger. En utfordring med boliggaranti for innkommende studenter er at det samtidig betyr at færre norske studenter får tilbud om studentbolig, og vekst i den internasjonale studentmobiliteten vil skape ytterligere press på studentboligene. Det betyr at regjeringen må intensivere sitt arbeid med å bygge studentboliger over hele landet for å kunne gi et tilbud både til innkommende og norske studenter.

Sist, men ikke minst, kan det ikke fremheves sterkt nok under dette spørsmålet hvor viktig det er med god oppfølging både gjennom søknadsprosessen i forkant av oppholdet, og underveis i oppholdet. De innkommende studentene reiser hjem igjen som ambassadører for vertsuniversitetet sitt, og studentenes opplevelse og utbytte, både faglig og sosialt, har stor betydning for vertsinstusjonens renommé. Valg av studiested påvirkes av «peers», og det er derfor viktig at innkommende studenter reiser hjem igjen med et godt inntrykk av Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen og Norge som sådan slik at de kan snakke varmt om sine opplevelser og anbefale utveksling hit til sine medstudenter.

Et eksempel på god praksis som kan deles fra Det juridiske fakultet når det gjelder oppfølgingen av innkommende studenter, er rett og slett at ansvaret for de innreisende studentene er tydelig plassert slik at de slipper å bli sendt fra kontor til kontor. Både i forkant av oppholdet og underveis i oppholdet har studentene tydelige kontaktpunkt med kort responstid. Den administrative ressursen som er dedikert til oppfølging av innkommende studenter har åpen dør og kort responstid på henvendelser som kommer både ved personlig oppmøte og via e-post. Ved fakultetet råder det også en klar holdning om at de innreisende studentene skal reise hjem igjen som gode ambassadører for fakultetet og UiB, ergo må de holdes fornøyde gjennom god, hurtig, vennlig, serviceinnstilt og imøtekommende oppfølging. Statsråden bør være oppmerksom på at god oppfølging av innkommende studenter for å sikre at de blir fornøyde med sitt opphold, krever tilstrekkelige ressurser og det er viktig at ansvaret er tydelig plassert slik at det ikke pulveriseres eller blir så fragmentert at de innreisende studentene ikke opplever seg ivaretatt.

4) Strategisk samarbeid

Hvordan velger dere utenlandske samarbeidspartnere? I hvilken grad gjøres slike vurderinger i sammenheng med institusjonens overordnede strategi? Hvilke kriterier setter dere for valg av utenlandske samarbeidspartnere og hvilke nivåer internt involveres? I hvilken grad er dere opptatt av geografi når dere velger samarbeidspartnere?

Det juridiske fakultet har over en periode på 15 år arbeidet målrettet med å bygge opp en stor portefølje av internasjonale samarbeidspartnere, og selv med 175 utvekslingsavtaler med 155 ulike institusjoner arbeider vi kontinuerlig med å videreutvikle avtaleporteføljen vår.

Faglig ledelse (i hovedsak dekan), sammen med administrativ rådgiver for internasjonalisering og internasjonaliseringsteamet i administrasjonen, avgjør hvilke land og hvilke institusjoner som skal prioriteres for utvikling av nye samarbeid. Fakultetet har i perioden siden strategiplanperioden 2006-2010 og frem til 2015 hatt egne handlingsplaner for internasjonalisering, der prioriterte samarbeidsland, og i noen grad også bestemte institusjoner, har vært identifisert og spesifisert. Handlingsplanene er utarbeidet av arbeidsgrupper bestående av representanter fra alle ansattgrupper, og ledet av dekan eller pro-visedekan. Prioriteringene i handlingsplanene er gjort ut fra fakultetets behov, men i medhold av både institusjonelle og nasjonale strategier og føringer.

I dag har Det juridiske fakultet kommet så langt i arbeidet med internasjonal studentmobilitet at det ikke lenger er behov for, eller hensiktsmessig med en egen handlingsplan for internasjonalisering. Etter intensivt utviklingsarbeid med inngåelse av mange nye internasjonale partnerskap utenfor Europa i årene 2012-2016, er det nå slik at behovet vårt i hovedsak er å konsolidere og videreutvikle allerede eksisterende partnerskap, heller enn å inngå nye. Dette betyr likevel ikke at vi ikke til enhver tid også har noen pågående prosesser for nye partnerskap, men det er ikke inngåelse av nye partnerskap som har hovedfokus. Internasjonaliseringsarbeidet forankres i fakultetets handlingsplaner for forskning og utdanning som er utarbeidet for å implementere fakultetets strategi 2016-2022.

Fordi rettsvitenskapen har kortere tradisjon for internasjonalt samarbeid og internasjonalisering enn det som er tilfelle for de fleste andre fagområder, har vi en annen tilnærming til arbeidet med internasjonal studentmobilitet og inngåelse av studentutvekslingsavtaler enn det som synes å være mest vanlig i sektoren og som ofte blir anbefalt. Anbefalingen er at det skal utvikles studentutvekslingsavtaler på bakgrunn av allerede eksisterende forskningssamarbeid, mens vi i mange tilfeller har gjort det omvendt.

Fordi internasjonalt forskningssamarbeid historisk sett har vært mindre vanlig hos oss, selv om det finnes hederlige unntak, har vi funnet det formålstjenlig å starte med studentutvekslingsavtaler og slik bygge relasjoner sten på sten. Med 175 avtaler med 155 institusjoner er det i mange tilfeller slik at relasjonen fortsetter å dreie seg utelukkende om studentmobilitet. I andre tilfeller blir kontakten som er opprettet et springbrett som kan benyttes til å utvikle forskerkontakt og samarbeid mellom forskere.

Utenlandske samarbeidspartnere velges først og fremst på bakgrunn av faglig renommé, men også på bakgrunn av geografi. Våre prioriteringer bygger både på hvor vi faglig sett mener studentene bør reise, og på hvor studentene ønsker å reise. Vi ser avtaleporteføljen vår som

en helhet, og arbeider til enhver tid for å optimalisere tilbudet i det enkelte land, eller den enkelte verdensdel, og innenfor dette velge partnere ut fra faglige hensyn. For tiden har vi for mange søkere til ett bestemt partneruniversitet i Australia, og vi arbeider derfor med å utvikle et bredere og godt faglig forankret tilbud nettopp i dette landet for slik å kunne spre studentene på flere ulike universiteter i Australia. Arbeidet som gjøres i Australia er et eksempel på at studentenes preferanser har innvirkning på hvor vi utvikler samarbeid, til tross for at Australia ikke er identifisert som et prioritert samarbeidsland i nasjonale føringer. Samtidig mener vi det er gode faglige grunner for å studere i USA et semester eller to, og vi har gjennom flere år arbeidet for å få til gode avtaler for studentene våre i USA. Noe av arbeidet har blitt gjort med økonomisk støtte fra Nordamerikaprogrammet som administreres av Diku. Også Kina har vært et viktig satsingsområde ved fakultetet siden 2011. Til tross for at forholdet mellom Norge og Kina var inne i en lengre kjølig periode i etterkant av fredspristildelingen i 2010, har fakultetet i denne perioden lyktes i å utvikle fruktbart samarbeid med flere av de beste kinesiske juridiske fakultetene.

Gjennom fakultetets prioritering av Kina, USA, Canada, Russland og India, i tillegg til Europa, blir det tydelig at også nasjonale prioriteringer spiller inn ved at fakultetets prioriteringer påvirkes av hvor det finnes midler tilgjengelig til utvikling av samarbeid. Styresmaktene har dermed stor påvirkningskraft på hvor det utvikles samarbeid, gjennom sine prioriteringer av hvilke land det kan søkes om midler til å utvikle samarbeid med.

5) Nasjonale tiltak og regelverk

Er det noen nye nasjonale tiltak som kan bidra til å forbedre deres strategiske arbeid med internasjonal studentmobilitet? Ser dere behov for endringer i regelverk eller finansieringsordninger?

- Behov for endring: Per i dag gir utreisende mobilitet tapte inntekter som følge av tapt studiepoengproduksjon

Slik finansieringsordningen i sektoren er i dag, belønnes institusjonene for studiepoengproduksjon. Når man sender en student ut i verden betyr dette tapt studiepoengproduksjon og tapte inntekter. Belønningsmidlene man får per utvekslingsstudent er ikke tilstrekkelig høye til å veie opp for tapte inntekter fra studiepoengproduksjon, og det hjelper heller ikke, i hvert fall for et fakultet som vårt, om man trekker inn visse besparelser knyttet til undervisning og prøving. I et økonomisk perspektiv er det dermed ikke rasjonelt for institusjonene, fakultetene, instituttene eller studieprogrammene å arbeide for å sende studentene ut i verden. For å øke sektorens vilje til å arbeide for økt studentmobilitet bør statsråden vurdere å se nærmere på de økonomiske insentivene for å sende studentene ut i verden.

Kun dersom man har balanse mellom innkommende og utreisende studenter vil studiepoengproduksjonen opprettholdes og inntektene, gitt dagens system, forbli stabile. I tilfeller der innreisende og utreisende studentmobilitet er balansert, kan belønningsmidlene per innreisende og utreisende student ses om en økt inntekt som følge av internasjonal studentmobilitet. Dersom finansieringssystemet forblir som nå, bør Stortingsmeldingen løfte

frem at en forutsetning for vellykket arbeid med internasjonal studentmobilitet er at utvekslingen er gjensidig (ikke nødvendigvis på avtalenivå, men i sum). Forutsetningene for innreisende studentmobilitet må i så fall være til stede (se våre innspill under spørsmål 3 «innkommende studentmobilitet»).

Å etablere et engelskspråklig semester for å legge til rette både for innkommende studentmobilitet og «internasjonalisering hjemme» for de som ikke reiser ut kan for mange fagmiljø kreve en større omlegging av studieprogrammet, noe som vil kreve stor ekstrainsats i planleggings- og implementeringsfasen. Dersom det fantes midler å søke om for å i en periode ha ekstra ressurser til å gjøre denne jobben, ville kanskje flere fagmiljø være villige til å prioritere å utvikle gode emner og studieprogram på engelsk (som ideelt sett ikke er rettet utelukkende mot internasjonale studenter, men som også inngår som en integrert del av norske studenters utdanningsløp). Statsråden bør derfor vurdere å etablere økonomiske insentiver for utvikling og etablering av kurstilbud på engelsk i studieprogram der dette ikke allerede er en selvfølge.

- Behov for endring: Mobilitet under tre måneder bør også telle

Tallene som viser at kun 15% av norske studenter studerer i utlandet som del av grad i dag, bygger på en forutsetning om at delstudier må ha en varighet på minimum 3 måneder for å telle. Det finnes mange eksempler på studieprogram eller institusjoner som med dette premisset har lave mobilitetstall, men som i realiteten kan ha mange innslag av internasjonal mobilitet i sine utdanninger. Også ved Det juridiske fakultet har vi et eksempel på kortvarig internasjonal studentmobilitet som ikke telles med i statistikken: På 3. studieår av masterprogrammet i rettsvitenskap har studentene våre mulighet til å utveksle fire uker til Renmin University of China i Beijing i emnet JUS134-Kina *Komparativ rett og rettshistorie med særskild fokus på kinesisk rett*, som er et likestilt alternativ til det obligatoriske emnet JUS134 *Komparativ rett og rettshistorie*. Slik studieplanen for masterstudiet i rettsvitenskap ser ut per i dag, er det ikke rom for lengre utenlandsopphold tidlig i studiet, men det er ikke tvil om at også dette kortere oppholdet gir kunnskap om, og innsikt i, et annet lands rett og rettskultur, samt verdifull internasjonal erfaring. I tillegg antar vi at denne kortere utvekslingsmuligheten tidlig på studiet kan virke til at flere velger utveksling generelt, og gjerne til Kina spesielt, når de kommer til 5. studieår og får anledning til å utveksle i ett eller to semester. (Tilbudet er fortsatt for nytt til at vi kan si noe sikkert om effekten på valg av delstudier i utlandet senere i studiet).

Også i mange andre studieprogram finnes det eksempler på at studentene er mobile og oppholder seg ved utenlandske læresteder i løpet av studieprogrammet, men i kortere perioder enn tre måneder. Denne mobiliteten ikke kommer frem i statistikken over hvor mange studenter som har studert i utlandet som del av graden sin. Vi har ikke detaljkunnskap om andre studieprogram enn masterprogrammet i rettsvitenskap, men basert på samtaler med kollegaer i sektoren er det vårt klare inntrykk at det for en del studieprogram, og særlig for kortere studieprogram enn vårt femårige, kan være vanskelig å finne plass til et helt semester eller et helt år i studieplanen/utdanningsplanen som kan brukes til delstudier i utlandet. Statsråden bør vurdere å også anerkjenne de kortere oppholdene som internasjonal studentmobilitet, og både regne disse med i statistikken, og belønne og oppmuntre til også denne typen utveksling

gjennom økonomiske insentiver. Bare slik vil det være realistisk å oppnå målsettingen om at halvparten av studentene skal reise ut, innen overskuelig fremtid.

Vi vil også påpeke at det synes inkonsekvent at studenter kan søke om støtte fra Lånekassen til delstudier i utlandet av en varighet på minimum fire uker. Det vil si at man i studiefinansieringssystemet har slått fast at delstudier også kan ha en varighet på under tre måneder, og at disse også er verdt å legge til rette for ved at man kan få støtte fra Lånekassen. Da synes det selvmotsigende at disse kortere oppholdene ikke samtidig teller i statistikken og også eventuelt belønnes i sektorens finansieringssystem.

- Behov for lovendring og avklaring: Yrkesskadeforsikring for studenter i praksis

I forbindelse med at vi har satt i verk tiltak for å etablere praksisemner i masterstudiet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet har vi blitt oppmerksom på spørsmålet om yrkesskadeforsikring for praksisdeltakerne. Spørsmålet om yrkesskadeforsikring for studenter i praksis er et spørsmål som gjelder *alle* studenter i praksis, ikke bare studenter i praksis i utlandet. I forbindelse med dette viser vi til at en henvendelse fra UiB til Universitets- og høyskolerådet om yrkesskadeforsikring under praksis, er under utarbeidelse.

Yrkesskadeforsikring er i utgangspunktet obligatorisk, jf. Yrkesskadeforsikringsloven (LOV-1989-06-16-65)² § 3 første ledd. Forskriften til loven (FOR-1989-10-13-1041)³ gir anvisning på enkelte unntak, men vi kan ikke se at studenters praksisperiode i en ordinær bedrift kan være unntatt. Heller ikke Veiledning til yrkesskadeforsikringsloven⁴ gir svar på våre spørsmål.

I folketrygdloven (LOV-1997-02-28-19)⁵ heter det i § 13-10 at «studenter ved universiteter eller offentlige høyskoler» er yrkesskadedekket (første ledd) for «yrkesskader som de blir påført på undervisningsstedet i undervisningstiden» (tredje ledd første punktum).

Rundskriv fra Rikstrygdeverket Yrkesskadekontoret 01.05.97⁶ går inn på så vel «undervisningsstedet» som «undervisningstiden». Undervisningsstedet er ikke bare skolens område, men «også andre steder hvor elevene/studentene oppholder seg *under skolens/universitetets tilsyn* i undervisningsøyemed» [uthevet her]. Her anser vi at «under universitetets tilsyn» er et operativt vilkår, og at det ikke er opplagt at studenter i praksis i bedrifter utenfor universitetet er omfattet. Her kan det likevel være spørsmål om universitetets forhåndsgodkjenning av praksisstedet kan forstås som «tilsyn» i denne sammenhengen – det er likevel så vidt uklart at vi ikke finner å kunne legge en slik forståelse til grunn uten videre.

Vi er etter dette kommet i alvorlig tvil med hensyn til krav om yrkesskadeforsikring for studenter i praksis. Først og fremst frykter vi at våre studenter kan komme i en dårligere stilling med hensyn til yrkesskadesikring når de er i praksis, enn det som gjelder mens de er «på undervisningsstedet i undervisningstiden».

² <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-16-65>

³ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1989-10-13-1041>

⁴ <https://www.yff.no/om-yff/yforsl/>

⁵ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-02-28-19>

⁶ <https://www.nav.no/rettskildene/Rundskriv/13-10-elever-studenter-o.a>

Videre forstår vi rikstrygdeverkets rundskriv sånn at studenter som studerer i utlandet er omfattet av obligatorisk yrkesskadeforsikring – forutsatt at de er norske statsborgere og studerer med lån eller stipend fra Statens lånekasse for utdanning.

Vi legger til grunn at vilkåret om norsk statsborgerskap nå må fortolkes slik at det dekker alle EU-/EØS-borgere.

Dette reiser to spørsmål fra oss når det gjelder studenter i praksis i utlandet: For det første: vi antar at den samme begrensingen med hensyn til «undervisningsstedet i undervisningstiden» gjelder her, sånn at praksis under utvekslingsoppholdet i utgangspunktet ikke er dekket. For det andre: Hvordan vil det forholde seg for studenter som ikke er norske statsborgere (EU-/EØS-borgere) og/eller ikke har lån eller stipend fra Statens lånekasse for utdanning? Den store hovedregelen er jo at de to vilkårene er oppfylt, men unntaksvis vil de ikke være det. Etter vår oppfatning burde alle studenter med lovlig opphold i Norge og studieplass ved en (akkreditert) norsk institusjon innen høyere utdanning, være dekket.

Vi anser at alle disse spørsmålene ville blitt besvart dersom «på undervisningsstedet i undervisningstiden» i folketrygdloven § 13-10 tredje ledd ble utvidet til også å omfatte *på arbeidsstedet i arbeidstiden i studiepoenggivende praksis i et studieprogram* etter en analogi med det utvidete anvendelsesområdet for § 3-11. En slik utvidelse ville sikre at praksisstudenter har den samme dekning som studenter som ikke er i praksis. Dette ville etter vår oppfatning være det mest nærliggende alternativet.

Vi har altså behov for en avklaring av hvordan yrkesskadeforsikringen forholder seg til studenter i praksis i utlandet

1. når vilkårene om lånekassefinansiering og norsk statsborgerskap (EU-/EØS-borgerskap) er oppfylt
2. når ett av vilkårene eller begge ikke er oppfylt

Etter vår oppfatning burde alle studenter med lovlig opphold i Norge og studieplass ved en (akkreditert) norsk institusjon innen høyere utdanning, være dekket også når de studerer i utlandet, og også når disse utenlandsstudiene inkluderer praksis.

- Behov for endring: Økt støtte fra Lånekassen ved krav om forsikring ved studier i USA

Amerikanske universiteter krever at studenter har helseforsikring under studiene i USA. Norske studenter har i utgangspunktet tilfredsstillende dekning gjennom sitt medlemskap i folketrygden, og HELFO har dessutan inngått avtale med et amerikansk forsikringselskap for å administrere folketrygden i USA.⁷

Til tross for studentenes dekning gjennom folketrygden, og ofte også tilleggsdekning gjennom studentenes eventuelle private forsikringer, skjer det oftere og oftere at amerikanske universiteter krever at studentene kjøper deres forsikring. De siste to årene har det ved flere og flere av partneruniversitetene våre i USA blitt umulig for studentene våre å få innvilget fritak

⁷ Les mer om forsikring av norske studenter i USA her: <https://www.siu.no/Data-analyse-og-prioriterte-samarbeidsland/prioriterte-samarbeidsland/usa/informasjon-om-forsikring-for-studenter>

fra universitetets egen forsikring. Disse forsikringene utgjør en stor tilleggskostnad for studenter som skal til USA, og beløpene kan være såpass høye at det kan utgjøre et hinder for å utveksle til USA.

Når det er en pålagt forsikring blir forsikringen nærmest som skolepenger å regne. Vi vil derfor foreslå at statsråden vurderer å be lånekassen se på om studenter som ikke får fritak fra å betale (dyre!) forsikringer i USA isteden kan få økt skolepengestøtte fra Lånekassen. Ettersom det fortsatt ser ut til å være mulig å få fritak ved enkelte universitet, kan det ved søknad til Lånekassen om tilleggsdekning av tvungen forsikring stilles krav om at man vedlegger avslagsbrev på søknad om fritak for forsikring, slik at ikke Lånekassen yter støtte til unødvendige universitetsforsikringer når staten via HELFO allerede betaler for tjenester hos et amerikansk forsikringselskap.

- Behov for endring: Tilleggsfinansiering fra lånekassen ved kortere opphold

I dag kan studenter søke om støtte fra Lånekassen til delstudier i utlandet av en varighet fra fire uker og oppover. Man kan få reisestøtte, og støtte til skolepenger. Til å leve og bo, får man den ordinære støtten som man ville fått om man studerte hjemme. Her vil vi spille inn at i motsetning til semester- eller årsopphold ved et utenlandsk universitet, der studenten normalt vil si opp eller fremleie hybelen sin hjemme, vil studenten ved kortere delstudieopphold i utlandet i realiteten oftest ha doble bokostnader. I forbindelse med Det juridiske fakultetets tilbud om fire ukers utveksling til Kina som del av et emne på 3. studieår, har studentene kostnader både til boligen sin hjemme og til bolig under oppholdet i Kina. Den ordinære studiestøtten fra Lånekassen for den måneden de er i Kina er langt fra å strekke til, hvilket betyr at studentene må ha andre midler tilgjengelig. For dette konkrete tilbudet har fakultetet så langt kunnet fremskaffe midler fra ulike kilder og slik kunnet gi et bidrag til å dekke studentenes ekstrakostnader til bolig under oppholdet i Beijing. Men en mer bærekraftig, langsiktig og forutsigbar løsning ville være at man gjennom Lånekassens finansieringsordninger anerkjente at studentene ved kortere opphold i realiteten vil ha doble kostnader. Og at Lånekassen på grunn av dette ga en forhøyet sats for utenlandsopphold inntil en viss lengde.

Særlig dersom man for fremtiden vil begynne å regne også kortere opphold som fullgod mobilitet, slik vi tar til orde for over, kan det være grunn til å se på finansieringen av kortere opphold og sikre at denne står i forhold til de reelle kostnadene.

6) Godkjenning

Automatisk godkjenning av utenlandsopphold fremheves av mange som viktig for økt internasjonal studentmobilitet. Er det faglige eller juridiske elementer som eventuelt hindrer automatisk godkjenning?

Det er på det rene at studentenes omtale og analyse av barrierer for utveksling, ofte dreier seg om byråkratiet som knytter seg til utveksling. Byråkratiet det snakkes om inneholder blant

annet den faglige vurderingen av utenlandsoppholdet og avgjørelsen om hvorvidt emnene studenten planlegger å ta, vil kunne godskrives i studentens grad etter fullført delstudium i utlandet. Vi har vanskelig for å se hvordan denne faglige vurderingen skal kunne skje «automatisk».

Godskriving av utenlandsopphold er regulert av universitets- og høyskoleloven § 3-5 Godskriving og faglig godkjenning. Paragrafens første ledd lyder

Universiteter og høyskoler som tilbyr akkrediterte studier etter denne lov, skal godskrive beståtte emner, fag, eksamener eller prøver fra andre universiteter og høyskoler som tilbyr akkrediterte studier med samme antall studiepoeng i den utstrekning de oppfyller de faglige krav for en bestemt eksamen, grad eller utdanning ved institusjonen. Vedkommende institusjon skal påse at det ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold innenfor samme grad.

Emnene som tas under utenlandsopphold skal inngå som del av den graden studenten oppnår når studiet er fullført. For mange studieprogrammer er det slik at emner tatt i utlandet skal erstatte konkrete emner som inngår som obligatoriske i studieprogrammet og som skal bidra til at studenten oppnår læringsmålene for både det konkrete emnet og for studieprogrammet som helhet. For andre studieprogram er det slik som for masterprogrammet i rettsvitenskap: Emnene tatt under utenlandsopphold skal oppfylle kravet til spesialemer (valgfrie *juridiske* emner) i graden. Det påhviler dermed institusjonen og de studieprogramansvarlige et ansvar for å påse at emnene tatt under utveksling tilfredsstiller de faglige kravene. Det kan vanskelig gis «automatisk» godkjenning uten en kontroll av det faglige *innholdet* i emnene, det faglige *nivået* på emnene og *studiepoengomfanget* på emnene. Det vil aldri være aktuelt å «automatisk» godkjenne alle emner som har ordet law, derecho, droit eller recht i emnenavnet uten en nærmere kvalitetssikring av faglig nivå og innhold. Samt sikring av at innholdet ikke er det samme som innholdet i emner som studenten allerede har tatt som del av studieprogrammet, idet universitets- og høyskoleloven § 3-5(1) siste setning sier «Vedkommende institusjon skal påse at det ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold innenfor samme grad.»

Man kan se for seg at det for enkelte studieprogram med få studenter og et begrenset antall internasjonale partnere kan være hensiktsmessig å opprette skreddersydde utvekslingstilbud der studentene kun kan velge mellom en håndfull institusjoner, og der det på forhånd er klarlagt at studentene *alltid* skal ta de samme forhåndsbestemte emnene, uten mulighet til å velge mellom ulike emner. I slike tilfeller er det mulig at godkjenning kan skje «automatisk».

For utveksling fra Det juridiske fakultet er det imidlertid ikke slik virkeligheten er. For å illustrere hvordan virkeligheten ser ut hos oss, kan vi opplyse om at vi i studieåret 2018/2019 har 198 studenter på utveksling til 53 ulike universitet. Selv om det ved 36 av disse 53 universitetene er mer enn én student, har studentene som hovedregel ikke valgt de samme emnene. De 53 universitetene studentene studerer ved i år, er heller ikke utelukkende de samme universitetene som 166 studenter, fordelt på 64 universiteter, studerte ved i studieåret 2017/2018. Og selv om vi har sendt en student til det aktuelle universitetet ved en tidligere anledning, og en tidligere student har avlagt eksamen i og fått godskrevet tilsynelatende det samme emnet, må vi likevel ta høyde for at innhold og læringsmål for emnet kan ha endret seg i mellomtiden.

Vi ønsker at studentene skal reise ut i trygg forvisning om at emnene de tar under utenlandsoppholdet skal kunne godkjennes som del av graden deres når de kommer hjem, slik at utenlandsoppholdet ikke fører til forsinkelser i studieprogresjonen deres. Derfor søker studentene om en forhåndsgodkjenning av emnene de skal ta, og dersom de kommer hjem med dokumentasjon på bestått resultat i disse emnene kan endelig godkjenning gjøres «automatisk». (Realiteten er videre at studentene ved oppstart av semesteret ofte ender med å velge andre emner enn de som opprinnelig var planlagt, enten fordi emnet ikke svarte til beskrivelsen og forventningen, fordi emnet kolliderer med et annet emne på timeplanen, fordi man ikke forstår foreleserens dialekt og må finne en foreleser med mer normert språk eller fordi nasjonale studenter har fortrinnsrett ved valg av fag og emnet var fulltegnet før utvekslingsstudentene fikk registrere seg. Dermed er studentene i dialog med oss rundt studiestart for å få forhåndsgodkjent nye emner, og fortsatt kunne være trygge på at utenlandsoppholdet skal kunne godkjennes etter hjemkomst.)

Vi antar at statsråden ikke mener at utenlandsopphold er så verdifullt i seg selv at det overhodet ikke spiller noen rolle hva slags faglig innhold utenlandsoppholdet har. Om vi legger til grunn at faglig relevans, faglig kvalitet og faglig innhold er essensielt for utenlandsoppholdet, ser vi ikke hvordan den faglige godkjenning skal skje «automatisk». Institusjonene må beholde faglig kontroll på hva som godkjennes, men det er klart at det trengs effektiv saksbehandling, klare retningslinjer og muligheter for å få forhåndsgodkjenning slik at den endelige godkjenningen etter hjemkomst kan skje tilnærmet «automatisk» så fremt emnene er bestått og stemmer med det som har blitt forhåndsgodkjent.

Men også til «automatisk» godkjenning etter hjemkomst må det bemerkes at denne fortsatt ikke vil kunne være helautomatisk, men ofte vil måtte innebære en aktiv handling fra students side. Det varierer fra partneruniversitet til partneruniversitet hvorvidt karakterutskrift sendes til institusjonen eller til studenten. Dersom karakterutskrift kommer direkte til institusjonen vil vi kunne godkjenne «automatisk» og deretter bare sende melding til studenten om at så er gjort. Men i de tilfellene studenten mottar karakterutskriften vil vi fortsatt være avhengig av at denne, på studentens initiativ, legges frem for oss som dokumentasjon på oppnådde resultat som kan godkjennes.

Vi kan selvsagt både håpe og vente at automatisk resultatutveksling via FS også med utenlandske institusjoner blir mer utbredt enn det er i dag. I slike tilfeller kan den endelige godkjenningen gjøres «automatisk» så fremt de bekreftede resultatene er i tråd med det som er forhåndsgodkjent. Det vil nok likevel være langt frem i tid før automatisk resultatutveksling via FS med institusjoner i utlandet blir hovedregelen, og endelig godkjenning i disse tilfellene kan gjøres automatisk.

7) Arbeids- og næringsliv

Har dere samarbeid med internasjonalt arbeids- og næringsliv knyttet til studentmobilitet, særlig med tanke på internasjonal praksismobilitet? Hva kan gjøres for å synliggjøre verdien av internasjonal utdanningserfaring for norsk arbeids- og næringsliv?

- Eksempel på praksismobilitet i samarbeid med internasjonalt arbeids- og næringsliv

Det Juridiske fakultet tilbyr «semesterpakke i kinesisk rett» der studentene kombinerer studier med praksis under utveksling til Kina, og der fakultetet samarbeider med kinesiske, norske og internasjonale bedrifter og kontorer som tilbyr praksisplasser i Beijing eller Shanghai til norske studenter.

Semesterpakken ble opprettet i 2016, og hadde oppstart vårsemesteret 2017. Dette utvekslingstilbudet er for studenter på 5. studieår i masterprogrammet i rettsvitenskap, og studentene som deltar kombinerer studier i Beijing og Shanghai med praksisplass hos en norsk eller kinesisk bedrift. Fakultetet er det første juridiske lærestedet i Norge som tilbyr et slikt opplæringstilbud.

Inkludert i semesterprogrammet er et 60 timers introduksjonskurs i kinesisk språk og kultur før avreise til Kina, utviklet av Konfutse-instituttet i Bergen. Kurset avsluttes med en språktest i februar, før studentene reiser til Kina. Der skal studentene ta fire-fem juridiske fag tilsvarende 20 studiepoeng ved et av fakultetets partneruniversitet i Beijing eller Shanghai.

Selve praksisperioden skal ha en varighet på fem uker (25 dager), og tilsvarer ti studiepoeng. Dette gir verdifull arbeidserfaring fra et internasjonalt miljø, og studentene får erfare hvordan rettsreglene fungerer i praksis. Hvordan semesteret blir lagt opp, med kombinasjon av praksis og undervisning, kan studentene være med å bestemme selv i dialog med bedriften de skal ha praksis hos.

Vårsemesteret 2017 deltok de ni første studentene på semesterprogrammet, de neste tolv studentene deltok i 2018 og syv studenter står klare til å reise våren 2019.

Blant samarbeidspartnerne finner vi både det norske advokatfirmaet Wikborg Rein som har kontor i Shanghai, kinesiske eller internasjonale advokatfirma som Gaopeng & Partners, Zhonglun W&D Law Firm, Merits & Tree Law Firm, og andre bedrifter som Jotun Coatings Co. Ltd., Survitec Group, Lloyd's Register Consulting Asia og Alltech.

Gjennom utviklingen av semesterpakken i kinesisk rett og den tilhørende jakten på relevante bedrifter som er villige til å ta imot studentene våre har vi erfart at det krever særdeles mye tid og ressurser å skaffe til veie praksisplasser og å opprettholde disse. Når statsråden ønsker seg praksismobilitet må hun være klar over at tilrettelegging for praksismobilitet krever store ressurser og gjentatte besøk og møter i tillegg til oppfølging pr e-post og telefon. Skal det være mulig å legge til rette for praksismobilitet er det avgjørende at institusjonene enten blir tilført, eller prioriterer, nødvendige ressurser. Det er heller ikke slik at jobben er gjort en gang for alle når man har fått en arbeidsgiver om bord. Hvert semester må det gjøres en jobb med å undersøke hvem som fortsatt er om bord, og hvem som har mulighet til å tilby praksisplass akkurat det konkrete semesteret. Kontaktpersoner slutter eller endrer arbeidssted, og man må til dels begynne på nytt igjen. Bedrifter kan stå overfor en endringsprosess, eller en spesielt travel periode, og derfor ikke ha anledning til å ta imot student for praksis akkurat det semesteret. En praksisplass kan gjennom første gangs bruk vise seg å likevel ikke være egnet og derfor ikke kunne videreføres. I det hele tatt vil praksismobilitet være svært arbeidskrevende ikke bare ved oppstart, men også ved vanlig drift, fordi det krever så tett oppfølging og stor

grad av individuell dialog og tilrettelegging. For hver eneste student som sendes ut kreves det mye arbeid, og ettersom de fleste arbeidssteder, hvert fall for jusstudenter, kun tar imot en eller maks to studenter, vil det være umulig å få til «masseproduksjon» og effektivisering av praksismobilitet.

Når det gjelder praksismobilitet, se også vårt innspill under spørsmål 3) Nasjonale tiltak og regelverk, om behov for avklaring av spørsmål knyttet til yrkesskadeforsikring for studenter i praksis.

- Eksempel på samarbeid med nærings- og arbeidsliv om internasjonal studentmobilitet

I august 2018 tilbød Det juridiske fakultet for første gang det to uker lange sommerprogrammet Maritime Bergen Law Summer Programme for 20 kinesiske og 8 norske studenter.⁸ Programmet er utviklet, og arrangeres, i samarbeid med Maritime Bergen som representerer den maritime næringen i regionen og har 150 medlemsbedrifter. Programmet består av en kombinasjon av forelesninger fra både praktikere fra den maritime næringen og norske og internasjonale akademikere, og besøk til bedrifter og offentlige institusjoner i Bergen og omegn.

Bergen er Norges maritime hovedstad og programmet ga en introduksjon til maritim rett i vid forstand. Den maritime næringen er viktig for Norge, og i tillegg representerer den store muligheter for samarbeid mellom kinesiske og norske bedrifter.

Her samarbeider altså fakultetet med det maritime næringslivet i regionen om å tilby et attraktivt korttids utdanningstilbud til internasjonale studenter. Et av formålene er å inspirere og motivere kinesiske studenter til å velge Norge og Bergen som destinasjon for et lengre utvekslingsopphold senere i studiet. Maritime Bergen Law Summer Programme er et eksempel på et tiltak for å øke internasjonal studentmobilitet som også samsvarer med regjeringens havstrategi, kvalitetsmeldingen, UiBs handlingsplan for Kina, UiB sin strategi «hav, liv og samfunn» og UiB sin handlingsplan for samarbeid med næringslivet.

Arbeidet med etableringen av det to uker lange sommerprogrammet ser vi som et første steg på veien mot å i fremtiden kanskje også etablere et mer omfattende studietilbud om havrett. For eksempel mulighet for spesialisering innen havrett på 5. studieår gjennom 30 studiepoeng spesialemer pluss 30 studiepoeng masteroppgave. Basert på både de lokale og de internasjonale kontaktene vi har knyttet, eller er i ferd med å knytte med utspring i samarbeidet om Maritime Bergen Law Summer Programme ser vi at det også kan bli aktuelt å vurdere å etablere en internasjonal fellesgrad, der vi i så fall også ville ønske å inkludere elementer av praksis både lokalt og internasjonalt.

---

⁸ Les mer om Maritime Bergen Law Summer Programme her: <https://www.uib.no/en/chinese-law-centre/112421/maritime-bergen-law-summer-programme>

- Synliggjøring

I vår kontakt med arbeids- og næringsliv opplever vi at det er bred enighet om at internasjonal utdanningserfaring er av stor verdi. Arbeidsgiverne for jurister som vi er i kontakt med trekker utelukkende frem internasjonal utdanningserfaring som noe positivt. Det faktum at så mange av våre ferdige kandidater har studert i utlandet som del av graden kan være en medvirkende årsak til at også de som rekrutterer oppfatter dette som nyttig og verdifullt. For sektorer som rekrutterer fra utdanninger der utenlandsstudier fortsatt er unntaket, vil utenlandsstudier kanskje oppfattes som noe fremmed og noe man ikke har oppdaget verdien av.

Det kan være grunn til å tro at arbeids- og næringslivet våkner og lærer seg å verdsette utenlandserfaring hvis de får bedre kjennskap til kompetansen og egenskapene som utvikles gjennom et utenlandsopphold, gjennom at flere av deres nyansatte i fremtiden har et utenlandsopphold i bagasjen. For mange juristarbeidsplasser, særlig i vår region, ser det ut til at vi allerede er kommet dit. Trolig fordi en så stor andel de ferdige kandidatene de har rekruttert blant de senere år kan vise til internasjonal erfaring og har evnet å formidle og bekrefte verdien av dette.

Er det andre temaer eller spørsmål som dere mener bør diskuteres i den kommende stortingsmeldingen?

Som det er påpekt tidligere i dette innspillet er tilstrekkelige ressurser en av nøkkelfaktorene for å lykkes med internasjonalisering og internasjonal studentmobilitet. Det oppleves derfor som et paradoks for fagmiljøene at samtidig som regjeringen ønsker å øke antallet utreisende studenter, så kommer de også med krav til institusjonene om effektivisering. Disse to forventningene står i et absolutt motsetningsforhold til hverandre ettersom arbeid med internasjonal studentmobilitet krever store ressurser.

Til sist vil vi påpeke at selv om sektoren innen rimelig tid skulle oppnå den langsiktige ambisjonen om at 50% av norske studenter skal reise ut som del av graden sin, vil det fortsatt være 50% som blir hjemme. Internasjonalisering av studier dreier seg ikke utelukkende om internasjonal studentmobilitet, og det er av avgjørende betydning at også de som blir hjemme får internasjonale perspektiver og mulighet til å bygge interkulturell kompetanse gjennom sitt studieprogram. Selv om det er varslet at Stortingsmeldingen skal dreie seg om internasjonal studentmobilitet, bør den ikke overse eller underkommunisere forventningen om at også de som blir hjemme blir «internasjonalisert».

Vennlig hilsen

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein Lunde Iversen
fakultetsdirektør

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 85/18 – 4

Karakterfordeling obligatoriske emner, etter avsluttet klagesensur.

Kilde: FS580.001, etter avsluttet sensurklagebehandling.

"Antall sensurert" er "Antall møtt til eksamen" minus "Antall avbrutt" i FS-rapporten

Klagesensuren etter kontinuasjonseksamen er klar medio/ultimo november.

JUS111-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS111 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	15,02 %	8,62 %	9,33 %	8,52 %	7,51 %	A	33,33 %	25,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
B	28,53 %	32,62 %	26,53 %	19,32 %	31,61 %	B	0,00 %	0,00 %	25,00 %	0,00 %	0,00 %
C	37,84 %	40,00 %	47,52 %	47,73 %	45,34 %	C	33,33 %	50,00 %	75,00 %	37,50 %	100,00 %
D	15,02 %	13,54 %	12,83 %	17,05 %	11,40 %	D	0,00 %	25,00 %	0,00 %	37,50 %	0,00 %
E	3,30 %	4,92 %	3,21 %	5,11 %	3,63 %	E	33,33 %	0,00 %	0,00 %	25,00 %	0,00 %
F	0,30 %	0,31 %	0,58 %	2,27 %	0,52 %	F	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	333	325	343	352	386	Antall sensurert	3	4	8	8	2
JUS112-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS112 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	10,00 %	7,88 %	7,07 %	7,37 %	6,11 %	A	4,65 %	10,71 %	14,89 %	2,63 %	0,00 %
B	25,48 %	23,64 %	30,87 %	20,96 %	23,61 %	B	13,95 %	14,29 %	38,30 %	10,53 %	13,04 %
C	36,45 %	35,15 %	39,87 %	40,51 %	42,50 %	C	34,88 %	39,29 %	42,55 %	39,47 %	39,13 %
D	16,13 %	24,24 %	13,83 %	18,13 %	19,72 %	D	25,58 %	21,43 %	4,26 %	36,84 %	26,09 %
E	6,13 %	6,36 %	4,82 %	6,23 %	6,11 %	E	9,30 %	10,71 %	0,00 %	7,89 %	13,04 %
F	5,81 %	2,73 %	3,54 %	6,80 %	1,94 %	F	11,63 %	3,57 %	0,00 %	2,63 %	8,70 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	310	330	311	353	360	Antall sensurert	43	28	47	38	23
JUS113-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS113 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	11,78 %	7,52 %	6,92 %	6,86 %	8,56 %	A	9,68 %	9,09 %	5,56 %	4,35 %	0,00 %
B	30,25 %	20,92 %	22,48 %	24,57 %	28,88 %	B	22,58 %	39,39 %	27,78 %	21,74 %	16,67 %
C	41,08 %	39,87 %	48,70 %	42,86 %	44,12 %	C	41,94 %	30,30 %	50,00 %	47,83 %	50,00 %
D	12,10 %	21,57 %	15,27 %	19,14 %	13,90 %	D	25,81 %	21,21 %	16,67 %	21,74 %	16,67 %
E	2,87 %	9,15 %	3,46 %	4,29 %	4,01 %	E	0,00 %	0,00 %	0,00 %	4,35 %	16,67 %
F	1,91 %	0,98 %	3,17 %	2,29 %	0,53 %	F	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	314	306	347	350	374	Antall sensurert	31	33	36	23	18
JUS114-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS114 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	8,17 %	10,19 %	11,71 %	12,46 %	13,86 %	A	0,00 %	0,00 %	33,33 %	33,33 %	22,22 %
B	27,78 %	24,69 %	32,73 %	34,42 %	36,14 %	B	14,29 %	11,11 %	22,22 %	33,33 %	11,11 %
C	37,91 %	43,83 %	41,14 %	42,73 %	36,75 %	C	57,14 %	44,44 %	11,11 %	33,33 %	22,22 %
D	19,61 %	17,28 %	11,41 %	8,01 %	11,75 %	D	28,57 %	33,33 %	22,22 %	0,00 %	44,44 %
E	5,23 %	2,78 %	1,80 %	2,08 %	1,20 %	E	0,00 %	11,11 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
F	1,31 %	1,23 %	1,20 %	0,30 %	0,30 %	F	0,00 %	0,00 %	11,11 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	306	324	333	337	332	Antall sensurert	14	9	9	3	9

JUS121-ord	2013/2014(S)	2014/2015(S)	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS121 - konte	2013/2014(S)	2014/2015(S)	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	16,95 %	12,75 %	11,29 %	11,01 %	6,51 %	A	12,82 %	8,82 %	13,33 %	14,29 %	0,00 %
B	25,42 %	28,52 %	32,58 %	32,14 %	40,53 %	B	20,51 %	20,59 %	20,00 %	28,57 %	16,67 %
C	32,54 %	40,60 %	44,84 %	41,07 %	41,12 %	C	33,33 %	38,24 %	33,33 %	14,29 %	16,67 %
D	15,59 %	12,75 %	9,35 %	13,39 %	8,28 %	D	25,64 %	26,47 %	26,67 %	28,57 %	50,00 %
E	7,46 %	5,03 %	1,94 %	2,08 %	2,66 %	E	2,56 %	2,94 %	6,67 %	14,29 %	0,00 %
F	2,03 %	0,34 %	0,00 %	0,30 %	0,89 %	F	5,13 %	2,94 %	0,00 %	0,00 %	16,67 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	295	298	310	336	338	Antall sensurert	39	34	15	7	6
JUS122-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS122 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	8,55 %	6,36 %	9,64 %	11,11 %	11,62 %	A	14,29 %	7,14 %	23,08 %	25,00 %	9,09 %
B	26,55 %	31,52 %	23,19 %	36,94 %	32,11 %	B	28,57 %	21,43 %	15,38 %	25,00 %	36,36 %
C	42,18 %	46,67 %	35,54 %	36,11 %	39,14 %	C	35,71 %	28,57 %	15,38 %	50,00 %	36,36 %
D	17,99 %	12,73 %	22,29 %	13,61 %	13,46 %	D	14,29 %	35,71 %	15,38 %	0,00 %	18,18 %
E	4,42 %	1,82 %	7,83 %	1,94 %	1,83 %	E	7,14 %	7,14 %	30,77 %	0,00 %	0,00 %
F	0,29 %	0,91 %	1,51 %	0,28 %	1,83 %	F	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	339	330	332	360	327	Antall sensurert	14	14	13	16	11
JUS123-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS123 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	10,24 %	8,23 %	10,67 %	11,11 %	11,80 %	A	5,26 %	6,25 %	10,81 %	4,08 %	8,33 %
B	28,61 %	30,49 %	33,67 %	35,29 %	34,78 %	B	36,84 %	37,50 %	27,03 %	14,29 %	30,56 %
C	41,27 %	42,99 %	43,00 %	41,83 %	39,75 %	C	36,84 %	31,25 %	37,84 %	44,90 %	41,67 %
D	14,76 %	15,24 %	10,67 %	9,80 %	9,94 %	D	21,05 %	25,00 %	18,92 %	32,65 %	11,11 %
E	4,82 %	2,44 %	1,67 %	0,33 %	1,86 %	E	0,00 %	0,00 %	5,41 %	2,04 %	5,56 %
F	0,30 %	0,61 %	0,33 %	1,63 %	1,86 %	F	0,00 %	0,00 %	0,00 %	2,04 %	2,78 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	332	328	300	306	322	Antall sensurert	19	16	37	49	36
JUS124-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS124 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	7,67 %	9,56 %	8,10 %	11,11 %	10,95 %	A	8,82 %	7,14 %	10,53 %	10,00 %	14,29 %
B	25,56 %	26,96 %	28,66 %	24,13 %	27,81 %	B	32,35 %	23,81 %	18,42 %	27,50 %	40,00 %
C	45,05 %	37,88 %	48,29 %	40,00 %	40,24 %	C	41,18 %	50,00 %	47,37 %	40,00 %	31,43 %
D	15,97 %	22,53 %	11,84 %	18,73 %	16,57 %	D	11,76 %	14,29 %	13,16 %	20,00 %	14,29 %
E	4,15 %	2,39 %	1,87 %	2,86 %	2,07 %	E	5,88 %	4,76 %	10,53 %	2,50 %	0,00 %
F	1,60 %	0,68 %	1,25 %	3,17 %	2,37 %	F	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	313	293	321	315	338	Antall sensurert	34	42	38	40	35

JUS131-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS131 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	7,98 %	11,07 %	9,97 %	9,49 %	14,87 %	A	18,18 %	17,39 %	13,04 %	10,26 %	13,95 %
B	25,36 %	28,03 %	30,79 %	25,55 %	32,28 %	B	22,73 %	15,22 %	30,43 %	25,64 %	32,56 %
C	40,17 %	41,52 %	45,45 %	43,07 %	35,13 %	C	27,27 %	26,09 %	26,09 %	33,33 %	37,21 %
D	20,23 %	14,53 %	10,85 %	17,52 %	12,34 %	D	27,27 %	34,78 %	21,74 %	23,08 %	11,63 %
E	5,13 %	3,81 %	2,35 %	1,82 %	2,22 %	E	4,55 %	6,52 %	8,70 %	7,69 %	4,65 %
F	1,14 %	1,04 %	0,59 %	2,55 %	3,16 %	F	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	351	289	341	274	316	Antall sensurert	22	46	23	39	43
JUS132-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS132 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	7,74 %	10,46 %	12,16 %	14,24 %	8,36 %	A	7,50 %	11,11 %	5,88 %	11,11 %	11,54 %
B	34,10 %	29,23 %	30,70 %	33,33 %	29,10 %	B	25,00 %	16,67 %	29,41 %	11,11 %	11,54 %
C	34,10 %	38,15 %	38,60 %	36,46 %	37,46 %	C	40,00 %	5,56 %	17,65 %	44,44 %	38,46 %
D	16,91 %	17,23 %	15,20 %	12,50 %	16,72 %	D	20,00 %	38,89 %	17,65 %	22,22 %	26,92 %
E	4,87 %	3,69 %	2,43 %	2,08 %	6,19 %	E	7,50 %	22,22 %	17,65 %	7,41 %	3,85 %
F	2,29 %	1,23 %	0,91 %	1,39 %	2,17 %	F	0,00 %	5,56 %	11,76 %	3,70 %	7,69 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	349	325	329	288	323	Antall sensurert	40	18	17	27	26
JUS133-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS133 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	10,56 %	16,12 %	15,73 %	12,03 %	19,88 %	A	7,69 %	11,76 %	20,00 %	11,11 %	14,29 %
B	32,61 %	34,54 %	28,32 %	28,95 %	32,92 %	B	30,77 %	52,94 %	40,00 %	33,33 %	42,86 %
C	42,24 %	39,47 %	42,31 %	43,98 %	36,02 %	C	23,08 %	23,53 %	36,00 %	16,67 %	42,86 %
D	11,80 %	8,22 %	10,84 %	12,41 %	10,56 %	D	30,77 %	11,76 %	4,00 %	33,33 %	0,00 %
E	2,17 %	1,32 %	1,40 %	1,88 %	0,62 %	E	7,69 %	0,00 %	0,00 %	5,56 %	0,00 %
F	0,62 %	0,33 %	1,40 %	0,75 %	0,00 %	F	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	322	304	286	266	322	Antall sensurert	13	17	25	18	7
JUS134-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS134 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	7,99 %	7,12 %	6,87 %	7,84 %	7,96 %	A	0,00 %	15,38 %	21,43 %	13,33 %	0,00 %
B	29,86 %	33,10 %	24,43 %	22,35 %	29,76 %	B	0,00 %	23,08 %	21,43 %	13,33 %	15,38 %
C	49,65 %	48,75 %	48,85 %	45,88 %	46,02 %	C	60,00 %	53,85 %	35,71 %	33,33 %	53,85 %
D	11,81 %	9,25 %	15,27 %	20,00 %	14,53 %	D	20,00 %	7,69 %	14,29 %	20,00 %	7,69 %
E	0,69 %	1,07 %	3,82 %	3,53 %	1,38 %	E	10,00 %	0,00 %	0,00 %	20,00 %	23,08 %
F	0,00 %	0,71 %	0,76 %	0,39 %	0,35 %	F	10,00 %	0,00 %	7,14 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	288	281	262	255	289	Antall sensurert	10	13	14	15	13
JUS135-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS135 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	14,33 %	13,85 %	12,36 %	16,97 %	16,27 %	A	10,71 %	15,79 %	11,43 %	11,11 %	16,67 %
B	31,92 %	34,46 %	30,34 %	33,58 %	36,95 %	B	21,43 %	21,05 %	22,86 %	22,22 %	30,56 %
C	33,55 %	35,81 %	37,83 %	27,68 %	32,54 %	C	28,57 %	36,84 %	37,14 %	33,33 %	36,11 %
D	15,64 %	11,15 %	14,61 %	15,87 %	8,47 %	D	25,00 %	15,79 %	17,14 %	24,44 %	11,11 %
E	4,23 %	4,73 %	4,49 %	3,69 %	4,75 %	E	14,29 %	10,53 %	8,57 %	8,89 %	5,56 %
F	0,33 %	0,00 %	0,37 %	2,21 %	1,02 %	F	0,00 %	0,00 %	2,86 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	307	296	267	271	295	Antall sensurert	28	19	35	45	36

JUS241-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS241 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	17,92 %	10,79 %	6,20 %	9,30 %	10,00 %	A	18,92 %	7,41 %	10,34 %	4,65 %	7,02 %
B	24,57 %	34,53 %	19,38 %	23,62 %	22,05 %	B	27,03 %	51,85 %	20,69 %	27,91 %	14,04 %
C	31,50 %	35,01 %	44,19 %	36,18 %	43,59 %	C	40,54 %	25,93 %	27,59 %	39,53 %	42,11 %
D	19,36 %	12,23 %	25,58 %	21,36 %	16,92 %	D	10,81 %	11,11 %	24,14 %	20,93 %	29,82 %
E	5,49 %	5,52 %	4,39 %	7,04 %	6,67 %	E	0,00 %	3,70 %	10,34 %	6,98 %	7,02 %
F	1,16 %	1,92 %	0,26 %	2,51 %	0,77 %	F	2,70 %	0,00 %	6,90 %	0,00 %	0,00 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	346	417	387	398	390	Antall sensurert	37	27	29	43	57
JUS242-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS242 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	6,40 %	8,24 %	6,36 %	6,25 %	12,26 %	A	8,97 %	4,40 %	5,00 %	3,95 %	4,82 %
B	16,86 %	23,67 %	24,43 %	20,38 %	22,34 %	B	28,21 %	9,89 %	13,33 %	14,47 %	14,46 %
C	28,78 %	36,97 %	37,66 %	43,48 %	34,88 %	C	28,21 %	27,47 %	26,67 %	48,68 %	44,58 %
D	27,33 %	17,82 %	20,36 %	18,21 %	20,71 %	D	16,67 %	20,88 %	33,33 %	23,68 %	21,69 %
E	14,53 %	7,71 %	7,89 %	8,42 %	6,27 %	E	11,54 %	20,88 %	13,33 %	5,26 %	8,43 %
F	6,10 %	5,59 %	3,31 %	3,26 %	3,54 %	F	6,41 %	16,48 %	8,33 %	3,95 %	6,02 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	344	376	393	368	367	Antall sensurert	78	91	60	76	83
JUS243-ord	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	JUS243 - konte	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
A	11,59 %	7,18 %	3,42 %	9,76 %	9,16 %	A	8,57 %	4,60 %	11,48 %	10,34 %	10,71 %
B	22,87 %	16,99 %	19,56 %	22,16 %	21,78 %	B	11,43 %	21,84 %	9,84 %	12,07 %	23,21 %
C	28,66 %	22,49 %	38,88 %	30,34 %	29,21 %	C	21,43 %	31,03 %	37,70 %	24,14 %	23,21 %
D	18,90 %	18,66 %	27,14 %	19,53 %	21,78 %	D	30,00 %	22,99 %	19,67 %	15,52 %	28,57 %
E	9,45 %	16,75 %	7,58 %	11,35 %	11,14 %	E	12,86 %	9,20 %	13,11 %	22,41 %	10,71 %
F	8,54 %	17,94 %	3,42 %	6,86 %	6,93 %	F	15,71 %	10,34 %	8,20 %	15,52 %	3,57 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Antall sensurert	328	418	409	379	404	Antall sensurert	70	87	61	58	56

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 85/18 – 5

Emne	Antall møtt	Antall klager	Klage %	Antall uendret	% uendret	Antall gunst	Antall ugunst	% gunst av klager	% ugunst av klager	Gunst/ugunst ratio
<i>Antall møtt: FS581.001, kontinuasjonseksamen er med. Klager: FS579.002</i>										
<i>Rød skrift under % uendret: Der mer enn 50 % av klagene førte til endring.</i>										
<i>Rød skrift under Gunst/ugunst ratio: Der andelen ugunst er høyere enn andelen gunst.</i>										
<i>100,0 er satt i Gunst/ugunst ratio der alle avgjørelser er til gunst.</i>										
<i>JUSETIKK, stor masteroppgave, phd-emner og etterutdanningsemner er holdt utenfor.</i>										
Studieåret 2012/2013										
EXFAC Juridisk	346	5	1,4	5	100	0	0	0,0	0,0	100,0
JUS111 Forvalt	477	45	9,4	37	82,2	7	1	15,6	2,2	7,0
JUS112 Arve- o	369	28	7,6	24	85,7	4	0	14,3	0,0	100,0
JUS113 Kontra	382	32	8,4	26	81,3	5	1	15,6	3,1	5,0
JUS114 Juridis	351	30	8,5	25	83,3	3	2	10,0	6,7	1,5
JUS121 Norske	413	38	9,2	26	68,4	12	0	31,6	0,0	100,0
JUS122 Erstatn	400	67	16,8	60	89,6	4	3	6,0	4,5	1,3
JUS123 Forvalt	398	53	13,3	44	83,0	7	2	13,2	3,8	3,5
JUS124 Tingsre	411	50	12,2	42	84,0	8	0	16,0	0,0	100,0
JUS131 Kontra	419	40	9,5	30	75,0	7	3	17,5	7,5	2,3
JUS132 Pengek	394	43	10,9	34	79,1	8	1	18,6	2,3	8,0
JUS133 Rettski	331	50	15,1	42	84,0	8	0	16,0	0,0	100,0
JUS134 Rettshi	324	27	8,3	25	92,6	2	0	7,4	0,0	100,0
JUS135 Rettsst	368	48	13,0	36	75,0	12	0	25,0	0,0	100,0
JUS241 Straffe	406	41	10,1	36	87,8	4	1	9,8	2,4	4,0
JUS242 Retterg	430	59	13,7	55	93,2	3	1	5,1	1,7	3,0
JUS243 Alminn	424	26	6,1	24	92,3	1	1	3,8	3,8	1,0
JUS399 Master	276	37	13,4	31	83,8	6	0	16,2	0,0	100,0
Spesialemerne	1332	51	3,8	42	82,4	7	2	13,7	3,9	3,5
Samlet	8251	770	9,3	644	83,6	108	18	14,0	2,3	6,0
Studieåret 2013/2014										
EXFAC Juridisk	324	1	0,3	1	100	0	0	0,0	0,0	100,0
JUS111 Forvalt	337	50	14,8	45	90,0	5	0	10,0	0,0	100,0
JUS112 Arve- o	382	49	12,8	38	77,6	7	4	14,3	8,2	1,8
JUS113 Kontra	363	33	9,1	23	69,7	10	0	30,3	0,0	100,0
JUS114 Juridis	327	21	6,4	19	90,5	2	0	9,5	0,0	100,0
JUS121 Norske	366	34	9,3	23	67,6	10	1	29,4	2,9	10,0
JUS122 Erstatn	367	45	12,3	32	71,1	11	2	24,4	4,4	5,5
JUS123 Forvalt	364	65	17,9	40	61,5	14	2	3,8	0,5	7,0
JUS124 Tingsre	378	38	10,1	30	78,9	6	2	15,8	5,3	3,0
JUS131 Kontra	387	66	17,1	52	78,8	9	5	13,6	7,6	1,8
JUS132 Pengek	421	48	11,4	35	72,9	13	0	27,1	0,0	100,0
JUS133 Rettski	340	66	19,4	55	83,3	9	2	13,6	3,0	4,5
JUS134 Rettshi	298	54	18,1	53	98,1	1	0	1,9	0,0	100,0
JUS135 Rettsst	359	51	14,2	37	72,5	13	1	25,5	2,0	13,0
JUS241 Straffe	388	53	13,7	39	73,6	9	5	17,0	9,4	1,8
JUS242 Retterg	452	58	12,8	45	77,6	12	1	20,7	1,7	12,0
JUS243 Alminn	447	34	7,6	23	67,6	9	2	26,5	5,9	4,5
JUS399 Master	252	24	9,5	15	62,5	9	0	37,5	0,0	100,0
Spesialemerne	1269	42	3,3	32	76,2	8	2	19,0	4,8	4,0
Samlet	7821	832	10,6	637	76,6	157	29	18,9	3,5	5,4

Studieåret 2014/2015										
EXFAC Juridisk	301	0	0,0							
JUS111 Forvalt	329	49	14,9	25	51,0	18	6	36,7	12,2	3,0
JUS112 Arve- o	376	58	15,4	27	46,6	12	19	20,7	32,8	0,6
JUS113 Kontra	371	63	17,0	37	58,7	16	10	25,4	15,9	1,6
JUS114 Juridis	338	47	13,9	21	44,7	19	7	40,4	14,9	2,7
JUS121 Norske	350	48	13,7	20	41,7	24	4	50,0	8,3	6,0
JUS122 Erstatn	353	58	16,4	31	53,4	21	6	36,2	10,3	3,5
JUS123 Forvalt	352	66	18,8	35	53,0	29	2	43,9	3,0	14,5
JUS124 Tingsre	374	75	20,1	34	45,3	22	19	29,3	25,3	1,2
JUS131 Kontra	388	64	16,5	30	46,9	95	9	148,4	14,1	10,6
JUS132 Pengek	356	69	19,4	36	52,2	22	11	31,9	15,9	2,0
JUS133 Rettski	325	54	16,6	19	35,2	22	13	40,7	24,1	1,7
JUS134 Rettshi	294	53	18,0	27	50,9	25	1	47,2	1,9	25,0
JUS135 Rettsst	320	55	17,2	29	52,7	22	4	40,0	7,3	5,5
JUS241 Straffel	444	80	18,0	19	23,8	46	15	57,5	18,8	3,1
JUS242 Retterg	499	126	25,3	53	42,1	64	9	50,8	7,1	7,1
JUS243 Alminn	520	135	26,0	69	51,1	38	28	28,1	20,7	1,4
JUS399 Master	241	34	14,1	15	44,1	16	3	47,1	8,8	5,3
Spesialemerne s	1305	71	5,4	32	45,1	22	17	31,0	23,9	1,3
Samlet	7836	1205	15,4	559	46,4	533	183	44,2	15,2	2,9
Studieåret 2015/2016										
EXFAC Juridisk	322	2	0,6	2	100			0,0	0,0	100,0
JUS111 Forvalt	352	43	12,2	20	46,5	21	2	48,8	4,7	10,5
JUS112 Arve- o	400	48	12,0	18	37,5	24	6	50,0	12,5	4,0
JUS113 Kontra	406	63	15,5	28	44,4	32	3	50,8	4,8	10,7
JUS114 Juridis	346	38	11,0	11	27,0	0		0,0	0,0	100,0
JUS121 Norske	325	68	20,9	33	48,5	31	4	45,6	5,9	7,8
JUS122 Erstatn	354	84	23,7	44	52,4	16	24	19,0	28,6	0,7
JUS123 Forvalt	349	50	14,3	28	56,0	21	1	6,0	0,3	21,0
JUS124 Tingsre	386	57	14,8	38	66,7	13	6	22,8	10,5	2,2
JUS131 Kontra	379	70	18,5	37	52,9	29	4	41,4	5,7	7,3
JUS132 Pengek	351	81	23,1	49	60,5	18	14	22,2	17,3	1,3
JUS133 Rettski	319	48	15,0	25	52,1	20	3	41,7	6,3	6,7
JUS134 Rettshi	277	67	24,2	22	32,8	44	1	65,7	1,5	44,0
JUS134-KINA	10	0								
JUS135 Rettsst	323	71	22,0	43	60,6	24	4	33,8	5,6	6,0
JUS241 Straffel	426	113	26,5	41	36,3	56	16	49,6	14,2	3,5
JUS242 Retterg	475	133	28,0	57	42,9	65	11	48,9	8,3	5,9
JUS243 Alminn	490	86	17,6	40	46,5	42	4	48,8	4,7	10,5
JUS399 Master	294	0								
Spesialemerne s	1492	85	5,7	41	48,2	30	14	35,3	16,5	2,1
Samlet	8076	1207	14,9	577	47,8	486	117	40,3	9,7	4,2

Studieåret 2016/2017										
EXFAC Juridisk	319	2	0,6	2	100			0,0	0,0	100,0
JUS111 Forvalt	362	58	16,0	25	43,1	28	5	48,3	8,6	5,6
JUS112 Arve- o	396	71	17,9	29	40,8	34	8	47,9	11,3	4,3
JUS113 Kontra	384	73	19,0	41	56,2	24	8	32,9	11,0	3,0
JUS114 Juridis	340	52	15,3	21	40,4	24	7	46,2	13,5	3,4
JUS121 Norske	343	95	27,7	46	48,4	37	12	38,9	12,6	3,1
JUS122 Erstatn	386	63	16,3	35	55,6	23	4	36,5	6,3	5,8
JUS123 Forvalt	366	77	21,0	35	45,5	40	2	51,9	2,6	20,0
JUS124 Tingsre	386	72	18,7	40	55,6	22	10	30,6	13,9	2,2
JUS131 Kontra	326	57	17,5	37	64,9	13	7	22,8	12,3	1,9
JUS132 Pengek	327	71	21,7	37	52,1	30	4	42,3	5,6	7,5
JUS133 Rettski	289	57	19,7	23	40,4	31	3	54,4	5,3	10,3
JUS134 Rettski	285	55	19,3	28	50,9	14	13	25,5	23,6	1,1
JUS135 Rettsst	338	65	19,2	18	27,7	45	2	69,2	3,1	22,5
JUS241 Straffel	454	127	28,0	53	41,7	47	27	37,0	21,3	1,7
JUS242 Retterg	464	94	20,3	50	53,2	37	7	39,4	7,4	5,3
JUS243 Alminn	463	84	18,1	35	41,7	39	10	46,4	11,9	3,9
JUS399 Master	310	38	12,3	14	36,8	19	5	50,0	13,2	3,8
Spesialemerne	1672	110	6,6	39	35,5	48	23	43,6	20,9	2,1
Samlet	8210	1321	16,1	608	46,0	555	157	42,0	11,9	3,5
Studieåret 2017/2018										
EXFAC Juridisk	347	0	0,0							
JUS111 Forvalt	388	76	19,6	43	56,6	23	10	30,3	13,2	2,3
JUS112 Arve- o	371	80	21,6	46	57,5	25	9	31,3	11,3	2,8
JUS113 Kontra	382	96	25,1	43	44,8	34	17	35,4	17,7	2,0
JUS114 Juridis	334	58	17,4	33	56,9	18	7	31,0	12,1	2,6
JUS121 Norske	338	62	18,3	24	38,7	26	10	41,9	16,1	2,6
JUS122 Erstatn	332	65	19,6	31	47,7	27	7	41,5	10,8	3,9
JUS123 Forvalt	334	54	16,2	33	61,1	14	7	4,2	2,1	2,0
JUS124 Tingsre	359	69	19,2	38	55,1	19	12	27,5	17,4	1,6
JUS131 Kontra	336	56	16,7	27	48,2	23	6	41,1	10,7	3,8
JUS132 Pengek	342	80	23,4	39	48,8	28	13	35,0	16,3	2,2
JUS133 Rettski	326	76	23,3	43	56,6	27	6	35,5	7,9	4,5
JUS134 Rettski	289	55	19,0	27	49,1	22	6	40,0	10,9	3,7
JUS135 Rettsst	320	51	15,9	19	37,3	27	5	52,9	9,8	5,4
JUS241 Straffel	402	105	26,1	43	41,0	56	6	53,3	5,7	9,3
JUS242 Retterg	400	91	22,8	49	53,8	39	3	42,9	3,3	13,0
JUS243 Alminn	419	99	23,6	57	57,6	20	22	20,2	22,2	0,9
JUS399 Master	101	39	38,6	13	33,3	16	10	41,0	25,6	1,6
Spesialemerne	1907	101	5,3	51	50,5	32	18	31,7	17,8	1,8
Samlet	8027	1313	16,4	659	50,2	476	174	36,3	13,3	2,7

Samlet (også tidligere studieår)										
2007/08	7786	815	10,5	640	78,5	117	14	14,4	1,7	8,4
2008/09	8393	911	10,9	718	78,8	159	17	17,5	1,9	9,4
2009/10	8796	1038	11,8	850	81,9	153	33	14,7	3,2	4,6
2010/11	8723	1022	11,7	842	82,4	156	22	15,3	2,2	7,1
2011/12	8507	779	9,2	648	83,2	108	23	13,9	3,0	4,7
2012/13	8251	770	9,3	644	83,6	108	18	14,0	2,3	6,0
2013/14	7821	832	10,6	637	76,6	157	29	18,9	3,5	5,4
2014/15	7836	1205	15,4	559	46,4	533	183	44,2	15,2	2,9
2015/16	8076	1207	14,9	577	47,8	486	117	40,3	9,7	4,2
2016/17	8210	1321	16,1	608	46,0	555	157	42,0	11,9	3,5
2017/18	8027	1313	16,4	659	50,2	476	174	36,3	13,3	2,7

[Tilbake til sakslisten](#)

Fordeling av resultat etter sensurklager i obligatoriske emner

Se SU-sak 2017/82-2 for tilsvarende rapportering for de tre studieårene H14 – V17.

Tabellen under viser fordeling av sensurklager for alle obligatoriske emner de fire siste årene, både med hensyn til klageutbøynelighet og resultat av klagebehandlingen.

Horisontalaksen viser opprinnelig resultat, vertikalaksen viser resultat etter klagesensur.

De diagonale gule feltene viser uendret resultat – tallene over de gule feltene er avgjørelser til gunst, under de gule feltene finner vi avgjørelser til ugunst.

Aller lengst til høyre finner vi forholdstallet gunst:ugunst – der forholdstallet er 1, er de to utfallene like sannsynlig. Der forholdstallet er høyere enn 1, er gunst mer sannsynlig. Det gjelder bare resultat som er endret.

Et trekk som går igjen, er opphoping til og fra C og D. Ellers ser vi at her er variasjoner mellom emnene og fra år til år – både med hensyn til klageutbøynelighet (se også sak 85/15 – 4) og resultatfordeling.

2014/2015						2015/2016						2016/2017						2017/2018						Samlet for alle fire årene		
	Fra B	Fra C	Fra D	Fra E	Fra F		Fra B	Fra C	Fra D	Fra E	Fra F		Fra B	Fra C	Fra D	Fra E	Fra F		Fra B	Fra C	Fra D	Fra E	Fra F	Gunst	Ugunst	Gunst/ugunst
JUS111 Forvaltningsrett I - 15 %						JUS111 Forvaltningsrett I - 12 %						JUS111 Forvaltningsrett I - 16 %						JUS111 Forvaltningsrett I - 20 %						90	23	4
Til A		2				Til A						Til A						Til A								
B	1	5	2			B		3				B		2	1	1		B		12						
C		12	7	1		C		13	15	2		C		7	14	3		C		24	10					
D		2	11	1		D		1	6			D		4	16	4	1	D		8	12	1				
E			3			E			1	1		E			1	2	1	E			2	7				
F				1		F						F						F								
JUS112 Arve- og familierett - 17 %						JUS112 Arve- og familierett - 14 %						JUS112 Arve- og familierett - 19 %						JUS112 Arve- og familierett - 22 %						95	42	2
Til A		1				Til A						Til A		1				Til A								
B			1			B		2	3			B		3	1			B								
C		8	6	2		C		6	10			C		10	16	2		C		16	14	1				
D		11	13	2		D		2	8	4	1	D		5	16	8	1	D		3	23	6	3			
E		3	5	3		E			2	1	3	E			2		1	E			4	7	1			
F					1	F			1	1		F					1	F			1	1				
JUS113 Kontraktsrett I - 19 %						JUS113 Kontraktsrett I - 16 %						JUS113 Kontraktsrett I - 19 %						JUS113 Kontraktsrett I						106	38	3
Til A						Til A						Til A						Til A								
B		8	2			B	1	2	2			B		3				B		6	1					
C		18	3			C		12	16	5		C		26	8			C	1	30	17	2				
D		4	14	2		D		2	13	1		D		7	10	8		D		11	11	8				
E			5	2		E			1		1	E			1	2		E		1	4	3				
F				1		F						F						F								
JUS114 Juridisk metode - 14 %						JUS114 Juridisk metode - 11 %						JUS114 Juridisk metode - 15 %						JUS114 Juridisk metode - 18 %						88	21	4
Til A		1				Til A		4				Til A						Til A								
B		4	3			B		3	6			B	1	8	3			B		3						
C		11	10			C		4	12	1		C	1	16	12			C		18	14					
D		4	8	1		D			5			D		5	4	1		D		5	14	1				
E			3	1		E				1	1	E			1			E			1	1				
F						F					1	F						F				1				

JUS131 Kontraktsrett II - 19 %	JUS131 Kontraktsrett II - 20 %	JUS131 Kontraktsrett II - 19 %	JUS131 Kontraktsrett II - 18 %	90	26	3,5
Til A	Til A	Til A	Til A			
B 1 3 5	B 8 2	B 2	B 8 2 1			
C 18 10	C 25 15 1	C 1 16 7	C 13 10			
D 4 5 4	D 3 10 2	D 6 17 2	D 3 13 2			
E 2 1	E 1 1	E 1 1	E 2			
F 1	F	F	F 1 1			
JUS132 Pengekravsrett - 20 %	JUS132 Pengekravsrett - 23 %	JUS132 Pengekravsrett - 23 %	JUS132 Pengekravsrett - 25 %	98	42	2,3
Til A 1 1	Til A	Til A	Til A			
B 2 2	B 6 2	B 10	B 1 4 1			
C 2 22 14	C 30 7 1	C 23 14 1	C 17 13 2			
D 7 11 1	D 10 18	D 4 11 3	D 6 18 7			
E 1	E 1 1	E	E 5 2 1			
F 2 1	F 1	F	F 2 1			
JUS133 Rettskilde- og - 18 %	JUS133 Rettskilde- og - 17 %	JUS133 Rettskilde- og - 21 %	JUS133 Rettskilde- og metodelære	100	25	4,0
Til A	Til A	Til A 1	Til A			
B 7 3	B 4	B 6 1	B 3 8			
C 2 15 11 1	C 15 12 2	C 16 19	C 2 28 13 2			
D 1 8 4	D 2 9 2	D 2 5 4	D 3 11 4			
E 2	E 1	E 2	E 1			
F	F	F	F			
JUS134 Retts historie og - 19 %	JUS134 Retts historie og - 25 %	JUS134 Retts historie og - 20 %	JUS134 Retts historie og komparativ r	105	21	5,0
Til A	Til A	Til A	Til A			
B 3	B 1 2	B	B			
C 1 22 18 4	C 12 25 5	C 9 8 1	C 9 15 2			
D 4	D 1 10 9	D 10 6 4	D 4 16 5			
E	E 1	E 3	E 1 1 2			
F	F	F	F			
JUS135 Rettsstat og mr - 18 %	JUS135 Rettsstat og mr - 23 %	JUS135 Rettsstat og mr - 21 %	JUS135 Rettsstat og mr - 17 %	118	15	7,9
Til A	Til A	Til A 1 1	Til A			
B 8 1	B 5	B 1 9 5	B 5 1			
C 18 10	C 17 12	C 5 15 1 1	C 11 14 2			
D 3 10 3	D 1 19 4	D 1 10 6 2	D 1 7 4			
E	E 1 3	E	E 4 1			
F	F	F	F			

JUS241 Strafferett - 18 % (* mangler d)					JUS241 Strafferett - 27 %					JUS241 Strafferett - 27 %					JUS241 Strafferett - 27 %					205	64	3,2					
Til A	1	3				Til A		1			Til A					Til A											
B	*	20	4	1		B		4	3		B		5	2		B		5	4								
C		*	14	2		C	1	19	25	5	C		18	14	2	C		21	30	2							
D		2	*			D		13	19	11	D		15	29	6	D		4	18	14							
E		2	6	*		E			2		E			11	2	2	E			2	4	1					
F		1	2	2	*	F					F				1	1	F										
JUS242 Rettergang - 23 %					JUS242 Rettergang - 30 %					JUS242 Rettergang - 22 %					JUS242 Rettergang - 25 %					205	30	6,8					
Til A						Til A		1			Til A		1			Til A											
B	1	8	5	1	1	B		13	3	1	B	2	2			B		3									
C		13	18	6	1	C		18	20	4	2	C	1	15	18	1	C	1	13	17							
D			15	10	3	D		6	23	10	2	D		1	24	5	D			26	9	5					
E			2	3	1	E			2	5	5	E			3	4	E			1	6	5					
F				1	2	F				2	F				2	1	F				1	4					
JUS243 Alminnelig formuerett - 28 %					JUS243 Alminnelig formuerett - 18 %					JUS243 Alminnelig formuerett - 21 %					JUS243 Alminnelig formuerett					139	64	2,2					
Til A	1	1				Til A					Til A					Til A											
B	1	5	4			B		2		1	B		6	3		B		3									
C		10	9	1		C		11	11	2	3	C		9	11	1	C	1	13	17							
D		7	17	3		D		2	19	8	4	D		2	10	10	2	D			26	9	5				
E		2	7	12	2	E			1	3	6	E			2	8	6	E			1	6	5				
F		1	2	9	21	F				1		F				2	6	F				1	4				
																								1826	541	3,4	

[Tilbake til saklisten](#)

Denne saken har vært i fakultetsstyret til orientering, den 30. oktober 2018, sak 58/18 i, og hitsettes i samme ordlyd.

OPPSUMMERING AV OPPTAKENE VED DET JURIDISKE FAKULTET HØSTEN 2018

Til høstsemesteret 2018 har fakultetet gjennomført fire ulike lokale opptak:

- Opptak til toårig masterprogram i rettsvitenskap
- Opptak av internasjonale avtalestudenter
- Opptak til spesialemer
- Opptak til poststudierett

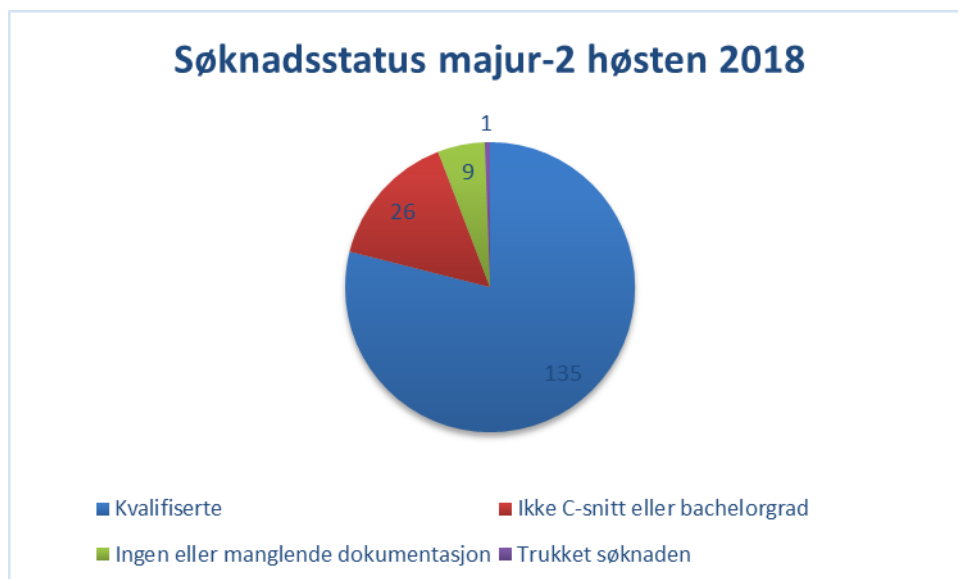
Opptaket til det 5-årige masterprogrammet i rettsvitenskap er delegert til Samordna Opptak og sentralt opptakskontor ved UiB. Fakultetet fastsetter opptaksrammer og tilbudstall.

Fakultetet har tatt imot og saksbehandlet godskrivingsøknader fra disse studentene.

MAJUR-2 – opptak til toårig masterprogram

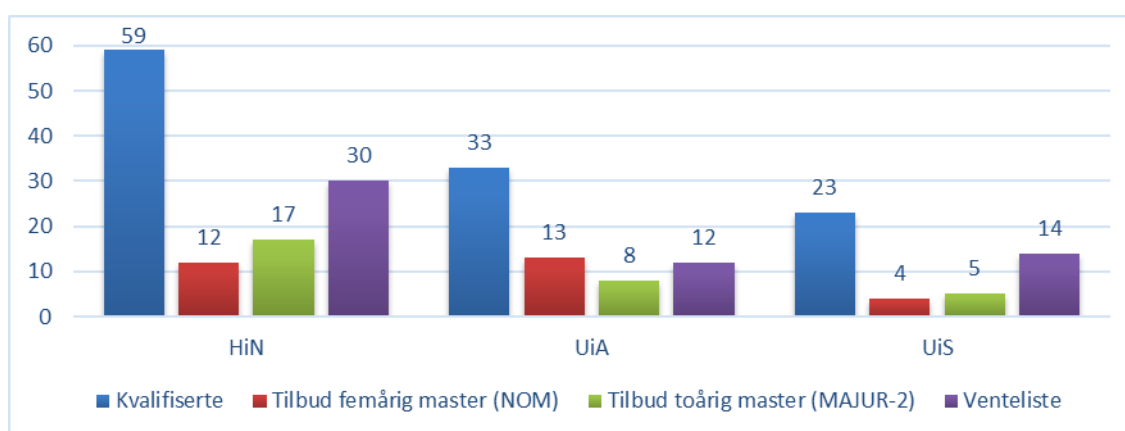
Søknadsfristen i år var den samme som for opptak via Samordna opptak, 15. april. Søknader til MAJUR-2 leveres elektronisk via Søknadsweb, og våre øvrige frister er lagt så tett opptil Samordna opptak som mulig

Fakultetet mottok totalt 172 søknader om opptak til det toårige masterprogrammet. **Av de 172 søkerne var 135 kvalifiserte for opptak** (i 2017 var det 155 søkere totalt og 109 kvalifisert for opptak):

Retningslinjene og reglene for hvordan opptaket foregår er omtalt på fakultetets nettside om opptaket¹ og i opptaksreglementet². For å være kvalifiserte, må søkeren ha fullført en bachelorgrad i rettsvitenskap fra hhv. Høgskolen i Innlandet, tidligere Høgskolen på Lillehammer (INN), Universitetet i Agder (UiA) eller Universitetet i Stavanger (UiS). I tillegg må de ha et karaktersnitt på minst C og ikke ha fått tilbud om opptak til det 5-årige masterprogrammet i rettsvitenskap via Samordna opptak. De kvalifiserte søkerne konkurrerer så om de 30 studieplassene i tre kvoter – en kvote for hvert av studiestedene. Søkerne fra INN konkurrerer om 17 plasser, UiA om 8 plasser og UiS om 5 plasser i 2018. Dersom det ikke er nok kvalifiserte søkere i en kvote til å fylle studieplassene, fordeles de resterende plassene mellom de andre kvotene. Dette har det hittil ikke vært nødvendig å gjøre, trenden går mer mot at antallet studenter på venteliste øker.

De kvalifiserte søkerne fordelte seg slik i årets opptak:

Opptaksgrensene³ har fordelt seg slik siden vi begynte med opptak til toårig master i 2014:

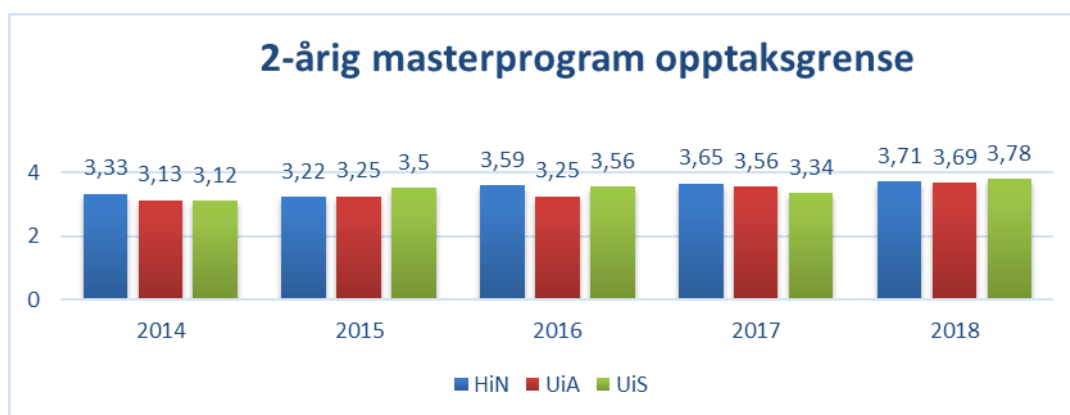
¹ <http://www.uib.no/jur/79165/opptak-til-to%C3%A5rig-masterprogram-i-rettsvitenskap#>,

²

http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/opptaksreglement_for_toarig_mastergrad_i_rettsvitenskap.pdf

³ Søkerne rangeres på grunnlag av gjennomsnittskarakter i de karakterbelagte emnene i rettsvitenskap/juss som inngår i bachelorgraden. Karakteren i ex.phil. og ex.fac. tas ikke med. Ranging skjer ved at bokstavkarakterene erstattes med tallekvivalenter etter følgende skala: A = 5, B = 4, C = 3, D = 2, E = 1. For hvert emne multipliseres tallekvivalenten med antall studiepoeng, og produktene summeres. Denne summen divideres med totalt antall studiepoeng, og resultatet beregnes med to desimaler.

Alle programmets 30 studieplasser ble fylt, og de 30 studentene har semesterregistrert seg høsten 2018.

INTL-JUS – opptak av innreisende avtalestudenter

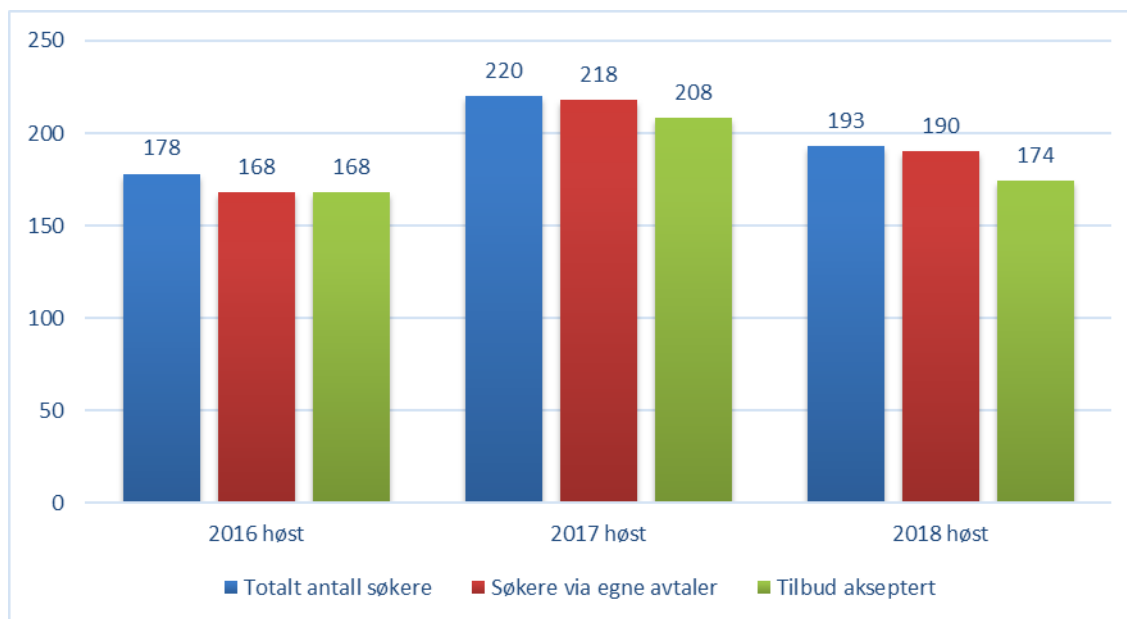
Høsten 2018 har fakultetet hatt en liten nedgang i antall internasjonale studenter, sammenlignet med fjoråret som utmerket seg med en veldig stor økning. Tabellen under viser antallet søknader fra potensielle innreisende avtalestudenter til vårt fakultet i høstsemestrene de tre siste årene.

Som hovedregel er antall søkere og antall tilbud det samme, med kun svært sjeldne unntak. Tallet under viser derfor antall studenter som har akseptert tilbudet fra fakultetet. Differansen i antall søkere og antall akseptert består i hovedsak av studenter for det foretas endring i fakultetstilknytning på bakgrunn av emnene de er oppmeldt til, i tillegg til trekk etter utsendt tilbud.

I høstsemesteret 2018 tok vi imot 174 nye internasjonale studenter, hvorav 53 studenter blir værende i Bergen i vårsemesteret som sitt andresemester. Vi mottar normalt sett 5-10 søknader om forlengelse.

Nytt av året er at fakultetet arrangerte sommerskole for kinesiske og norske studenter i august 2018. De 20 kinesiske studenter som deltok på Maritime Bergen Law Summer Programme er ikke inkludert i tallene under.

Tabellen under viser antall internasjonale søkere som søkte på UiB sine avtaler totalt, søkere kun via fakultetets avtaler og aksepterte tilbud i høstsemestrene 2016 – 2018.

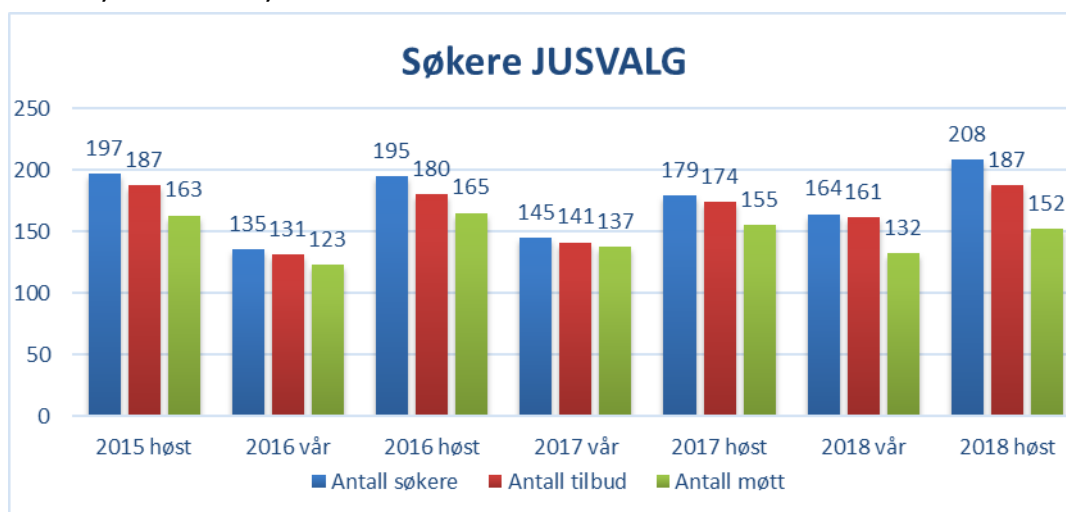

JUSVALG - opptak til spesiallemner

Fakultetet tilbød opptak til totalt 41 spesiallemner høsten 2018. Det gis opptak til spesiallemner i begge semestre, for et semester av gangen.

Høsten 2018 mottok vi til sammen 208 søknader til JUSVALG. Det ble gitt 187 tilbud og av disse har 152 vurderingsmeldt seg for høsten 2018.

Antall søkere siden høsten 2015:

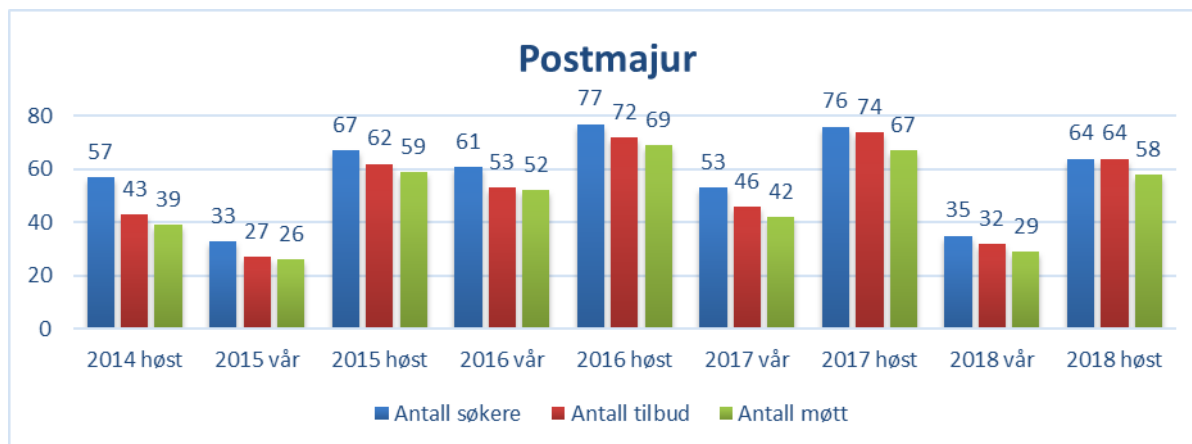

POSTMAJUR – poststudierett ved Det juridiske fakultet høsten 2018

Vi behandler søknader om opptak til poststudierett til både høst- og vårsemesteret.

Høsten 2018 mottok vi 64 søknader om opptak til poststudierett. Her ble 64 tilbud gitt og av disse har 58 semesterregistrert seg for høsten. Det er kandidater som fullførte mastergraden i rettsvitenskap i det semesteret før som har adgang til å søke denne studieretten som de kan ha i inntil to semestre.

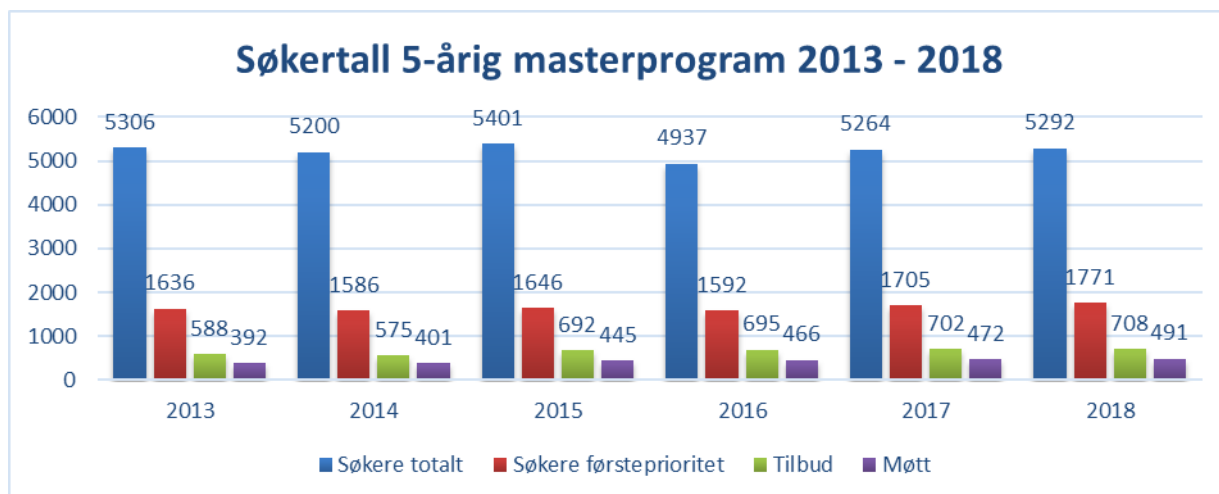
Tabellen under viser søkertallene fra de semestrene fakultetet har hatt poststudierett:

MAJUR - Opptak til integrert masterprogram i rettsvitenskap via Samordna opptak og godskriving

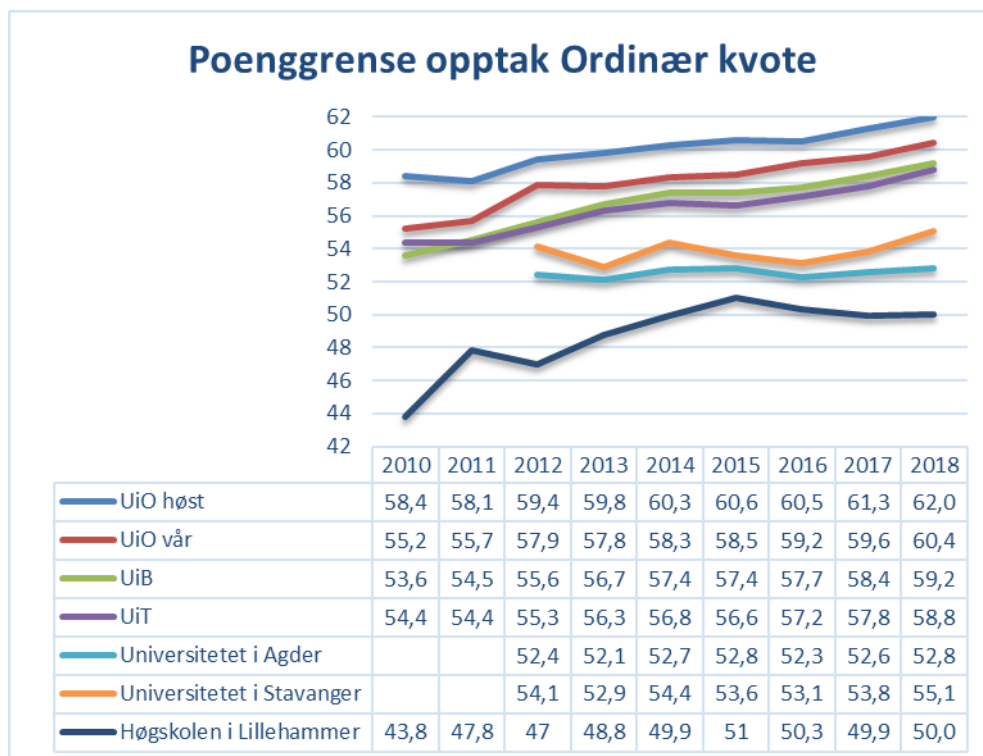
Fakultetets måltall for opptaket høsten 2018 er 380 studieplasser. De siste årene har vi sett at antall søkere gjennom Samordna Opptak med annen juridisk utdanning, som ønsker å få godskrevet denne inn i graden sin her er økende. Dermed er det utfordrende å beregne hvor mange det skal gis tilbud til og hvor mange studenter vi reelt ender opp med på hvert studieår. I 2018 ble det etter nøye monitorering av prøveopptakene gitt 708 tilbud (mot 702 i 2017). Dette har resultert i 491 møtte studenter, mot 472 i 2017.

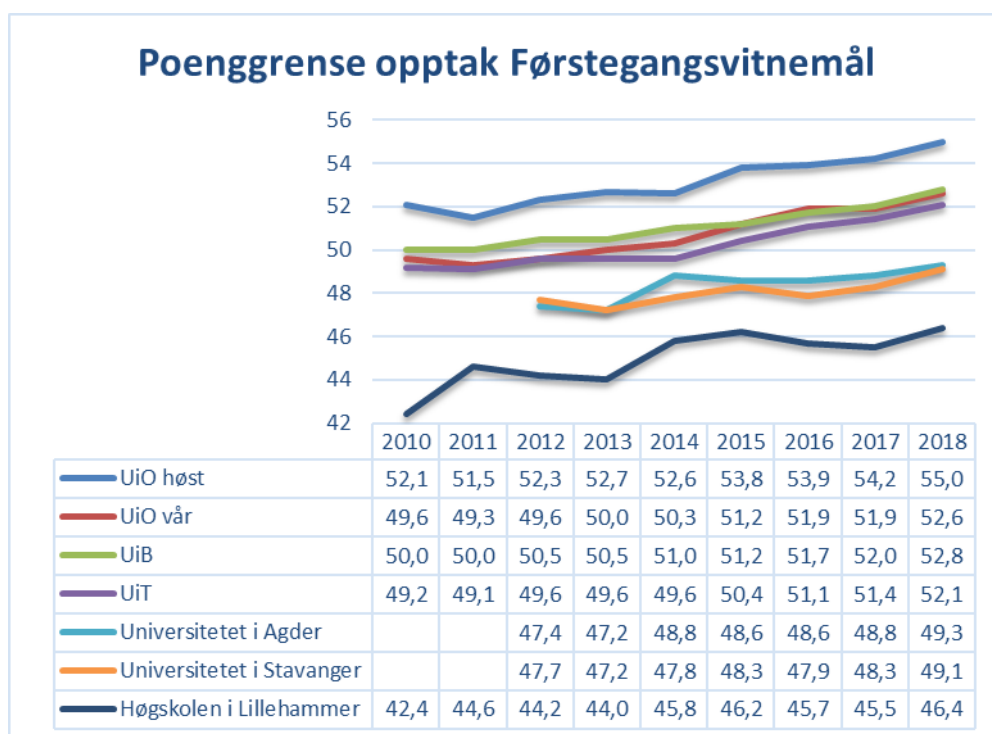
Tabellen under viser søkertallene fra årets opptak til det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap via Samordna opptak (NOM-opptaket) sammenliknet med 2013 - 2017.

Også i 2018 har antallet førsteprioritetssøkere vært rekordhøyt. 5-årig masterprogram i rettsvitenskap ved UiB var etter omprioriteringsfristen 1. juli det studieprogrammet i Norge med flest førstevalgssøkere, etterfulgt av rettsvitenskap (oppstart høst) ved UiO og siviløkonomutdanningen ved NHH. Vi var nr. 2 i 2017.

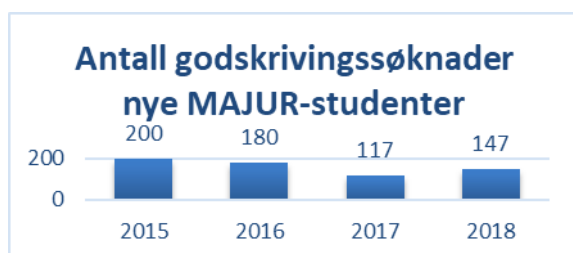
Oversikt over poenggrensene til opptaket gjennom Samordna Opptak fra 2010 og frem til i dag for 5-årig master i rettsvitenskap og for bachelor i jus/rettsvitenskap ved UiA, UiS og INN følger nedenfor fordelt på ordinær kvote og førstegangsvitnemålskvote.

Godskriving

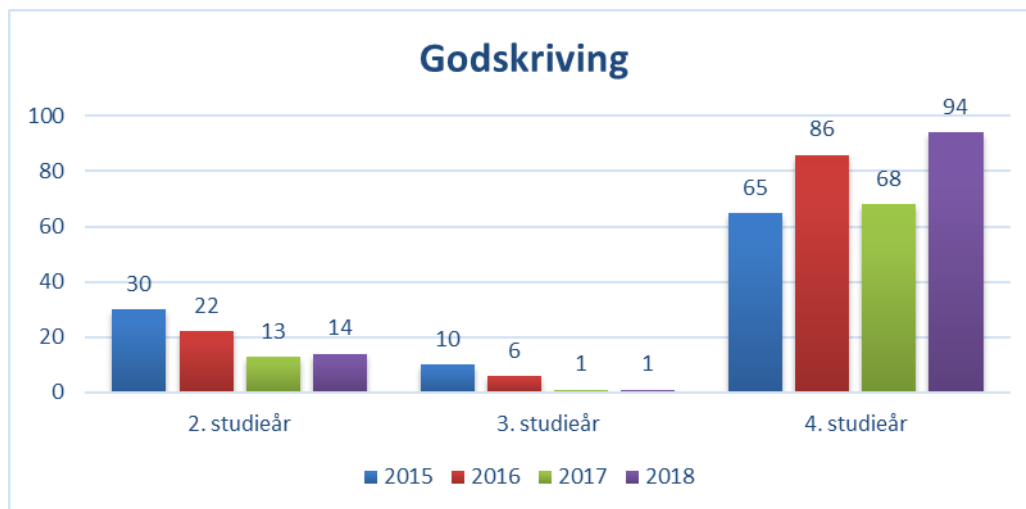
Antallet studenter med opptak via Samordna opptak som søker godskriving av ekstern utdanning har økt sammenliknet med 2017, men tallet er fortsatt lavere enn årene før. I år mottok vi 147 søknader. Studentene som søker om godskriving av ekstern utdanning har tidligere bestått juridiske emner (rundt 109 av søkerne, mot 90 i 2017), og/eller innføringsemner (ex.phil/ex.fac – 38 av søkerne mot ca. 30 i 2017).

De aller fleste av de nye studentene forholdt seg til søknadsfristen de får oppgitt under opptaket, men vi får hvert år flere søknader om godskriving lenge etter at høstsemesteret har startet. Dette gjaldt i all hovedsak studenter som ønsket innpass av spesialemer og ex.phil/exfac. De aller fleste av studentene med innpass av juridisk utdanning på bachelornivå søkte innen fristen.

I 2018 sendte UiB for andre gang tilbudsbrev til søkerne per e-post. E-posten inneholdt fakultetsspesifikk informasjon, blant annet med lenke til elektronisk søknadsskjema om godskriving av ekstern utdanning. I søknadsskjemaet kan de samtykke til elektronisk utveksling av eksamensresultater fra andre norske læresteder. Ved at studenten samtykker til dette, får fakultetet tilgang til den tidligere beståtte utdanningen til studenten direkte via databasen Felles Studentsystem (FS). Søknadsfristen ble satt til 30.07.17, dette for å sikre at søknadene ble behandlet i tide til semesterstart.

Tabellen under viser antall godskrivingsvedtak fordelt på studieår i 2015-2018.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 85/18 – 8**Orientering om antall ferdige jurister**

Antall uteksaminerte jurister																
I alt i perioden 2003-2016:		11536														
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
UiO	401	338	373	306	552	457	406	484	515	430	520	560	510	600	570	6452
UiB	191	157	213	264	255	255	271	268	270	325	345	290	300	330	365	4099
UiT	40	50	40	80	69	78		59	70	85	74	70	80	85	105	985
	632	545	626	650	876	790	677	811	855	840	939	920	890	1015	1040	11536

Oppdatert 21. november 2018 fra DBH-Studenters Oppnådde Kvalifikasjoner/Fullføring av gradgivende studieprogrammer

[Tilbake til saklisten](#)

*** [Ettersendes – NIØS]

Sak 85/18 – 9

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 86/18 – 1**Sak 86/18 – 1**

Alle vedleggene til saken fins i lenken her:

<http://vedlegg.uib.no/?id=b4b09e2e6fe4bddf17ffa1c14704a55f> Filen er på 39 sider, og lenken er aktiv til 3. desember 2021.

Meritteringsordning for undervisarar ved Det juridiske fakultet

Universitetsstyret vedtok i sak 60/17 at UiB innfører meritteringsordninga Fremragende underviser og undervisningsmiljø (FUND), og Utdanningsutvalet vedtok i sak 9/18 at forsøksordningar både for individuell merittering og for anerkjening av undervisningsmiljø (kollektiv merittering) skal på plass i løpet av 2018. Dette er sidan justert til at første gongs utlysing må skje i 2019.

Lærarkollegiet ved fakultetet drøfta merittering av undervisarar på fakultetsseminaret som vart halde på Solstrand i oktober, og på bakgrunn av dette er det no førebudd ei drøftingssak til fakultetsstyret 11. desember der dekan og fakultetsdirektør ber om innspel og synspunkt frå styret.

Vanlegvis ville saka ha vore drøfta i studieutvalet i forkant av styremøtet, men etter som møte i studieutvalet denne gong kjem dagen etter fakultetsstyremøte, vil saka bli drøfta i fakultetsstyremøtet først. Studiedekanen vil orientera studieutvalet munnleg om innspela frå fakultetsstyret før også studieutvalet drøftar saka.

Vedlagt følgjer saka slik ho er presentert for fakultetsstyret, og på dette grunnlaget ber studiedekanen om innspel og synspunkt frå studieutvalet.

Styre:

Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet

Styresak:

77/18

Møtedato:

11.12.2018

Journalnummer:

DRØFTINGSSAK: MERITTERINGSORDNING FOR UNDERVISARAR VED DET JURIDISKE FAKULTET

Bakgrunn

Det er eit politisk ønskje om at kvaliteteten på undervisninga i høgare utdanning skal aukast, og Meld. St. 16 *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* står det

Regjeringa krever at universitetene og høyskolene utvikler pedagogiske meritteringssystemer for å stimulere til økt undervisningsinnsats og for å belønne viktig utviklingsarbeid. Meritteringssystemene skal fremme utdanningskvalitet gjennom å gi de faglig ansatte uttelling for dokumenterte resultater. Eit av målene med denne stortingsmeldingen er at utdanningsvirksomhetens status skal øke og undervisningskompetanse vektlegges tyngre enn i dag, ikke bare ved ansettelse, men gjennom hele karrieren. (Meld. St. 16 2016-2017:22)

I meldinga stiller regjeringa «krav om at alle universiteter og høyskoler, alene eller sammen med andre, i løpet av to år skal ha etablert meritteringssystemer som bidrar til at arbeidet med å utvikle god undervisning verdsettes» (Kap 1.5, s. 24, Kap 4.6 og Kap. 4.6, s.79)

Ved UiB har dette blitt fulgt opp mellom anna gjennom UiBs handlingsplan for utdanningskvalitet 2017-2022 som seier at ein skal:

- *Implementere og videreutvikle meritteringssystemet for Fremragende underviser og Pedagogisk akademi*
- *Utvikle insentivordninger for fremragende miljø og prosjekter med krav om erfaringsdeling*
- *Likestille undervisningsfaglig kompetanse og undervisningskvalitet med forskning ved tilsetning, opprykk og lønnsutvikling*

Status ved UiB

Allereie hausten 2015 vart det på initiativ frå bioCEED, Senter for fremragende utdanning, sett ned ei arbeidsgruppe ved UiB som fekk i oppgåve å sjå på om det kunne innførast ei ordning for merittering av fremragande undervisarar etter modell frå Lunds Tekniska Høgskolas Pedagogiska Akademi.

Arbeidsgruppa la fram sitt framlegg til ordning våren 2016, og dette vart drøfta av Utdanningsutvalet på seminaret deira i juni 2016. I dialog med dekanane kom ein fram til at det skulle vera opp til dei einskilde fakulteta om og når ein skulle innføra ordninga, slik at ein fekk sikra god forankring i fagmiljøa. Fakultetsstyret ved Det matematisk-naturvitenskaplege fakultet (heretter MN-fakultetet) vedtok allereie 16. juni 2016 å etablere ei prøveordning for «meritterende undervisning» for fem år. MN-fakultetet sitt opplegg er lik ordninga som vart skissert av arbeidsgruppa.

Universitetsstyret vedtok i sak 60/17 at UiB innfører meritteringsordninga Fremragende underviser og undervisningsmiljø (FUND), og Utdanningsutvalet vedtok i sak 9/18 at forsøksordningar både for individuell merittering og for anerkjenning av undervisningsmiljø (kollektiv merittering) skal på plass i løpet av 2018.

Ved MN-fakultetet, Det humanistiske fakultet (heretter HF-fakultetet) og Det samfunnsvitenskaplege fakultet (heretter SV-fakultetet) har dei utvikla og vedteke ordningar for merittering av undervisarar, medan Det psykologiske fakultet, Det medisinske fakultet og Fakultet for kunst, musikk og design er på om lag same steg i prosessen som vårt fakultet.

I orienteringssak (86/18) til Utdanningsutvalet 8. november i år kan vi lesa følgjande om status for innføringa av Fremragende underviser og undervisningsmiljø ved dei ulike fakulteta:

- **Det Matematisk-naturvitenskapelige fakultet**

har etablert en ordning som gir den pedagogiske kvalifikasjonen Fremragende underviser (Excellent Teaching Practitioner). Meritterte undervisere danner fakultetets Pedagogiske akademi. Ordningen er i første omgang en prøveordning for 5 år, de første underviserne ble merittert juni 2017 og årets søknadsfrist var 1. oktober.

- **Det samfunnsvitenskapelige fakultet**

har, etter vedtak i fakultetsstyret i juni, lyst ut for første gang høsten 2018, med søknadsfrist 31. januar. Vurderingskriteriene er i hovedsak sammenfallende med kriteriene i ordningen ved Det Matematisk-naturvitenskapelige fakultet. I november arrangerer fakultetet workshop for søkere, om hvordan lage pedagogisk mappe/teaching portfolio, og hvordan oppfylle kravene til dokumentasjon.

- **Det humanistiske fakultet**

har, etter behandling i to fakultetsstyremøter høsten 2018, vedtatt en ordning med vurderingskriterier som vektlegger systematisk kvalitetsarbeid i emner og studieprogram. Første gangs utlysning gjennom meritteringsordningen skjer i 2019.

- **Det psykologiske fakultet**

oppnevnte i juni 2018 en arbeidsgruppe med mandat til å foreslå organisering og kriterier for merittering av undervisere ved fakultetet. Gruppen har levert sitt forslag i oktober, og fakultetet vil følge det opp i sine organer. Fakultetsstyret skal behandle saken i desember.

- **Det medisinske fakultet**

har, i forlengelse av vedtatt handlingsplan for utdanning 2018-2022, startet en utredningsprosess i høst. Fakultetets enhet for læring har fått i oppdrag å foreslå en meritteringsordning som blir gjenstand for høring og behandling i fakultetets organer våren 2019.

- **Det juridiske fakultet**

har, i sin Handlingsplan for utdanning 2018-2019, vedtatt å utrede og etablere en meritteringsordning. Arbeidet ses i sammenheng med omlegging av masterprogrammet i rettsvitenskap.

- **Fakultet for kunst, musikk og design**

er i gang med å utrede en ordning som ivaretar utdanningenes faglige egenart. Saken har vært til orientering i fakultetsstyret høsten 2019. Orienteringen omfattet en presentasjon av erfaringer fra Det Matematisk-naturvitenskapelige fakultet.

Ein føremon med at vi ikkje er først ute er at vi kan skjela til dei ordningane som alt er vedtekne ved dei andre fakulteta og byggja vidare på arbeidet som alt er gjort der. Saksframlegg frå då ordningane vart vedtekne, samt retningslinene for ordningane som alt er vedtekne ved tre av fakulteta følgjer som vedlegg.

Pilotfase med fleire variantar

Slik ordningane er i ferd med å bli innførte ved UiB, skal dei første fem åra vera ein pilotfase. Universitetsstyret oppmodar til at ordningane i første omgang blir innførte for fem år, og at dei blir evaluerte både undervegs og etter fem år. I denne første etablerings- og utprøvningsfasen ser vi at vi får noko ulike løysingar ved dei ulike fakulteta. Ettersom Fremragende undervisere og undervisningsmiljø (FUND) i utgangspunktet er vedteken som ei ordning som skal gjelda for heile UiB kan vi venta at når pilotfasen er over, vil ordninga bli justert, optimalisert og samordna til ei einskapleg ordning på bakgrunn av dei noko ulike ordningane ved dei sju fakulteta. Slik sett er det ikkje noko i vegen for, men heller berre positivt, at Det juridiske fakultet gjer vår eigen vri på enkelte sider av ordninga. Slik får institusjonen som heilskap hausta ulike erfaringar og kan få ei best mogleg ordning når pilotfasen er over.

Kort om ordningane som er innførte ved tre av fakulteta

For nærare skildring av ordningane som er vedtekne ved MN-, HF- og SV-fakulteta viser vi til vedlegga. Heilt kort kan vi slå fast at dei tre ordningane i all hovudsak er svært like. Overskriftene i kriteria for tildeling ved både MN- og SV-fakultetet er *fokus på studentenes læring, en klar utvikling over tid, en forskende tilnærming, en kollegial holdning og praksis*. SV-fakultetet har gjort små justeringer i to av dei til saman 12 underpunkta, elles er kriteria like. HF-fakultetet har utforma eigne, enklare kriteria for tildeling, men dei til saman sju kulepunkta inneheld likevel i hovudsak det same som kriteria ved MN- og SV-fakulteta.

Ordninga ved MN-fakultetet skil seg frå dei andre to ved at dei som oppnår status som Fremragande undervisar inngår i fakultetets Pedagogiske Akademi (meir om dette på side 8). Ordninga ved HF-fakultetet skil seg frå dei to andre ved at også *grupper* av tilsette kan søka. Grupper som søker og når opp, får status som Fremragande undervisningsmiljø for ein periode på tre år. Eit anna særtrekk ved ordninga på HF-fakultetet er at også institutta får belønningssmidlar når ein søknad vert innvilga.

Sjølv om kriteria ved MN- og SV-fakultetet er likelydande på punktet som gjeld kollegial haldning og praksis, har det kollegiale aspektet likevel blitt sterkare framheva ved SV-fakultetet ved at fleire av innspela i høyringsrunden understreka at det kollegiale aspektet var viktig, og ved at det i saksframlegget til fakultetsstyret ved SV-fakultetet blir framheva at det kollegiale aspektet er eit eige punkt i kriteria (det er det også ved MN-fakultetet) *og vil bli vektlagt i søknadsprosessen*. Arbeidsgruppa ved SV-fakultetet skriv at «sjølv om den meritteringsmodellen vi foreslår anerkjenner og belønner den enkelte underviser, skal den også ta hensyn til miljøenes rolle i utvikling av undervisningskvalitet».

Kollektivt fokus

Ved Utdanningsutvalets handsaming av sak 16/17 Fremragende underviser og undervisningsmiljø

(FUND), der Utdanningsutvalet rådde universitetsstyret til at ordninga vart vedteke innført ved heile UiB, uttalte Utdanningsutvalet i si tilråding til styret at «for å styrke det kollektive aspektet ved undervisning, anbefales det at den eksisterende arbeidsgruppen får i oppgave å komme med forslag til en utvidelse av modellen slik at den også omfatter anerkjennelse av undervisningsmiljø, og at arbeidsgruppen foreslår kriterier for slik anerkjennelse.» Arbeidsgruppa har ikkje kome med slike forslag, men dei kollektive aspekta er, som vi har sett, særleg trekt fram i SV-fakultetet framlegg til ordning, sjølv om ordlyden i kriteria ikkje skil seg frå MN-fakultetet sine kriteria på dette punktet .

Mellom anna på bakgrunn av erfaringar frå Lunds Tekniska Høgskola er dei meritterande ordningane for undervisning slik dei er skildra i MN-fakultetet saksnotat og i UiB-arbeidsgruppa sitt framlegg frå våren 2016, venta å ha ein kulturbyggjande effekt på undervisningsmiljøa ved UiB, ettersom kriteria for kva som er fremragande ikkje berre er knytt til den einkilde undervisaren sin praksis i undervisninga, men også knytt til samhandling med kollegaer. Ordninga Excellent Teaching Practitioner (ETP), som vart innført ved Lunds Tekniska Høgskola allereie i 2001, har ført til konkret og dokumentert kvalitetsutvikling, både institusjonelt og for dei individuelle undervisarane som har blitt tildelt ETP-status. Analysane viser at undervisarar med ETP-status får betre studentevaluering, særleg når det gjeld god undervisning og klare læringsmål for studentane. Ordninga har og ført til endring i undervisningskulturen og meir generelt i den akademiske kulturen. (Olsson & Roxå 2013 attgjeve i arbeidsgruppa ved MN-fakultetet sitt notat 2016:5).

Også då lærarkollegiet ved vårt fakultet, på fakultetsseminaret på Solstrand i oktober, drøfta korleis ordninga bør innrettast ved Det juridiske fakultet, var det tydelege innspel om at det er den *kollektive* innsatsen som bør honorerast og løftast fram, heller enn einskildpersonar. Dette er også i tråd med fakultetets handlingsplan for utdanning 2018-2019 som mellom anna legg vekt på auka samarbeid mellom lærarane for å sikra eit studium med ein klar indre samanheng og progresjon.

Framlegg til presisering av ordninga ved Det juridiske fakultet:

Som eit svar på dei tydelege signala frå lærarkollegiet under fakultetsseminaret på Solstrand i oktober 2018, bør det dermed ved vårt fakultet vera ein *føresetnad* at ein ved søknad om merittering som fremragande undervisar kan visa til at ein har samarbeidd med ein eller fleire kollegaer om å forbetra eller utvikla undervisninga ved fakultetet. Ein kan enten sjå for seg at ein er to emneansvarlege for same emne som monaleg har utvikla emnet, eller at det er to emneansvarlege som har samarbeidd på tvers av emne for å samordna og styrka samanhengen mellom emna.

Desse to emneansvarlege må begge kunna søka status som fremragande undervisarar samstundes men kvar for seg. Dei søker i så fall individuelt, men den kollektive innsatsen dei kan visa til vil vera del av grunngevinga for kvifor dei oppfyller kriteria for få status som fremragande undervisarar. Arbeidsgruppa ved SV-fakultetet skriv i sin rapport «Grupper består av ulike personer på ulike tidspunkt, og hvem som bør krediteres kan være vanskelig å identifisere». Dette er grunnen til at dekan og fakultetsdirektør meiner at det framleis skal vera enkeltpersonar som søker, trass i at lærarkollegiet sterkt tok til orde for eit kollektivt fokus. Det kollektive fokuset vert ivareteke ved at samarbeid eller kollektiv innsats vert ein *føresetnad* for å kvalifisera til merittering som fremragande undervisar ved vårt fakultet. To eller tre emneansvarlege kan søkja saman og samstundes, basert på deira kollektive innsats, men dei søker framleis med individuelle søknader.

Ei ulempe ved ei løysing der ein søker individuelt er at ordninga vil favorisera dei som er emneansvarlege. Til dette kan det nemnast at også spesialeemne og innovativ og samarbeidsorientert undervisning på spesialeemne kan danna grunnlag for søknad om status som fremragande undervisar. Vidare kan ein kanskje og sjå for seg at til dømes ein emneansvarleg og ein storgruppeundervisar arbeider saman for å utvikla storgruppene i eit emne. Også storgruppeundervisarar kan visa initiativ og bidra til innovasjon! Til sist kan studiedekanen, for å gjera det meir oppnåeleg for fleire å søkja merittering som fremragande undervisar, vera medviten om å velja personar som ikkje tidlegare har vore emneansvarlege når det skal utnemnast nye emneansvarlege for eit emne. Over tid vil dei som ønskjer det kunna få høve til å ha emneansvar og slik få best mogleg høve til å setja sitt preg på undervisninga og driva utvikling og nyskaping som kan gjera ein kvalifisert til merittering som fremragande undervisar. I tillegg er det eit mål å få til at emneansvaret i framtida vert delt mellom to eller fleire personar på *alle* obligatoriske emne.

Kven skal kunna søka?

Spørsmålet om kven som skal kunna søka om status som fremragande undervisar har vore drøfta også ved fakulteta som alt har vedteke ordningar. Ved SV- og MN-fakultetet kan fast vitenskaplege tilsette, både førsteamanuensar og professorar, søkja. Ved HF-fakultetet er også universitetslektorar inkluderte, men også ved HF-fakultetet er ordninga avgrensa til enkeltpersonar i *fast vitenskapleg stilling*.⁴ Ved både HF- og SV-fakultetet har ein vore innom spørsmålet om korvidt personar i stipendiat- og postdoktor-stillingar skal kunna søka, men slått fast at ettersom dette er stillingar som først og fremst er retta inn mot forskning vil det gje tvetydige signal å inkludera desse i ordninga for merittering som fremragande undervisar.

I HF si ordning for merittering av Fremragande undervisningsmiljø, der *grupper* av tilsette søker, må undervisningsmiljøet bestå av minst to fast vitenskapleg tilsette, men kan elles også inkludera tilsette i mellombelse stillingar og også administrative stillingar.

Ved både MN- og SV-fakultetet har ein understreka at ordninga Fremragande underviser er uavhengig av dei akademiske opprykksordningane. Arbeidsgruppa som utarbeidde framlegg til ordninga ved MN-fakultetet skriv at Excellent Teaching Practitioner/Fremragande underviser-merittering er uavhengig av dei akademiske opprykksordningane og at merittering vert tildelt personar som systematisk og over tid vidareutviklar undervisningskompetansen sin til eit nivå som er vesentleg høgare enn den forventta basiskompetansen (arbeidsgruppas rapport 2016 side 2).

Sjølv om MN- og SV-fakultetet har slått fast at ordninga er uavhengig av dei akademiske opprykksordningane, kan det vera føremålstenleg å drøfta *om* eller *korleis* meritteringsordninga bør sest i samanheng med stillingsstruktur og opprykksordningar i sektoren. Frå og med 1. september 2019 vil endringar i forskrift av 9. februar 2006 nr. 129 om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger tre i kraft, og forskriftsendringa fører til at det vert innført nye krav til utdanningsfagleg kompetanse for tilsetjingar i førsteamanuensis- og professorstillinger.

Frå 1. september 2019 gjeld følgjande om pedagogisk kompetanse ved tilsetjing i stilling som førsteamanuensis:

---

⁴ «Alle stillinger med undervisningsdel, dvs. stillinger både i amanuensis-professor- og universitetslektordosent-løpet er inkludert.)

§ 1-4-3 Søkere skal bedømmes, men ikke rangeres, på om de oppfyller følgende krav.:
Gjennomført eget program (minimum 200 timer)/relevante kurs og egen praktiske undervisning, og opparbeidet grunnleggende ferdigheter innen planlegging, gjennomføring, evaluering og utvikling av undervisning og veiledning (grunnleggende kompetanse for undervisning og veiledning på universitets- og høyskolenivå).

Ferdighetene skal dokumenteres i form av en systematisk og samlet fremstilling som vurderes ved institusjonene.

De som ikke oppfyller kravene ved ansettelsen, skal pålegges å oppfylle dem innen to år etter ansettelsen.

Institusjonene kan etter §1-1 fastsette høyere krav og bestemme at disse skal gjelde i bedømming og rangering av søkere.

Tilsvarende gjeld følgende om pedagogisk kompetanse ved tilsetjing i stilling som professor:

§ 1-2-3 I tillegg til de krav til grunnleggende kompetanse for undervisning og veiledning på universitets- og høyskolenivå som er gitt til stilling som førsteamanuensis, skal det dokumenteres:

- Kvalitetsutvikling i egen undervisning og veiledning over tid
- Bred erfaring med veiledning fortrinnsvis på master/ ph.d.- nivå
- Deltakelse i utvikling av utdanningskvalitet i fagfellesskap

Når ein ser på kompetansekrava for tilsetjing som førsteamanuensis og som professor, kan ein eventuelt sjå for seg at merittering som fremragande undervisar utgjer eit tredje nivå, etter kompetansen ein må ha for å få opprykk til professor. Dette talar for at ordninga er tilgjengeleg berre for tilsette med professorkompetanse.

På den andre sida kan ein sjå for seg at det finst førsteamanuensar som brenn for undervisning og som til trass for at det er ønskjeleg at alle tilsette etter kvart skal kunna søka opprykk til professor, prioriterer undervisning høgare enn vitskapleg publisering, og som dermed blir «hengjande att» som førsteamanuensar utan å bli professor. Er det rimeleg at førsteamanuensar som utfører verkeleg framifrå undervisning skal vera avskorne frå å kunna verta meritterte som fremragande undervisarar? Korvidt merittering som fremragande undervisar skal vera mogleg først dersom ein har oppnådd professorkompetanse, eller om det også skal vera mogleg for førsteamanuensar å søka er eit spørsmål leiinga særleg ønskjer styrets synspunkt på.

Fremragande undervisar – ei permanent eller tidsavgrensa merittering?

Ved dei andre fakulteta legg ein opp til at merittering som fremragande undervisar er ei permanent merittering. Med unntak av HF-fakultetet si ordning for merittering av Fremragande undervisningsmiljø der miljøa får statusen for tre år, er altså meritteringa ved dei andre fakulteta statiske ordningar. Dette stiller dekan og fakultetsdirektør spørsmål ved om er føremålstenleg. For vårt fakultet vil vi i staden føreslå at tittelen fremragande undervisar vert gjeve for ein tidsavgrensa periode. I i ytste konsekvens kan ein elles sjå for seg at ein tilsett blir merittert som fremragande undervisar tidleg i karrieren på bakgrunn av den fremragande innsats og det utviklingsarbeid som er gjort tidleg i karrieren, men at den tilsette deretter misser interessa for å halda fram med å utvikla og oppdatera den pedagogiske kompetansen sin, og i staden vel å kvila på laurbæra resten av karrieren. Ein som er fremragande undervisar i 2018 vil ikkje nødvendigvis framleis vera det i 2048, på same måte som ein som vart oppfatta som fremragande undervisar i 1988 kanskje ikkje blir rekna som det etter 2018-standard.

Difor føreslår dekan og fakultetsdirektør at meritteringa fremragande undervisar får ei tidsavgrensing på til dømes seks år. Dekan og fakultetsdirektør ønskjer styrets synspunkt på om ein etter seks år i så fall skal kunna søkja om «reakkreditering». Til dømes slik at ein kan søkja om reakkreditering éin gong, for ein periode på fire år, slik at ein til saman beheld meritteringa i 10 år. Ved søknad om reakkreditering held det med ein forenkla søknad der ein må kunna visa til at ein har halde fram å utvikla og oppdatera både eigen pedagogisk kompetanse, og undervisninga ein gjev. Dersom ein etter 10 år ønskjer framleis merittering som fremragande undervisar må ein ha ein komplett ny søknad som vert vurdert saman med, og på lik line med, dei andre søkjarane det aktuelle året. Kanskje har nivået på dei fremragande undervisarane heva seg i løpet av 10 år slik at den som var fremragande for 10 år sidan ikkje utan vidare framleis når opp i konkurransen 10 år seinare?

For å sikra at meritteringa som fremragande undervisar verkeleg har høg status og ikkje blir noko som etterkvart alle sikrar seg, utan insentiv til framleis utvikling, føreslår vi altså at statusen vert gjeve for ei avgrensa periode. I tillegg ønskjer vi styrets innspel på om det til ei kvar tid bør vera eit maksimalt antal meritterte undervisarar. Dette vil på den eine sida vera ein måte å halda kontroll på kostnadene ved ordninga, og på den andre sida bidra til at det vert konkurranse om tittelen og at det er dei verkeleg beste som til ei kvar tid er meritterte. Ein kan nærast sjå tittelen som fremragande undervisar som ein vandrepokal.

Korleis skal merittering som fremragande undervisar belønnast?

«Særavtale om lønnsvilkår for ansatte som oppnår prestisjefylte prosjekter, oppnår status som fremragande undervisar, oppnår eller bidrar inn i eksternt finansierte prosjekter lagt til UiB» gjev heimel for å gje eit lønstillegg på inntil kr 50 000 til tilsette som oppnår status som fremragande undervisar. Dei tre fakulteta som alt har innført ordningar for merittering av fremragande undervisarar har vedteke at dei som oppnår denne meritteringa får eit permanent lønstillegg. Ved MN-fakultetet er lønsauken spesifisert til 2 lønstrinn for professorar og 3 lønstrinn for førsteamanuensar, ved SV-fakultetet til «et fast, individuelt lønstillegg i størrelsesorden 50.000 per år», og ved HF-fakultetet «justering av lønnsvilkår i samsvar med revidert særavtale av 1. januar 2017 om vilkår for lønnsfastsettelse for tilsatte som oppnår prestisjefylte prosjekter», det vil sei eit lønstillegg på *inntil* 50.000 kr.⁵

Ettersom vi ved vårt fakultet føreslår at meritteringa skal vera tidsavgrensa, er det i så fall naturleg at også eventuell ekstra løn vert tidsavgrensa. Fakultetet har fått stadfesta at lønstillegget kan gjerast mellombels, og knytast til den perioden ein vert merittert for. Ved å gjera både status som fremragande undervisar og tilhøyrande lønstillegg mellombels, oppnår fakultetet to ting: Ein kan halda kontroll på lønsutgiftene ved at det til ei kvar tid er eit bestemt tal tilsette som har status som fremragande undervisar og mottek det tilhøyrande lønstillegget, samstundes som ein sikrar insentiv for å halda fram med å utvikla den pedagogiske kompetansen sin og heile vegen vidareutvikla undervisninga slik at den held fram med å vera fremragande og slik kan søkja om reakkreditering eller levera ny søknad etter endt periode.

---

⁵ Ved merittering av Fremragande undervisningsmilljø vil det ikkje bli gjeve individuelle lønstillegg, men berre belønningmildar til søkjarane sitt/sine institutt.

Når det gjeld andre gode som kan tilbys fremragande undervisarar ønskjer leiinga innspel frå styret. Eit aktuelt gode å vurdere er godskriving i undervisningsrekneskapen. Det er sannsynleg at dei som har lagt ned ein innsats i undervisning som gjer at ein kvalifiserer til å verta merittert som fremragande undervisar, har brukt ein større del av arbeidstida si på undervisning enn det ein normalt forventar, og at det difor kunne vera grunn til at ein når ein oppnår status som fremragande underviser får lov å setja av noko meir tid til forskning i tida etterpå. Likevel er det sjølvmotseiande å skulla frita dei aller beste undervisarane frå undervisning, slik at dekan og fakultetsdirektør ønskjer ikkje å fremja forslag om dette.

Eit av innspela som kom då lærarkollegiet drøfta ordning for merittering av undervisarar på Solstrand, var at ein kunne ønskja seg *tid* til å utvikla undervisningsopplegg og *midlar* til betra undervisningsopplegga. Det synast utvilsamt at merittering som fremragande undervisar må byggja på utvikling som alt *har* skjedd og resultat ein alt kan visa til, og ikkje utelukkande på planar og idear. Likevel kan ein sjå for seg at det som del av belønninga vart stilt ein pott til rådvelde for fremragande undervisarar som gjer at når dei har oppnådd statusen, har noko større fridom enn andre undervisarar til å prøva ut, og til å vidareutvikla undervisningsopplegga sine. I dag har studieutvalet mynde til å godkjenna framlegg til endringar i kursopplegget som ikkje får økonomiske konsekvensar, men straks ei endring får økonomiske konsekvensar t.d. i form av auka undervisningsinnsats, er det ei sak for fakultetsstyret. For å gje fremragande undervisarar insentiv til framleis utvikling og betring, kunne studieutvalet tildelast eit visst økonomisk handlingsrom frå fakultetsstyret til å leggja særleg til rette for at meritterte undervisarar kan få halda fram med å eksperimentera og forbetra undervisninga si utan å måtta gå den ekstra runden om fakultetsstyret.

For å sidestilla undervisning med forskning, kan ein og sjå for seg at tilsette som er meritterte som fremragande undervisarar får driftsmidlar til disposisjon på same måte som forskargruppeleiarane får det. Dette ville også gje fremragande undervisarar større fridom til å syta for å halda seg oppdaterte på nyare forskning innan pedagogikk ved å kunna delta på relevante seminar og konferansar i inn- og utland utan å måtta søkja spesifikt om økonomisk stønad til dette.

Pedagogisk akademi eller ikkje?

Etter inspirasjon frå Lunds Tekniska Høgskola, utgjer dei meritterte undervisarande ved MN-fakultetet, fakultetets Pedagogiske Akademi. Dette «dannes med det formål å bidra til å heve utdanningskvaliteten på fakultetet gjennom en kollegial og samarbeidsorientert undervisningskultur; for eksempel gjennom å ta ansvar for og delta i faglig, pedagogisk og didaktisk utviklingsarbeid, kollegiale fora og tiltak for undervisningsutvikling, samt veiledning (mentorskap) av kolleger. Til dette får det pedagogiske akademiet råderett over pedagogiske utviklingsmidler, som kan tildeles både akademimedlemmer og andre etter søknad.» (Rapport frå arbeidsgruppa 2016:2)

SV-fakultetet har ikkje vedteke å oppretta eit Pedagogisk Akademi eller tilsvarande, men dei som oppnår den pedagogiske kompetansegraden Fremragande underviser skal synleggjerast ved at dei blir presenterte for fakultetet i eit felles studiekvalitetsarrangement. I HF-fakultetet sitt førsteutkast til «Merittering av fremragande undervisere eller undervisningsmiljø (Fund) ved Det humanistiske fakultet» hadde dei med framlegg om oppretting av eit forum som dei har kalla Fagdidaktisk forum, også med forslag om at eit alternativt namn kunne vera «Ressursgruppe for undervisningskvalitet». I

det reviderte framlegget til meritteringsordning ved andre gongs handsaming i fakultetsstyret, er dette forumet likevel utelate, mellom anna på bakgrunn av at eit av institutta i høyringsrunden uttrykte skepsis til etablering av Fagdidaktisk forum fordi det var uklart kva rolle forumet skulle ha.

På vårt fakultet er miljøet framleis så pass lite at vi ikkje ser det som føremålstenleg å oppretta eit slikt akademi eller forum for dei som oppnår status som fremragande undervisar. Men på same måte som ved SV-fakultetet, bør det vera aktuelt at dei som blir fremragande undervisarar blir trekte fram i eit felles studiekvalitetsarrangement, t.d. på eit fakultetsseminar. I SV-fakultetet sine retningslinjer står det at «De som oppnår den pedagogiske kompetansegraden Fremragande underviser (Excellent Teaching Practitioner) *blir presentert* (vår kursivering) for fakultetet i et felles studiekvalitetsarrangement.» Etter vårt syn bør ordninga heller vera at dei som blir meritterte som fremragande undervisarar *skal presentera* arbeidet sitt *og dela beste praksis* i eit studiekvalitetsarrangement ved fakultetet. Altså ein aktiv presentasjon *frå* den fremragande undervisaren, framfor ein passiv presentasjon av dei som har oppnådd statusen. Kanskje er det slik det er tenkt ved SV-fakultetet også, men ordlyden i retningslinjene til SV-fakultet er ikkje klare på dette punktet.

Søknadsprosess og utlysingshyppigheit

For å skapa insentiv til å tilsette førebur og leverer søknad om merittering som fremragande undervisar, kan det vera aktuelt å godskriva slik søknad med timar i undervisningsrekneskapen. Til samanlikning vedtok fakultetsstyret i sak 23/15 at forskarar som skal søkja om ekstern finansiering av forskingsprosjekt kan få frikjøp frå undervisning tilsvarande tre veker. Dette utgjer 45 timar frikjøp i undervisningsbanken. Til skilnad frå søknader om ekstern finansiering, vil ikkje søknad om merittering som fremragande undervisar gje fakultetet ekstra finansiering. Heller det motsette ettersom skissa til ordning inneber eit mellombels lønstilllegg. Undervisningstimar er ein ressurs vi har stor knappheit på, slik at fakultetet bør generelt vera varsam med å føreslå ordningar som inneber godskriving av undervisning utan at tida er brukt til undervisning. Når vi likevel gjer framlegg om godskriving i undervisningsrekneskapen i dette tilfellet, er det fordi vi nok kan rekna med at mange av dei som har lagt ned ein innsats på undervisningssida som gjer dei kvalifisert til å verta meritterte som fremragande undervisarar over tid kan ha prioritert ein større del av arbeidstida si til undervisning enn det fakultetet eigentleg forventar. Det er difor ikkje urimeleg at denne innsatsen indirekte, og til ein viss grad, vert tilgodesett gjennom frikjøp for førebuing av søknad om merittering som fremragande undervisar. Samstundes kan vi også rekna med at vi etter kvart vil verta målte på arbeidet med fremragande undervisarar, og at både UiB, Kunnskapsdepartementet og kanskje NOKUT, etter kvart vil koma til å halda oppsyn med talet på fremragande undervisarar ved dei ulike institusjonane, og ordningane institusjonane har for dette.⁶ Det er difor viktig for fakultetet å sikra at tilsette faktisk søker om å verta meritterte som fremragande undervisarar. Dette talar for at det må finnast insentiv til å søka.

---

⁶ Til dømes er det allereie i utviklingsavtala mellom UiB og Kunnskapsdepartementet for 2018 slått fast at pilotering av modell for fremragande undervisning ved alle fakultet er ein av aktivitetane UiB vil vurderast på. «Måloppnåelse vurderes ut fra at samtlige fakultet har program for fremragande undervisning. UiB skal ha en nasjonal ledende rolle i utvikling av slike programmer.» (Utviklingsavtalen 2018, i brev av 25/10-17 med arkivnummer 15/11293-32)

Ved førebuing av søknad til Norges Forskningsråd, EU eller andre eksterne finansieringskjelder som Bergen forskningsstiftelse, NordForsk mm., får ein altså inntil 45 timer frikjøp frå undervisningsrekneskapen, i tillegg til at det er venta at ein brukar forskingstida si til søknadsskrivinga. Slike søknader om finansiering av forskingsprosjekt er ein større og meir omfattande søknadsprosess enn det søknad om merittering som fremragande undervisar er tenkt å vera. I lys av dette kan det synast rimeleg å tilby godskriving av 20 timar i undervisningsrekneskapen for førebuing av søknad om merittering av fremragande undervisar.

Dersom førebuing av søknad skal godskrivast i undervisningsrekneskapen vil det vera naudsynt med ei form for prekvalifisering av søkjarane. Ved frikjøp for skriving av søknad om ekstern finansiering av forskingsprosjekt, må prosjektleiar laga ein plan for gjennomføring av søknadsprosess som skal godkjennast av fakultetsleiinga før ein set i gang med arbeidet med søknaden og avtale om frikjøp vert godkjend. Dekan og fakultetsdirektør føreslår difor at det ved utlysing av fremragande undervisar, vert gjeve ein frist for å melda til leiinga at ein planlegg å søkja, og gje ei heilt kort skildring av kva grunnlag ein planlegg å søkja på. På dette grunnlaget avgjer leiinga kven som bør få høve til å førebu søknad, og til å få godskriving av 20 undervisningstimar for arbeidet med denne, fram mot den endelege søknadsfristen.

Fordi det ikkje berre vil krevja innsats å førebu søknadene, men også å evaluera søknadene, føreslår leiinga at ordninga berre vert lyst ut annakvart eller kvart tredje år. Ettersom det er få tilsette ved fakultetet samanlikna med kva som er tilfellet ved dei tre fakulteta som alt har etablert ordningar, vil det vera færre aktuelle søkarar kvar gong og dermed bør det også vera tilstrekkeleg med utlysing annakvart eller kvart tredje år. Til samanlikning har også SV-fakultetet bestemt at meritteringsordninga bør lysast ut kvart andre eller tredje år, medan MN-fakultetet og HF-fakultetet skal lysa ut kvart år.

For å avgrensa arbeidet både med søknaden og evaluering av søknaden, føreslår vi at det vert sett ei grense for søknadens totale omfang. Til dømes maks 10 sider som ved både SV- og MN-fakulteta.⁷ Vedlegg kjem i tillegg.

Dokumentasjon til søknaden og evaluering av søknadene

Når det gjeld spørsmålet om korleis søkjar skal dokumentera at ho er ein fremragande undervisar har MN-fakultetet gjort eit grundig arbeid med å skildra søknadens innhald. Som stigfinnarar har MN-fakultetet ikkje noko klart bilete av kva vedlegg som skal vera med, men skriv i ein fotnote at det vil vera naudsynt med relativt opne rammer for korleis bidrag til undervisningskvalitet kan dokumenterast i søknaden. SV-fakultetet har lent seg på arbeidet som er gjort av MN-fakultetet, men trekk fram nokre konkrete døme på kva vedlegg som kan vera aktuelle som dokumentasjon for å stø opp om tema og døme brukt i søknaden.⁸

⁷ HF-fakultetet har sett grensa til maksimalt 4000 ord pluss vedlegg for individuelle søknader, og maksimalt 8000 ord pluss vedlegg for søknader frå undervisningsmiljø.

⁸ «Dette kan være i form av studentevalueringer, eller kollegaers vurderinger og tilbakemeldinger, men også tiltak i form av studieplanendring som er gjort som ledd i utvikling av undervisningen kan tjene som dokumentasjon. Det åpnes for ulike dokumentasjonsformer» Rapport frå arbeidsgruppa ved SV-fakultetet 2018:6).

Slik dekan og fakultetsdirektør ser det kan også vårt fakultet i stor grad lena oss på det MN- og SV-

Dokumentasjon og søknad

Gruppens vurdering er at søknaden bør være et personlig dokument i form av en pedagogisk mappe med eksempler fra underviserens undervisningspraksis som dokumenterer søkerens kvalifikasjoner inn mot de fire kriterieområdene ovenfor. Den skal inneholde underviserens refleksjoner rundt læring og undervisning, og skal baseres på søkerens egne erfaringer og kunnskaper i samspill med pedagogisk / fagdidaktisk litteratur.

- Dokumentet skal gi innsyn i hvordan underviseren forstår forholdet mellom læring og undervisning i sin undervisningspraksis.
- Gjennom eksempel fra egen undervisningspraksis skal søkeren redegjøre for sitt personlige pedagogiske grunnsyn og undervisningskompetanse. Utvalget av eksempler skal begrunnes, og de skal belyse og utdype tema og forhold som ut fra det pedagogiske grunnsynet fremstår som viktige.
- Søknaden skal også dokumentere hvordan søkerens innsats bidrar til å oppfylle institusjonens og enhetens strategier for utdanningskvalitet.
- Søknaden skal ha vedlegg med dokumentasjon som understøtter tema og eksempel brukt i søknaden. Dette kan være i form av studentevalueringer, eller kollegaers vurderinger og tilbakemeldinger, men også tiltak i form av

fakultetet har skrive om søknadens innhald. Arbeidsgruppa ved SV-fakultetet skriv i sin rapport:

Ved vårt fakultet kan relevant dokumentasjon vera dei årlege kursrapportane med tilbakemeldingar frå SU, dei kommande emneevalueringane med treårs syklus, studentevalueringar og prov på universitetspedagogisk utdanning.

Når det gjeld vurdering og evaluering av søknadene ser vi per no for oss at leiinga set ned ein bedømmingskomité som vurderer søknadene. Då universitetsstyret vedtok å oppretta ordninga med Fremragende undervisere og undervisningsmiljø (FUND) spelte universitetsstyret inn at det burde vera ekstern representasjon i komiteen som skal evaluera søknadene. På bakgrunn av dette ser vi for oss at komiteen som eit minimum består av representant frå leiinga (normalt studiedekanen), representant frå program for universitetspedagogikk, ein (fakultets)ekstern representant frå eit miljø som har erfaring med tilsvarende ordningar, samt ein studentrepresentant og ein representant frå gruppe A.

Ved dei andre fakulteta vil dei setja ned ei styringsgruppe og fleire ulike bedømmingskomitear, mellom anna fordi bedømmingskomiteane skal matcha søkjarane sin faglege bakgrunn. Ved vårt fakultet ser for oss at det vil vera tilstrekkeleg med éin komité som vurderer alle søkjarane. Dette både fordi vi er eit mindre fakultet og dermed kan venta at talet på søknader ikkje blir uoverkommeleg høgt, og fordi vi berre skal dekkja rettsvitskap og ikkje ei rekkje ulike fagdisipliner slik som er tilfellet ved dei andre fakulteta.

Ein føremon ved å ha éin bedømmingskomité som vurderer søknadene samla er at vi kan sikra at søkjarane vert handsama likt. Særleg første gong når vurderingskriteria (som vil måtta spesifiserast) er nye, vil det vera ein føremon at vurderinga av alle vert gjort av éin og same komité. Dersom vi kjem fram til det skal vera eit tak på kor mange som til ei kvar tid kan ha status som fremragande undervisarar, slik at det kan bli konkurranse og dermed ikkje slik at alle som er kvalifisert får statusen, vil det vera særleg viktig med ein einskapleg vurderingsprosess der alle vert vurderte av same komité.

Vidare prosess

Ved dei tre fakulteta som alt har vedteke ordningar for merittering av fremragande undervisarar har det vore sett ned arbeidsgrupper som har utarbeidd framlegga til retningsliner for merittering av undervisarar. Med det grunnlagsmaterialet og dei utgreiingane som finst å byggja på frå dei andre fakulteta, samt drøftinga og innspela på fakultetsseminaret på Solstrand, har studiedekanan ikkje funne det naudsynt å setja ned ei eiga arbeidsgruppe ved vårt fakultet.

I staden ber dekan og fakultetsdirektør fakultetsstyret, og deretter studieutvalet⁹ om å koma med synspunkt og innspel med utgangspunkt i dei tre ordningane som alt er vedtekne, samt dei justeringane som her er føreslegne for vårt fakultet. På bakgrunn av diskusjonane i fakultetsstyret og studieutvalet no i desember, vil det bli utarbeidd eit konkret utkast til retningsliner for fremragande underviser og undervisningsmiljø ved vårt fakultet som vil bli lagt fram som vedtakssak i fakultetsstyret våren 2019 med sikte på første gongs utlysing mot slutten av vårsemesteret, og søknadsfrist i løpet av hausten 2019.

Oppsummering av spørsmål til styret

- Bør kollektiv innsats og samarbeid med andre vera ein føresetnad for å kunna søkja om merittering som Fremragande undervisar ved vårt fakultet?
- Kven skal kunna søka om merittering som Fremragande undervisar? Alle fast vitskapeleg tilsette, både førsteamanuensar og professorar? Eller bør kompetansegraden Fremragande undervisar representera eit tredje og høgare nivå, over kompetansekrava som vert stilte for tilsetjing som høvesvis førsteamanuensis og som professor? Er det i så fall rimeleg at førsteamanuensar som utfører verkeleg framifrå undervisning skal vera avskorne frå å kunna verta meritterte som fremragande undervisarar?
- Bør Fremragande undervisar vera ei permanent eller ei mellombels merittering? Og dersom det er ei mellombels, tidsavgrensa merittering kan ein i så fall forlengja meritteringa gjennom å søkja om «re-akkreditering»? Eller bør det krevjast full ny søknad så snart meritteringsperioden er ute?

---

⁹ Vanlegvis ville saka vore drøfta i studieutvalet først, men akkurat i dette tilfellet har studieutvalet møte dagen *etter* fakultetsstyremøtet, og saka vert difor lagt fram for fakultetsstyret først. Studiedekanan vil oppsummera styrets innspel munnleg i studieutvalet.

- Bør det, for å sikra både høgt nivå og føreseielege økonomiske rammer, setjast eit tak på kor mange som til ei kvar tid kan vera meritterte som fremragande undervisarar?
- Korleis skal merittering som Fremragande undervisar belønnast? Mellombels lønnstillegg? Større fridom og økonomisk handlingsrom til å eksperimentera og vidareutvikla undervisningsopplegget? Driftsmidlar? Anna?
- Bør arbeidet med søknaden om å merittering som Fremragande undervisar godskrivast i undervisningsrekneskapen? Og bør det i så fall vera ein «prekvalifisering» av søkjarane?
- Kva er passe utlysingshyppigheit? Annakvart år? Kvart tredje år?

Med dette vert fakultetsstyret invitert til å gje innspel til og synspunkt på ordninga som skal etablerast ved Det juridiske fakultet.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

4.12.2018
INTØ/HAF

Vedlegg:

- Saksframlegg til fakultetsstyret og rapport frå arbeidsgruppe ved Det matematisk-naturvitenskaplege fakultet (Saksnummer 2016/6332)
- Saksframlegg til fakultetsstyret og rapport frå arbeidsgruppe ved Det samfunnsvitenskaplege fakultet. (Saksnummer 2017/14698)
- Saksframlegg til fakultetsstyret, rapport frå arbeidsgruppe og framlegg til retningslinjer ved Det humanistiske fakultet (Saksnummer 2018/1112).

Alle vedleggene til saken fins i lenken her:

<http://vedlegg.uib.no/?id=b4b09e2e6fe4bddf17ffa1c14704a55f> Filen er på 39 sider, og lenken er aktiv til 3. desember 2021.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 86/18 - 2

KURSRAPPORT – Ex.fac, Høst/2018

KURSANSVARLIGE: Synne Sæther Mæhle og Ragna Aarli

Kursrapporten er utarbeidet den 5. desember 2018 av Ragna Aarli

1. FAGLÆRERS GENERELLE VURDERING

a) Praktisk gjennomføring

i. strukturen på kursopplegget

Kurset er lagt opp som et arbeidsintensivt oppstartkurs som skal hjelpe ferske studenter til å forstå hva som utgjør det juridiske feltet og hva som kjennetegner juristers tilnæringsmåte til problemstillinger gjennom studentaktiv læring. Studentene får en grunnleggende innføring i juridiske begreper, rettsstatlig tenkning og juridisk metode som arbeidsverktøy. Studentene får også opplæring, og blir prøvd i, teori og praktikumsgenren og har flere muntlige presentasjoner i løpet av kurset.

Det var 80 studenter som besvarte den nettbaserte evalueringen av kursopplegget. På det overordnede spørsmålet om hvordan studentene totalt sett synes gjennomføringen av kurset hadde vært, stod riktignok svaralternativene «I svært stor grad/i stor grad/i middels grad/i noen grad/i liten grad/vet ikke» ikke helt i samsvar med spørsmålet som var stilt, men vi har tolket svarfordelingen 22/45/9/1/0/3 som uttrykk for at studentgruppen i overveiende grad er fornøyd.

ii. Forelesningene

Ragna Aarli foreleste 24 timer basert på kurslitteraturen, inkludert oppsummeringsforelesning sammen med Synne Sæther Mæhle. I tillegg foreleste Eivind Kolflaath 2 timer om juridiske tekster. Det er godt oppmøte på forelesningene og studentene svarer på spørsmål som blir reist av foreleser. Ut fra en faglig vurdering av behovet for direkte kontakt med studentene i dette oppstartkurset, ble det ikke gjort opptak av noen av forelesningene.

iii. Gjennomføring av seminarsamlinger

Kurset har 10 seminarsamlinger som hver for seg og sammen skal gi grunnkunnskap om retten. Hver samling er organisert rundt et hovedtema, for eksempel rettsstaten, med fremleggelse av en seminaroppgave i første time og et diskusjonsopplegg i andre time. I år lyktes vi bedre enn før med å formulere oppgaver som kompletterte hverandre med hensyn til å kaste lys over hovedtema.

I kursevalueringen peker (som vanlig) seminarsamlingene seg ut som det kurselementet som gir størst bidrag til læringen. Av 80 respondenter svarte 65 at seminarsamlingene i svært stor grad (33) eller i stor grad (32) bidro til læring.

Vi hadde flere nye seminarledere som gjorde en utmerket jobb og som bidro til å sikre et godt diskusjonsklima i gruppene.

iv. obligatoriske kursoppgaver

Hver student får ansvar for to muntlige fremleggelsler og skriver to obligatoriske oppgaver i løpet av kurset, en seminaroppgave (teori) og en øvingsoppgave (praktikum). I kursevalueringen ble arbeidet med seminaroppgaven fremhevet som særlig lærerikt. Arbeidet med et førsteutkast og endelig seminaroppgave blir fremhevet som elementer som i svært stor grad/i stor grad bidrar til læring av henholdsvis 68 og 67 respondenter. Førsteutkastet til seminaroppgave blir kommentert av seminarleder. Den individuelle oppfølgingen fra seminarleder er verdsatt, og ble også løftet frem som positiv i fritekstfelt fra årets evaluering.

Øvingsoppgaven ble betraktet som et element som i svært stor grad/i stor grad bidro til læring av 48 respondenter. På dette punktet er det nok et forbedringspotensial (se forslag til tiltak). Den felles øvingsoppgaven kommenteres av arbeidsgruppeledere, for å gi studentene kontakt med det videre undervisningsopplegget på studiet. På grunn av tekniske problemer ble tilbakelevering av oppgaven til studentene i år en uke forsinket.

v. eksamen

Vi mottok ingen studenthenvendelser under avviklingen av kunnskapstesten. Når 49 av 80 studenter betrakter testen som et element som i svært stor grad (21) eller i stor grad (28) bidrar til læring, tyder dette på at lesepresset prøvingsformen skaper, også har en læringsverdi.

vi. samarbeid med administrasjonen

Exfac er et administrativt sett krevende kurs, blant annet fordi alle praktiske forhold – inkludert digitale løsninger – er nye for studentene og fordi kurset har mange enkeltkomponenter. Det er et utmerket samarbeid mellom administrasjonen og de kursansvarlige om å løse disse praktiske forholdene. Administrasjonen har rask responstid, er løsningsorientert og gir klare beskjeder.

b) Strykprosent og frafall på eksamen

Det var 372 studenter oppmeldt til eksamen hvorav 367 studenter møtte. En av de fem som ikke møtte, leverte legeattest. Det var 363 studenter som fikk karakteren bestått og 4 som fikk ikke bestått. Tre kandidater fikk ikke bestått på kunnskapstesten og 1 kandidat fikk ikke bestått på seminaroppgaven. Totalt var det en strykprosent på 1% som ligger innenfor normalen på dette kurset.

c) Karakterfordeling

Det benyttes karakterer "Bestått" og "Ikke bestått", og karakterfordelingen er dermed uttømmende beskrevet gjennom punktet ovenfor.

d) Studieinformasjon og -dokumentasjon

Emnet blir publisert på Mitt UiB. Studentene skal levere disposisjon og førsteutkast til seminaroppgave på Mitt UiB og gjennomføre eksamen i Inspira. Det er mye ny informasjon for studentene. Selv om forelesningene også blir benyttet til påminnelser om tid og sted for innleveringer, er det ikke alle som får dette med seg. En student tapte i år sin eksamensrett fordi han ikke hadde oppfattet at øvingsoppgaven var obligatorisk og skulle leveres på MittUiB. Se forslag til tiltak for å bedre informasjonsflyten til studentene under punkt 5.

e) Tilgang til relevant litteratur

Læremiddelet var Mæhle/Aarli, *Fra lov til rett*, 2. utgave, Oslo 2017.

2. FAGLÆRERS VURDERING AV RAMMEVILKÅRENE

1. Lokaler og undervisningsutstyr

Seminargruppene var i år noe større enn vanlig (inntil 28 studenter) og på de første seminarsamlingene var det ikke nok stoler i seminarrommene. Særlig i Gamlebygget var det krevende å få samlet sammen tilstrekkelig med stoler til alle deltakerne i gruppen.

2. Andre forhold

i. Informasjon fra ulike studentgrupper i fadderuken

Forelesningene på exfac er en arena der studentgrupper på fakultetet kan få kontakt med nye studenter, og vi prøver så godt vi kan å imøtekomme ønsker fra studentgrupper om å få 2 minutter i begynnelsen av andre undervisningstime til informasjon om ulike aktiviteter, enten det gjelder studentmållaget, JSU eller roklubben. I fadderuken er imidlertid ønsket om taletid fra ulike grupper så stort, at det ville være fordel om det ble arrangert et eget informasjonsmøte der ulike grupper kunne få presentere seg, og at vi i alle fall denne uken kunne henvise studentgruppene til dette møtet.

ii. Tilrettelegging av nettressurser for seminarlederne

Det kan tilrettelegges bedre for oppgavekommenteringen og eksamensarbeidet på nett. I rullegardinet for grupper til kommentering kommer grupper som har exfac fra før (antakelig pga alfabetisering) øverst. Det er ingen av seminarlederne som skal ha tilgang til studenter i disse gruppene. Det vil være en fordel om de irrelevante gruppene kommer nederst fordi det ellers kan være vanskelig å få opp egen gruppe for kommentering (i alle fall på en liten skjerm på bærbar pc).

Kunnskapstesten kunne med fordel vært lagt inn i Inspira på en måte som gjorde det mulig å sette bestått/ikke bestått på hvert enkelt spørsmål. Det vil gjøre samlet vurdering enklere.

3. FAGLÆRERS KOMMENTAR TIL ÅRETS STUDENTEVALUERING(ER) (REFERANSEGRUPPEMØTET)

Det ble ikke etablert referansegruppe for 2018-kullet av studenter.

Spørsmålene i den nettbaserte undersøkelsen bør gås gjennom på nytt. Første spørsmål må justeres slik at det blir meningsfull sammenheng mellom spørsmålet som er stilt og svaralternativene. Vi kunne også tenke oss at undersøkelsen inkluderte «muntlig fremføring i seminargruppe» på listen.

4. OPPFØLGING AV FJORÅRETS EVALUERING

Har punkter fra fjorårets evaluering blitt innarbeidet/ført til endringer i årets kurs? JA

- Seminaropplegget ble endret slik at sammenhengen mellom oppgavene i første og andre time på seminarsamlingene ble tydeligere.
- Seminarlederressursene ble omarbeidet og utvidet slik at det ble gitt mer utfyllende veiledning til seminaroppgavene og gitt veiledning til diskusjonsoppgaven.
- Biblioteket har utviklet et internett-basert læringsopplegg for rettskildesøk.

5. FAGLÆRERS SAMLEDE VURDERING, INKL. FORSLAG TIL FORBEDRINGSTILTAK

Den overordnede vurderingen er at Exfac gir studentene kunnskaper om juridisk metode og jussens rolle i samfunnet som gir et godt grunnlag for å begynne på de enkelte juridiske fagene. Studentene er dyktige, engasjerte og aktive, både på forelesning og i seminarsamlingene. Læremiddelet fungerer godt.

Forslag til forbedringstiltak:

1. Det er (som alltid) behov for mindre justeringer av oppgavesettet.
2. Til samlingen om internasjonal rett vil vi ta inn en engelskspråklig tekst som tilleggslitteratur til kjernelitteraturen (oppfølging av oppfordring fra SU)
3. Øvingsoppgaven i praktikum (forvaltningsrett) har vært gjenbrukt i lang tid og er moden for revisjon. Vi ønsker å foreta endringer som er i tråd med planer for reform av studiet.
4. Etablering av fast informasjonspost (eget lysbilde) på alle forelesninger med påminnelse om innleveringer og frister
5. Justeringer av nettløsning for kommenterings- og eksamensarbeid, jf. pkt 2b ovenfor.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 86/18 – 3**«Invitasjon» fra CF Bergen Juridica.**

Noen av våre lærere har mottatt en «invitasjon» fra et organ som presenterer seg som CF Juridica Bergen, til å bidra til et alternativt læremiddel.

En slik henvendelse har denne ordlyden:

Hei!

Vi tar kontakt i forbindelse med arbeidet med utformingen av et innføringskompendium for CF Bergen Juridica høsten 2019.

De siste årene har CF Oslo delt ut et kompendium til alle som begynner på første avdeling med en kort innføring i alle emner de skal gjennomgå på førsteåret (se vedlagt fil). Et av satsingsområdene for CF Bergen Juridica dette året er å få på plass et tilsvarende kompendium som er tilpasset Bergensmodellen.

Både den innledende delen av kompendiet samt den generelle delen er allerede i stor grad ordnet. Der vi trenger særlig hjelp er utformingen av del to – den faglige delen. Her trenger vi hjelp til å utforme det faglige innholdet. Dette innebærer blant annet skriving av fagartikler. I første rekke har vi nå behov for fagartikler til faget arve- og familierett. Arve- og familierett er et omfattende fag, og vi tenker derfor det er hensiktsmessig med en fagartikkel med begrepsavklaringer. Som særlig fokus har vi tenkt oss ett eller flere av emnene særeie, skjevdeling og uskifte.

Du må gjerne ta utgangspunkt i læreplanmålene for faget når du formulerer innholdet i artikkelen. Se <https://www.uib.no/emne/JUS112>.

Vedlagt ligger CF Oslo sitt kompendium, slik at du kan se hva slags visjon vi har for det vi skal utforme.

Håper du ønsker å hjelpe oss med dette! Ikke nøl med å ta kontakt dersom du har noen spørsmål.

Med vennlig hilsen,
CF Bergen Juridica

På sin nettside presenterer Congregatio Forensis seg slik:

https://www.forensis.no/juridica_bergen/

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 86/18 – 4

Fellesprosjektet: Oppfølging av karakterfordeling for masteroppgave 30 studiepoeng.

Viser til tidligere orienteringer, senest 35/18 – 3.

For V18 ser vi at A+B fordeler seg slik:

Bergen: 60 %, likt med H17

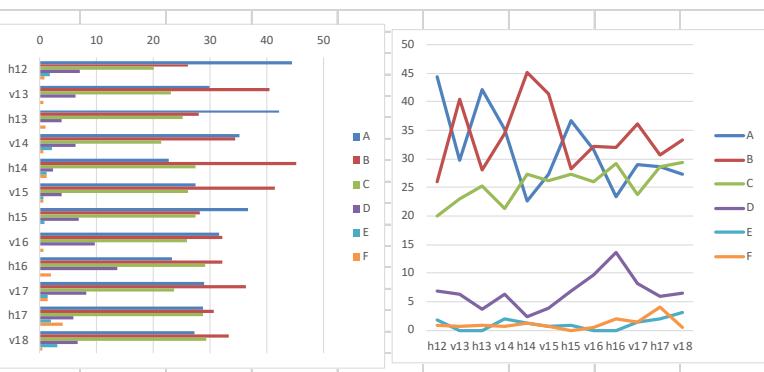
Oslo: 66 %, opp fra 61 % H17

Tromsø: 42 %, ned fra 60 % H17.

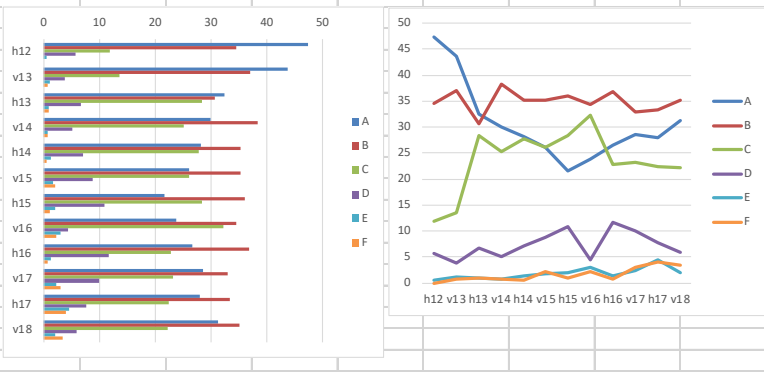
Tallene (prosentene) fra Tromsø varierer naturlig mer enn de andre, siden de absolutte tallene er lavere der og hver enkelt forekomst gir større utslag i prosentfordelingen.

På den ene siden er det naturligvis hyggelig at mange studenter lykkes i å nå de målene vi har satt for masteroppgaven. På den annen side kan det være grunn til å spørre om målene kunne vært satt *litt* høyere – sånn at den store gruppen A kunne differensieres noe.

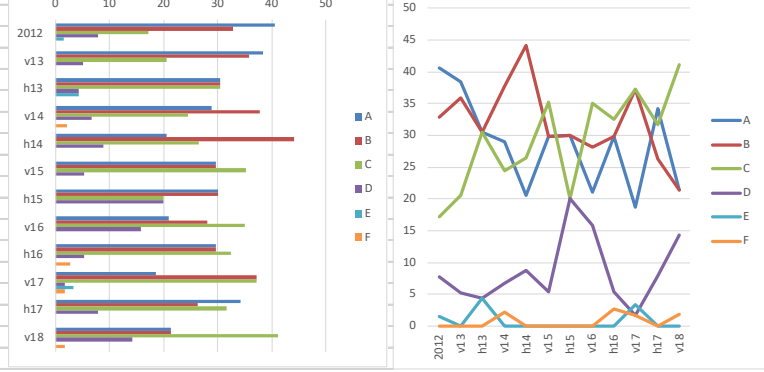
30 studiepoeng Bergen								Prosenster							
Abslutte tall								Prosenster							
	A	B	C	D	E	F	Totalt		A	B	C	D	E	F	
h12	51	30	23	8	2	1	115	h12	44	26	20	7	2	1	
v13	48	65	37	10	0	1	161	v13	30	40	23	6	0	1	
h13	45	30	27	4	0	1	107	h13	42	28	25	4	0	1	
v14	51	50	31	9	3	1	145	v14	35	34	21	6	2	1	
h14	19	38	23	2	1	1	84	h14	23	45	27	2	1	1	
v15	43	65	41	6	1	1	157	v15	27	41	26	4	1	1	
h15	43	33	32	8	1	0	117	h15	37	28	27	7	1	0	
v16	56	57	46	17	0	1	177	v16	32	32	26	10	0	1	
h16	24	33	30	14	0	2	103	h16	23	32	29	14	0	2	
v17	60	75	49	17	3	3	207	v17	29	36	24	8	1	1	
h17	29	31	29	6	2	4	101	h17	29	31	29	6	2	4	
v18	54	66	58	13	6	1	198	v18	27	33	29	7	3	1	
	523	573	426	114	19	17	1672								
%	31%	34%	25%	7%	1%	1%	100%								

30 studiepoeng Oslo								Prosenster							
Abslutte tall								Prosenster							
	A	B	C	D	E	F	Totalt		A	B	C	D	E	F	
h12	100	73	25	12	1	0	211	h12	47	35	12	6	0	0	
v13	113	96	35	10	3	2	259	v13	44	37	14	4	1	1	
h13	72	68	63	15	2	2	222	h13	32	31	28	7	1	1	
v14	82	105	69	14	2	2	274	v14	30	38	25	5	1	1	
h14	64	80	63	16	3	1	227	h14	28	35	28	7	1	0	
v15	74	100	74	25	5	6	284	v15	26	35	26	9	2	2	
h15	42	70	55	21	4	2	194	h15	22	36	28	11	2	1	
v16	65	94	88	12	8	6	273	v16	24	34	32	4	3	2	
h16	78	108	67	34	4	2	293	h16	27	37	23	12	1	1	
v17	86	99	70	30	7	9	301	v17	29	33	23	10	2	3	
h17	69	82	55	19	11	10	246	h17	28	33	22	8	4	4	
v18	63	71	45	12	4	7	202	v18	31	35	22	6	2	3	
	776	893	609	189	39	32	2538								
%	31%	35%	24%	7%	2%	1%	100%								

30 studiepoeng Tromsø								Prosenster							
Abslutte tall								Prosenster							
	A	B	C	D	E	F	Totalt		A	B	C	D	E	F	
h12	26	21	11	5	1	0	64	2012	41	33	17	8	2	0	
v13	15	14	8	2	0	0	39	v13	38	36	21	5	0	0	
h13	7	7	7	1	1	0	23	h13	30	30	30	4	4	0	
v14	13	17	11	3	0	1	45	v14	29	38	24	7	0	2	
h14	7	15	9	3	0	0	34	h14	21	44	26	9	0	0	
v15	11	11	13	2	0	0	37	v15	30	30	35	5	0	0	
h15	6	4	4	4	0	0	20	h15	30	30	20	20	0	0	
v16	12	16	20	9	0	0	57	v16	21	28	35	16	0	0	
h16	11	11	12	2	0	1	37	h16	30	30	32	5	0	3	
v17	11	22	22	1	2	1	59	v17	19	37	37	2	3	2	
h17	13	10	12	3	0	0	38	h17	34	26	32	8	0	0	
v18	12	12	23	8	0	1	56	v18	21	21	41	14	0	2	
	144	162	152	43	4	4	509								
%	28%	32%	30%	8%	1%	1%	100%								

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 86/18 – 5

Forslag fra Juridisk Studentutvalg

Forslag til endringer av sensurordningen

Juridisk Studentutvalg (JSU) har lenge hatt som et av målene semesterplanene våre at vi ønsker å arbeide for og bedre studentenes tillit til sensuren. Vi mener at studentenes manglende tillit til sensuren er sammensatt og klart ikke har én løsning. Likevel mener vi at det viktigste tiltaket for å øke studentenes tillit til sensuren ved å innføre to sensorer ved ordinær sensur. Dette vil og i større grad styrke studentens rettssikkerhet med tanke på å bidra til en sikrere og riktigere sensur. på

Som en start i dette arbeidet ønsker JSU at nye sensorer ikke skal sensurere eksamen alene, men sammen med en erfaren sensor. Dette vil bidra til å styrke sensoren og det vil bidra til å gi ny sensur økt erfaring og kompetanse til å sensurere ved fremtidige eksamener. I tillegg har vi sett på andre tiltak i forbindelse med sensurordningen. Ett av disse tiltakene er å gjeninnføre sensormøter i forbindelse med sensur. Videre ønsker vi at fakultetet skal se på andre måter å rekruttere nye sensorer på ved å aktivt gå ut med en utlysning i forbindelse med ansettelser av nye sensorer.

JSU ønsker å fremheve at vi ønsker innspill og diskusjon rundt de foreslåtte tiltakene. Vi ønsker også flere forslag til hvordan man kan forbedre sensuren og tilliten til den.

Bakgrunn for forslaget

Studentene ved Det juridiske fakultet har i dag urovekkende lav tillitt til sensuren. I en tidligere undersøkelse, om sensurfrist, viste svarene vi fikk at så mange som 47,5 % (av 326 respondenter) uttrykte at de hadde "liten" eller "veldig liten" tillitt til sensuren som ble gitt. 34,7% svarte "nøytral" og bare 17,8 % hadde "stor" eller "veldig stor" tillitt til sensuren (sistnevnte utgjorde 1,2 %). Dette er noe vi i JSU uttrykker stor bekymring over og noe vi ønsker å gjøre noe med. Det er og klart at den lave tilliten til sensuren blant studentene virker inn på den store andelen av klager i forbindelse med sensuren. Vi har i den forbindelse hatt dialog med både studiedekan, Halvard Haukeland Fredriksen, og

professor Hans Fredrik Marthinussen for å få innspill på hva som kan gjøres annerledes med dagens sensurordning.

Sensormøter

Vi ønsker at det skal gjeninnføres sensormøter under sensuren. Vi tror dette vil bidra til en bedre dialog mellom sensorene seg imellom og kursansvarlige. Mange sensorer er erfarne, men mange er og nye og veldig mange av sensorene er eksterne. Ved å arrangere sensormøter vil man i større grad sikre at sensorene vektlegger de samme delene av en besvarelse likt, slik at hvem man har som sensor (forhåpentligvis) ikke vil ha en like stor betydning for hvilken sensur studentene får. I tillegg kan kursansvarlig i disse møtene oppklare usikkerheter og eventuelle misforståelser i sensorveiledningen eller svare på spørsmål fra sensorer. Vi foreslår at sensormøtene underveis i nivåkontrollen slik at kursansvarlig får et innblikk i hvordan studentene har besvart og løst oppgavene.

Som sensor følger et stort ansvar for å sikre at den sensuren som blir gitt er den riktige og rettferdige. Derfor mener vi at et slik sensormøte bør være en naturlig del av oppgavene man har som sensor.

Et mulighet er at sensormøtene avholdes fysisk på fakultetet dersom dette lar seg gjøre. For sensorer som ikke holder til i Bergen eller ikke har anledning til å delta på et slik fysisk møte, kan en løsning være å avholde en videokonferanse slik at de har muligheten til å delta.

To sensorer der det er en ny sensor

JSU ønsker at alle nye sensorer skal sensurere med en erfaren sensor de første gangene de sensurer. Vi tror at det i stor grad er erfaringen med å sensurere som gjør at sensuren blir riktigere. Denne erfaringen må selvsagt nye sensorer og ha mulighet til å oppnå, men vi tror dette gjøres best sammen med en erfaren sensor. På denne måten vil man og kunne få en form for "opplæring" av sensorer.

Spørsmålet blir da naturlig hvor lenge en sensor skal anses som "ny". Vi ser for oss et

forslag til en ordning hvor en sensor har sensurert sammen med en erfaren sensor i et fag, kan sensurere i dette faget alene i tillegg til kurset som kommer før og etter dette faget. Dette vil være mest aktuelt for studieårene 1 til og med 4.

JSU er innforstått med at forslaget med ny sensor sammen med en erfaren sensor vil medføre økte utgifter. Vi ønsker innspill på hvordan man kan omfordele økonomiske ressurser for å få gjennom et slik forslag. Et forslag vi kan se for oss er gjøre endringer i ordningen med obligatorisk kursoppgave. Vi har hatt en spørreundersøkelse om dette i forbindelse med vaffelfredag 30.11 hvor flere av tilbakemeldingene var at mange av kommentarene man får i forbindelse med oblig ikke er tilstrekkelig i dag. Flere studenter har også uttrykt at de ønsker at man skal se på muligheter for å omfordele de økonomiske ressursene i noen grad fra obligatorisk kursoppgave til å på sikt få innført to sensorer ved eksamen. Slike endringer kan for eksempel være å ansatte arbeidsgrupeledere som kan rette obligatoriske kursoppgavene. Vårt inntrykk er at studentene i større grad får mer utbytte fra kommentarene fra arbeidsgrupelederne da de ofte kommenterer mer utfyllende.

Forslag til diskusjon

- Hvordan skal sensormøtene organiseres?
- Hva skal være innholdet i sensormøtene?
- Skal sensormøtene føre til at sensorene får høyere lønn?
- Bør det avholdes sensormøter i de ikke-obligatoriske fagene hvor det er flere enn én kommisjon?

- Hvor lenge bør en sensor regnes som "fersk" og en som bør sensurere med en erfaren sensor?
- Bør ordningen med to sensorer der det er en ny innføres for femte året?
- Hvordan kan obligatorisk kursoppgave legges opp annerledes for å i større grad øke læringsutbytte for studentene?
- Hvordan kan og hvor mye kan spares ved å legge om obligatorisk kursoppgave slik at det er arbeidsgrupeledere/storgrupeledere som retter og kommenterer oppgavene?

- Burde vedtaket innebære en endring i «Innstruks om oppgåveutvalg og sensur» punkt 2?

Forslag til vedtak

- Sensormøter gjeninnføres og vil holdes under nivåkontrollen i alle obligatoriske fag.
- Det blir ikke sensormøter i fag med kun én kommisjon.
- For sensur på 1-4 studieår: Enhver ny sensor skal sensurere med en erfaren sensor en gang for å kunne sensorene alene i det faget og det faget før og etter.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 88/18**Godskriving for eksamensoppgave.**

I fakultetets regler for godskriving for eksamensarbeid og undervisning, går det fram at skriving av praktikumsoppgave til eksamen godskrives med 16 timer.

Utarbeidelse av teorioppgaver godskrives ikke.

Både av hensyn til en mest mulig riktig belønning og uttelling, og med formål å motvirke misforståelser med hensyn til godskriving for eksamensoppgaver, foreslås det at skriving av teorioppgaver til eksamen godskrives med ½ time i undervisningsregnskapet.

Fordi dette har budsjettmessige virkninger, må saken behandles av fakultetsstyret.

I forbindelse med denne saken ser vi at godskriving for å skrive eksamensoppgaver er oppført slik i godskrivingstabellen:

Oppgaveutarbeiding hjemmeeksamen (praktikum – opp til 800 ord)
--

Oppgaveutarbeiding skoleeksamen (praktikum – opp til 1600 ord)
--

Denne begrensingen med hensyn til antall ord, synes lite begrunnet. Det går heller ikke fram hvordan man skal forholde seg når/hvis oppgaven skrives lenger.

Det foreslås at hhv «opp til 800 ord» og «opp til 1600 ord» strykes.

Vedtaksforslag:

1. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at skriving av andre oppgaver enn praktikumsoppgaver til eksamen godskrives med 0,5 timer
2. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at tillegget «opp til 800 ord» og «opp til 1600 ord» strykes i godskrivingstabellen.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 89/18**Godskriving for kvalitetstiltak i klagesensuren.**

I forbindelse med det arbeidet som ble lagt ned for å kvalitetssikre klagesensuren etter at vi fikk lovbestemmelsen om blind klagesensur, har vi etablert en praksis som ikke er forankret i et formelt vedtak ved fakultetet.

I uttalesak 64/15 – 4 den 29. september 2015, utaler SU: «Studieutvalget slutter seg til de tiltakene som er skissert. Disse skal settes i verk i klagesensuren for alle obligatoriske emner.». I notatet det vises til heter det: «Nivåkontrolløren i ordinær sensur skal plukke ut ein "rein" A-besvarelse og ein "rein" B-besvarelse som skal sendast til alle klagekommisjonane. Desse to besvarelsane skal identifiserast, og klagekommisjonane skal få betalt for å lese dei.»

Ordningen anses nødvendig for å sikre at klagekommisjonene holdes oppdatert med hensyn til nivået på den aktuelle eksamen, siden det aldri vil finnes en A-besvarelse i bunken de får, og bare unntaksvis en B-besvarelse.

Fordi ordningen har budsjettmessige konsekvenser, skulle den allerede da vært forelagt fakultetsstyret som vedtakssak – det ble ikke gjort. Ordningen har imidlertid vært praktisert fra og med studieåret 2015/16.

Det er nå ønskelig å få tiltaket i formell orden.

Vedtaksforslag:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at klagesensorer får godskrevet 2 timer pr eksamen de deltar i for å lese en A- og en B-besvarelse.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 92/18**JUS250-2-D Velferdsrett. Emnebeskrivelse, eksamen.**

Vi har mottatt en henvendelse fra emneansvarlig Henriette Sinding Aasen, der hun ber om at emnebeskrivelsen for JUS250-2-D Velferdsrett endres sånn at eksamen tilbys bare i semestre med undervisning, og kandidater som har gyldig forfall eller som stryker på eksamen får tilbud om kontinuasjonseksamen i august.

Vurderingssemester

~~Første eksamen i emnet avholdes våren 2018. Deretter vil eksamen arrangeres både høst og vår. Eksamen bare i undervisningssemestre (vår). Kandidater som har gyldig forfall eller som stryker til eksamen, kan be om å få kontinuasjonseksamen i august.~~

Vedtaksforslag:

Emnebeskrivelsen for JUS250-2-D Velferdsrett endres som foreslått med virkning fra V19.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 93/18**Fastsetting av sensurdatoer**

UiB har det siste året gjort visse anstrengelser for å sikre at de lovbestemte sensurfristene overholdes av enhetene. Et av tiltakene som vurderes, er å innføre «bøter» eller «gebyrer» for oversittelse av fristene.

Med «sensurfrist» menes den datoen sensuren gjøres kjent for kandidatene som har avlagt den aktuelle eksamen.

Samtidig har vi vært underlagt en sentral UiB-regulering som i en viss grad har vært villedende med hensyn til hvordan disse fristene skal fastsettes – den uklarheten ventes tilendebrakt av universitetsstyret i løpet av høsten. Etter dette må vi innrette sensuren og de underliggende fristene sånn at vi sikrer sensurfristen overholdes hver gang. Å fastsette en entydig og riktig sensurfrist for hver enkelt eksamen, bør ikke være overlatt verken studieadministrasjonen – som har liten eller ingen innflytelse over prosessen – eller den enkelte emneansvarlige – som i varierende grad vil, kan eller bør påta seg ansvar for å etterleve sentrale formelle reguleringer.

På denne bakgrunnen har studieadministrasjonen kommet til at det heldigste vil være om sensurfrister for de ordinære emnene på masterstudiet fastsettes samtidig med at eksamensplanen vedtas; normalt midt i vårsemesteret før hvert studieår.

For masteroppgaveemnene anbefales det ikke å sette en fast sensurdato, da det opereres med flere ulike leveringsdatoer. I tillegg har vi et velfungerende og godt utprøvd system der den formelle fristen er på åtte uker, men der man aldri benytter mer enn fem uker på sensur. Vi har ikke tidligere hatt noen forsinkelser på masteroppgaveemnene.

Når det gjelder spesialemnene vil det ikke være mulig å fastsette sensurdatoer i eksamensplanen, da vi ikke har anledning til å legge faste eksamensdatoer for disse emnene. Bakgrunnen for dette er SA sitt nye system for eksamensplanlegging, der man annet enn i helt spesielle tilfeller ikke får sette datoer for sine eksamener – kun ønskede eksamensuker. De ordinære emnene er fritatt for dette med grunnlag i fakultetets stramme undervisningsopplegg. For våren 2019 kan imidlertid sensurdatoer vedtas, da saken til SU skrives etter at eksamensplanen er publisert [se vedlegg e.I.].

Klagesensur vil ikke omfattes av dette – vi vil eventuelt komme tilbake med en sak om «standardisering» av klagesensurfrister.

I tillegg foreslås at SU vedtar at frist for registrering av karakterer i Inspira og avslutning av sensurprosessen er senest to virkedager før sensuren faller. Studieadministrasjonen vil fortsatt fastsette de øvrige underliggende fristene for sensorene.

Forslag til vedtak:

1. Fra og med studieåret 2019/2020 inngår sensurfristene i vedtak om eksamensplan.
2. Sensorenes frist for registrering av karakterer i Inspira og avslutning av sensurprosessen er senest to virkedager før sensurfristen.

3. For våren 2019 vedtas følgende sensurfrister:

a. *** [KJESO – ettersendes]

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 94/18

Bergen 3. desember 2018

Studieutvalget

JUS243 Allmenn formuerett – justert kursbeskrivelse og endret eksamensordning

1. Endring av pensum – nye utgaver av «pensum»

Som følge av at Lilleholt, Allmenn formuerett og Skoghøy, Panterett kom i nye utgaver i 2018 og Marthinussen, Tredjemannsproblemene kommer i ny utgave i løpet av januar 2019, ber jeg om at det vedtas følgende ny litteraturliste for kurset (ingen av utgavene er vesentlig endret rent sidetallsmessig):

Innføringslitteratur:

- Kåre Lilleholt: Legitimasjon, publisitet og notoritet, Jussens Venner 1996 s. 69-97
- Hans Fredrik Marthinussen: Tredjemannsproblemene – om formuerettslige argumentasjonsmønstre, 2. utg. Oslo 2019, kapittel 1-3 og 8-9
- Sjur Brækhus og Borgar Høgetveit Berg: Introduksjon til reglene om omstøtelse, JV 2014 s. 61-120

Hovedlitteratur:

- Kåre Lilleholt: Allmenn formuerett. Fleire rettar til same formuesgode, 2. utgave Oslo 2018, avsnitt 1-2, 5.1-5.4, 5.6 og 6-16.
- Jens Edvin Skoghøy: Panterett, 4. utgave Oslo 2018, avsnitt 1 – 4.2, med unntak av 2.3.6 og 3.5.
- Mads Henry Andenæs: Konkurs, 3. utgave Oslo 2009 avsnitt 3, 5, 6, 12-17, 2224, 26-30, 31.1-31-2, 32.1, 32.2, 32.6, 32.7, 34.1.

- Hans Fredrik Marthinussen, Tredjemannsproblemene – om formuerettslige argumentasjonsmønstre, 2. utgave Oslo 2019

Tilleggs litteratur:

- Borgar Høgetveit Berg, Stein Bråthen-Otterbech, Tinglysing. Lov om tinglysing 7. juni 1935 nr. 2 med kommentarer, Oslo 2009
- Sjur Brækhus: Omsetning og kreditt 2. Pant og annen realsikkerhet, 3. utgave ved Borgar Høgetveit Berg, Oslo 2005
- Sjur Brækhus: Omsetning og kreditt 3 og 4. Omsetningskollisjoner I og II. Oslo 1998
- Thor Falkanger: Utilbørlighetsbegrepet i dekningsloven § 5-9, JV 1998 s. 105-131
- Thor Falkanger/ Aage Thor Falkanger: Tingsrett. 8. utgave Oslo 2016, del C
- Hilde Hauge: Løsøreerverters kreditorvern, Bergen 2016
- Kristian Huser: Gjeldsforhandling og konkurs, Bind 3, Omstøtelse. Bergen 1992
- Kåre Lilleholt: Ulovfesta ekstinksjon - Norske Fjellhus- og Sigdal-dommane, JV 1994 s. 279-290
- Kåre Lilleholt: Allmenn formuerett. Fleire rettar til same formuesgode, 2. utgave Oslo 2018, avsnitt 4
- Kåre Lilleholt: Bruk av reelle omsyn i formueretten, JV 2000 s. 49-60
- Kåre Lilleholt: Ekteskap og utlegg, JV 2001 s. 43-55
- Hans Fredrik Marthinussen: Forholdet mellom panteretten og det sikrede kravet, Oslo 2010, kapittel 14
- Hans Fredrik Marthinussen: Rettsvern mot kreditorbeslag ved overdragelse og pantsettelse av panteretter, JV 2011 s. 87-130
- Hans Fredrik Marthinussen: «Forusstranda»: Kreditorvern ved fisjon og fusjon, rettsvernshevd og formuerettslige metodespørsmål. JV 2017 s. 67-97
- Jens Edvin A. Skoghøy: Panteloven med kommentarer. 3. utgave Oslo 2016
- Erik Wold: Immaterialrettigheter som dekningsobjekt, LoR 2006 s. 272

2. *Endret eksamensordning*

Det har lenge vært et uttalt mål på formuerettskurset å teste studentenes ferdigheter og forståelse fremfor ren kunnskap. Samtidig er det krevende å teste ferdigheter og forståelse uten en relativt bred kjennskap til aktuelle rettskilder. Det er vanskelig å komme utenom at mer inngående detaljkunnskap til rettskilder, f.eks. bestemte

formuleringer i høyesterettsdommer, gir uttelling på eksamen, fordi man da som regel får en mer avansert og overbevisende rettskildebruk. Det leder til at innlærte kunnskaper lett får større betydning for eksamensprestasjonen enn de etter mitt skjønn i utgangspunktet burde.

Tilgang til kilder er en kjent og praktisert løsning for å bøte på dette problemet. Som kjent har UiO allerede en ordning med lovdata-tilgang og fakultetet har også historisk sett eksperimentert med adgang til å ta med bøker på eksamen (som av ulike årsaker ble avskaffet). For min egen del har jeg vanskelig for å se mange tungtveiende grunner mot at studentene har fri tilgang til ordinære rettskilder som lovtekst, forarbeider og dommer via lovdata på eksamen. Jeg mener imidlertid det ikke er noen grunn til å begrense digital tilgang til aktuelle kilder og litteratur i eksamenssituasjonen kun til dette. Ideelt sett bør eksamenssituasjonen gjenspeile arbeidssituasjonen, slik at vi tester de ferdighetene vi ønsker at ferdige jurister skal besitte. For jurister flest er situasjonen fri tilgang til rettskilder, fri tilgang til lærebøker og begrenset tid til å løse oppgaven. En slik arbeidssituasjon speiles best gjennom en langt friere tilgang til kilder på eksamen enn i dag. Jeg mener derfor at det bør være full og fri tilgang til lovdata pro, rettsdata.no og juridika.no på eksamen, i den grad det er teknisk mulig.

Utfordringene med digitale eksamener er beskrevet av Raaheim, Eksamensrevolusjonen s. 118. Det er riktignok en beskrivelse av eksamen med full internettilgang, som ikke er aktuelt for øyeblikket på grunn av kommunikasjonsmulighetene det gir, men som likevel gir et godt bilde:

«En slik eksamen stiller store krav til oppgavetype og oppgaveformulering, ettersom det ikke er et poeng å vurdere om studentene er i stand til å gjengi et bestemt pensumstoff, en bestemt teori eller spesielle resonnementer, men heller å vurdere studentenes egne vurderinger og kritiske bruk av kilder. Det betyr også at det stilles store krav til dem som skal vurdere studentenes eksamensbesvarelser, både med hensyn til oversikt over fagfeltet og kjennskap til ulike kilder, og når det gjelder studentenes vurderinger og bidrag til fagfeltet. I motsetning til den formen for digital eksamen som praktiseres flere steder i dag, og som jeg har beskrevet tidligere, er dette en mer meningsfull eksamen som også har større grad av autenticitet.»

Som kursansvarlig vil jeg være bevisst disse utfordringene, både når jeg utformer selve oppgaven og ved skriving av sensorveiledning. Jeg vil gjøre en særlig grundig oppfølging av sensorkorpset på dette punktet, og jeg anser dette som en god mulighet til å få rettet opp i eventuell ukultur i sensorkorpset som kan ha satt seg over tid.

Jeg vil også bemerke at jeg ønsker at studentene skal ha fri tilgang til egne merknader som de skriver i lovdata pro på forhånd. Jeg er kjent med at UiO har en begrensning på hvor lange merknadene skal være. For min del ønsker jeg primært at studentene skal kunne notere så mye de ønsker. Jeg ønsker med det å legge til rette for at studentene arbeider langt mer direkte med primærkildene og dessuten er det et anerkjent pedagogisk virkemiddel å la studentene ta med egne notater på eksamen.

Raaheim s. 116 gir en kortfattet gjennomgang av skriftlig eksamen med medbrakte notater:

«Utgangspunktet er den tradisjonelle, individuelle eksamen som finner sted i institusjonens lokaler under vanlige eksamensbetingelser. Forskjellen består i at studentene har anledning til å ha med seg sine egne notater, for eksempel begrenset til ett A4-ark. Fordelen med en slik eksamen er at studentene kan oppleve noe større kontroll over situasjonen, og på den måten kanskje også unngå noe nervøsitet. Dessuten vil arbeidet med «fuskelappen» kunne sikre en noe mer systematisk oppsummering av pensum, spesielt om det gis noen retningslinjer eller kriterier for arbeidet som også følges opp når det kommer til eksamensoppgavene.»

Jeg anser de fleste av momentene her som klart ønskelige, og i kombinasjon med full digital tilgang til rettskilder, anser jeg løsningen som særlig gunstig med tanke på å få prøvd det vi ønsker. Det gir også gode insentiver til studiearbeidet underveis i kurset.

Jeg har diskutert opplegget med professor Arild Raaheim på Institutt for pedagogikk, som har gitt uttrykk for at han ønsker å følge og evaluere kurset. Dermed kan eksamensordningen på dette kurset også gi mer utbytte til fremtidige eksamener på dette og andre kurs i fremtiden.

Jeg er kjent med at det gjenstår arbeid med de tekniske løsningene. Primært ønsker jeg derfor at SU treffer vedtak med forbehold om at slik digital tilgang som angitt lar seg gjennomføre rent praktisk. Det dreier seg bl.a. om driftssikkerhet, at basene fungerer når så mange bruker dem på samme sted, samtidig, og at samme kildetilfang er tilgjengelig for alle (så vidt jeg kan se er det enkelte deler av juridika.no som ikke er fullt tilgjengelig via UBs abonnement, bl.a. Universitetsforlagets lærebøker, som omfatter to av lærebøkene på kurset). Dette må avklares i god tid før kursstart, men har liten hensikt å undersøke nærmere om ikke SU mener at en slik eksamensordning bør gjennomføres.

Med vennlig hilsen

Hans Fredrik Marthinussen

Kursansvarlig

[Tilbake til sakslisten](#)